

EVROPSKA LISTINA O REGIONALNIH ALI MANJŠINSKIH JEZIKIH

**ČETRTO PERIODIČNO POROČILO
GENERALNEMU SEKRETARJU SVETA EVROPE
V SKLADU S 15. ČLENOM LISTINE**

SLOVENIJA

Uvodni del

I. del

II. del

III. del

8. člen – Izobraževanje

9. člen – Sodne oblasti

10. člen – Upravni organi in javne službe

11. člen – Javna glasila

12. člen – Kulturne dejavnosti in ustanove

13. člen – Gospodarsko in družbeno življenje

14. člen – Čezmejne izmenjave

Uvodni del

Republika Slovenija je ob deponiranju listine o ratifikaciji Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih (v nadaljevanju ELRMJ) generalnemu sekretarju Sveta Evrope sporočila, da sta na ozemlju Republike Slovenije regionalna ali manjšinska jezika v smislu ELRMJ italijanski in madžarski jezik. Prav tako je sporočeno, da se bodo določbe od prvega do četrtega odstavka 7. člena smiselno uporabljale tudi za romski jezik.

I. del

→ *Poselitveni prostor govorcev italijanskega in madžarskega jezika ter popis prebivalstva*

Poselitveni prostor govorcev italijanskega jezika obsega narodno mešana območja naselij (ta so določena v posameznih občinskih statutih) v treh obalnih občinah:

- **Koper/Capodistria** (7. člen: »Na narodnostno mešanem območju občine, kjer živijo pripadniki avtohtone italijanske narodne skupnosti in ki obsega naselja Ankaran/Ancarano, Barizoni/Barisoni, Bertoki/Bertocchi, Bošamarin/ Bossamarino, Cerej/Cerei, Hrvatini/Crevatini, Kampel/Campel, Kolomban/-Colombano, Koper/Capodistria, Prade, Premančan/Premanzano, del naselja Spodnje Škofije (Valmarin), Šalara/Salara in Škocjan/San Canziano sta uradna jezika slovenščina in italijanščina.«¹),
- **Izola/Isola** (tretji odstavek 4. člen: »Na narodnostno mešanem območju (dvojezično območje), ki obsega mesto Izola/Isola, Dobrava pri Izoli, Jagodje, Livada in Polje pri Izoli, sta v javnem in družbenem življenju slovenski in italijanski jezik enakopravna.«²),
- **Piran/Pirano** (3. člen: »Na narodnostno mešanem območju občine, na katerem živijo pripadniki italijanske narodne skupnosti in ki obsega območja naselij: »Piran/Pirano, Portorož/Portorose, Lucija/Lucia, Strunjan/Strugnano, Seča/Sezza, Sečovelje/Sicciole, Parecag/Parezzago in Dragonja (dvojezično območje), je v javnem življenju italijanski jezik enakopraven s slovenskim jezikom.«³);

Govorci madžarskega jezika pa živijo v petih občinah v Prekmurju, v vzhodnem predelu Slovenije ob meji z Madžarsko:

- **Hodoš/Hodos** (1. člen: »Občina Hodoš – Hodos Község je samoupravna lokalna skupnost ustanovljena z zakonom na območju naslednjih narodnostno mešanih naselij: Hodoš – Hodos, Krplivnik – Kapornak.«⁴),
- **Šalovci** (2. člen: »Del območja občine, v katerem živijo pripadniki madžarske narodne skupnosti je narodnostno mešano. Narodnostno mešano območje obsega naselje Domjanšovci/Domonkosfa.«⁵),
- **Moravske Toplice** (drugi odstavek 1. člen: »V naseljih Čikečka vas/Csekefa, Motvarjevci/Szentlászló, Pordašinci/Kisfalu, Prosenjakovci/Pártosfalva in Središče/Szerdahely živijo pripadniki madžarske narodne skupnosti.«⁶),
- **Dobrovnik/Dobrovnak** (2. člen: »Del območja občine, na katerem živijo pripadniki madžarske narodne skupnosti je narodnostno mešano. Narodnostno mešano območje zajema naselji Dobrovnik/Dobronak in Žitkovci/Zsitkóc.«⁷),
- **Lendava/Lendva** (1. člen: »Občina Lendava je samoupravna lokalna skupnost ustanovljena z zakonom na območju naslednjih naselij: Banuta/Bánuta, Benica, Čentiba/Csente, Dolga vas/Hosszúfalu, Dolgovaške gorice/Hosszúfaluhegy, Dolina pri Lendavi/Völgyifalu, Dolnji Lakoš/Alsólakos, Gaberje/Gyertyános, Genterovci/Göntérháza, Gornji Lakoš/Felsőlakos, Hotiza, Kamovci/Kámaháza, Kapca/Kapca, Kot/Kót, Lendava/Lendva, Lendavske gorice/Lendvahegy, Mostje/Hidvég, Petišovci/Petesháza, Pince/Pince, Pince Marof/Pince major, Radmožanci/Radamos, Trimlini/ Hármasmalom, Brezovec del. Narodnostno mešano območje občine na katerem živijo tudi pripadniki madžarske narodne skupnosti obsega navedena naselja razen naselij Benica, Hotiza in Brezovec del.«⁸).

¹ Statut Mestne občine Koper (Uradne objave, št. 40/2000, 30/2001, 29/2003 in Uradni list RS, št. 90/2005, 67/2006, 39/2008).

² Statut Občine Izola (Uradne objave, št. 15/1999).

³ Statut Občine Piran (Uradne objave, št. 10/1999, 15/2004, 46/2007).

⁴ Statut Občine Hodoš (Uradni list RS, št. 84/2011).

⁵ Statut Občine Šalovci (Uradni list RS, št. 38/2006).

⁶ Statut Občine Moravske Toplice (Uradni list RS, št. 11/1999).

⁷ Statut Občine Dobrovnik (Uradni list RS, št. 35/2007).

⁸ Statut Mestne občine Lendava (Uradni list RS, št. 26/1999, 119/2000, 69/2002, 55/2010, 75/2010).

Republika Slovenija je z letom 2011 prešla na registrski popis prebivalstva. Način zbiranja je v skladu s 4. členom Uredbe (ES) št. 763/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9.7.2008 o popisih prebivalstva in stanovanj (Uradni list Evropske unije L 218/14, 13.8.2008). V Sloveniji se podatek o narodni pripadnosti ne bo več zbiral s popisom. Zbiranje podatkov o narodnosti tudi ni obvezna vsebina popisov.

Komisija Državnega zbora Republike Slovenije za narodni skupnosti je na svoji 14. seji, 16.9.2010, obravnavala problematiko narodne in jezikovne opredelitve pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti v okviru Registrskega popisa prebivalstva Republike Slovenije v letu 2011. Glede na sklep Komisije, ki je Vladi Republike Slovenije predlagala, da naj pristojne institucije (predvsem Statistični urad Republike Slovenije, Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti in Inštitut za narodnostna vprašanja) v sodelovanju z avtohtonima narodnima skupnostma pozove k preučitvi možnosti za raziskovalni projekt z namenom pridobivanja podatkov o narodni in jezikovni pripadnosti pripadnikov avtohtonih narodnih skupnosti v Republiki Sloveniji, je Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti 14.4.2011 organiziral sestanek. Na sestanku je bilo na podlagi pogovora in izpostavljenih težav pri pridobivanju podatkov o narodni in jezikovni pripadnosti dogovorjeno, da se zaenkrat pripravi pilotski projekt, ki se lahko »tretira« kot poskusno ugotavljanje stanja, kar bi pa bilo potrebno razširiti na celotno narodnostno mešano območje.

Na 1. seji Komisije Vlade Republike Slovenije za narodni skupnosti, 28.9.2012, se je komisija seznanila s problematiko narodne in jezikovne opredelitve pripadnikov italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji (sklep 2), naložila ožji skupini, da do konca meseca novembra 2012 pripravi osnutek študije z navedbo namena, ciljev, metodologije, okvirom raziskovalnega dela ter finančnim okvirom (sklep 3) ter predstavnikom Vlade RS naložila, da preverijo možnosti financiranja projekta v okviru programov na področju raziskovalne dejavnosti oziroma evropskih sredstev.

➔ *Aktivnosti na področju manjšinskega varstva*

Nadaljevalni seminar o Evropski listini za regionalne ali manjšinske jezike

Odbor strokovnjakov Sveta Evrope (SE) za spremljanje izvajanja Evropske listine za regionalne ali manjšinske jezike (ELRMJ) je 12.5.2011 v sodelovanju z Ministrstvom za zunanje zadeve v prostorih ministrstva organiziral enodnevni seminar, namenjen pripravi predstavnikov pristojnih ministrstev in drugih državnih organov na 4. krog poročanja o izvajanju te listine. Seminar je potekal v skladu s strukturo ELRMJ po temah: izobraževanje, sodni in upravni organi – javne službe, mediji, gospodarsko in družbeno življenje, Romi. Dan pred seminarjem se je delegacija SE brez prisotnosti predstavnikov Vlade RS v lastni organizaciji srečala s predstavniki govorcev različnih jezikov v Sloveniji.

Seminar o uresničevanju Okvirne konvencije Sveta Evrope za varstvo narodnih manjšin

Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti je v sodelovanju s Svetom Evrope in Ministrstvom za zunanje zadeve 21.10.2008 organiziral seminar o uresničevanju Okvirne konvencije za varstvo narodnih manjšin v Republiki Sloveniji. Seminar, katerega so se udeležili predstavniki različnih manjšinskih skupnosti in tudi aktivno sodelovali v razpravi, je predstavljal priložnost za izmenjavo mnenj, stališč o načinih uresničevanja pravic manjšin v Sloveniji in o pomanjkljivostih, odprtih vprašanjih ter dilemah, ki jih je potrebno v okviru pristojnih organov skrbno obravnavati. Izpostavil je pomen širših posvetovanj s predstavniki različnih manjšinskih oz. etničnih skupin, civilno družbo ter ostalimi relevantnimi akterji.

Okrogla miza o položaju manjšin v Sloveniji in Slovencev, ki živijo zunaj meja Republike Slovenije

S ciljem, da bi v času, ko je Republika Slovenija predsedovala Odboru ministrov Sveta Evrope, Slovenija, pregledala svoje dosežke na področju manjšinskega varstva ter izvedla razpravo o novih

izzivih, s katerimi bi lahko v prihodnosti manjšinam dali še večji poudarek oz. dodano vrednost, morda tudi v institucionalnem smislu (reorganizacija državnih organov, ki pokrivajo manjšinsko varstvo), je Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti v sodelovanju z Uradom Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu 16.6.2009 na Brdu pri Kranju organiziral Okroglo mizo o položaju manjšin v Sloveniji in Slovencev, ki živijo zunaj meja. Strokovnjaki s področja varstva manjšin, vladni predstavniki ter predstavniki narodnih skupnosti ter ostale zainteresirane javnosti so spregovorili o položaju manjšin, težavah, s katerimi se soočajo, ter izzivih za nadaljnje urejanje njihovega položaja.

Sporazum o zagotavljanju posebnih pravic slovenske narodne manjšine v Republiki Madžarski in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji

Sporazum o zagotavljanju posebnih pravic slovenske narodne manjšine v Republiki Madžarski in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji je pomembna meddržavna pogodba, pomembna za madžarsko narodno skupnost v Sloveniji in za slovensko manjšino na Madžarskem. Na podlagi tega sporazuma, ki sta ga državi podpisali leta 1992, se običajno enkrat letno sestane posebna medvladna mešana komisija (SMMK), ki ugotavlja, kako se sporazum izvaja in na vladi v tej smeri naslovi svoja priporočila. SMMK se je sestala v mesecu novembru 2009 v Lendavi, v mesecu juniju 2011 v Budimpešti ter v mesecu septembru 2012 v Ljubljani.

Delovno omizje za manjšinska vprašanja, ki deluje v sklopu Mešane komisije za obravnavo skupnih razvojnih vprašanj med Republiko Slovenijo in Furlanijo-Julijsko krajino

Na predlog Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu je 29.9.2010 potekal sestanek na temo delovanja Delovnega omizja za manjšinska vprašanja, ki deluje v sklopu Mešane komisije za obravnavo skupnih razvojnih vprašanj med Republiko Slovenijo in Furlanijo-Julijsko krajino. Na sestanek so bili povabljeni tudi predstavniki italijanske narodne skupnosti z namenom, da predlagajo teme, ki bi bile obravnavane na delovnem omizju.

Prvi sestanek delovnega omizja, katerega namen je bil dogovor o temah in načinu dela, je potekal v Kopru, 27.12.2010. Teme, ki sta jih predsedujoča določila za najpomembnejše za razpravo na naslednjih manjšinskih omizjih: nadaljevanje čezmejnega sodelovanja v prihodnje; vidljivost in slišnost radijskih in televizijskih programov; manjšinsko šolstvo.

Srečanje je potekalo v dobrem in ustvarjalnem vzdušju, saj sta obe strani soglasno določili vsebine naslednjih srečanj. Manjšinsko delovno omizje želi preseči stare zgodovinske delitve med narodoma in že prvo srečanje omizja je pokazalo, da imata obe državi veliko skupnih tem in izzivov, ki ju povezujejo.

Na drugem srečanju omizja, 21.1.2011 v Trstu, so namenili pozornost izvajanju čezmejnih projektov, ki so za obmejni prostor in tamkajšnje prebivalstvo dodana vrednost. Italija in Slovenija v projektih sodelujeta kot enakovredna partnerja, ki sta soodgovorna, da se programi izpeljejo pravočasno. Morebitni zapleti in nesoglasja ne bi smeli vplivati na črpanje sredstev.

Na omizju so se strinjali, da bosta obe strani tudi v prihodnje podpirali kakovostne projekte s področja kulture, okolja, turizma in gospodarstva, v katere bodo vključene tudi manjšine. Obe manjšini imata zaradi poznavanja obeh kultur, jezikov, zakonodaje in gospodarstev pomembno vlogo pri okrepitvi teh sodelovanj.

Na omizju so izrazili prednostno podporo tistim kakovostnim evropskim projektom operativnega programa čezmejnega sodelovanja v programskem obdobju 2007-2013, ki bodo prispevali h kakovostnim medčloveškim odnosom in prikazovanju prednosti, ki jih bivanje v obmejnem prostoru prinaša. Poseben prispevek imajo projekti, ki izpostavljajo aktivnosti manjšine. Takšno nadgradnjo lahko pomeni tudi projekt Media, v kolikor bo izpolnjeval administrativne zahteve, saj lahko s predvidenimi dejavnostmi na področju medijskega poročanja prispeva h krepitvi skupnega medijskega prostora na obmejnem območju in k odpravi ovir za uspešno integracijo obmejnega prostora.

Na srečanju je bil izpostavljen projekt Jezik/Lingua, kot uspešen in kakovosten projekt v sedanji finančni perspektivi. Posebno vrednost mu daje dejstvo, da v njem sodelujeta obe manjšini in to, da je usmerjen v razvoj, promocijo slovenskega in italijanskega jezika, v prihodnost. Za manjšini so

DELOVNI OSNUTEK

pomembni tudi ostali strateški projekti, kot so Projekt ICON - čezmejna konkurenčnost MSP, projekt KRAS - CARSO - Trajnostno upravljanje naravnih virov in teritorialna kohezija ter projekt SIGMA 2 - čezmejna mreža za sonaravno upravljanje okolja, ki naj bi prispevali k razvoju obmejnega območja, boljšemu vzdušju oz. boljšim medčloveškim odnosom, s tem pa tudi k boljšemu položaju obeh manjšin.

Jubilejna slovesnost ob 30. obletnici ustanovitve Oddelka za madžarski jezik in književnost Filozofske fakultete Univerze v Mariboru

Ob 30. obletnici ustanovitve Oddelka za madžarski jezik in književnost Filozofske fakultete Univerze v Mariboru je 26.1.2012 potekala jubilejna slovesnost, katere so se udeležili veleposlanik Republike Madžarske v Sloveniji, dekan fakultete, vodilni predstavniki madžarske narodne skupnosti v Sloveniji, predhodni in sedanji predstojniki oddelka, profesorji in študenti, ki so spregovorili o ustanovitvi oddelka, dosežkih v tridesetih letih, skupnem delu, doživetjih in spominih.

Hungaristiko je v Sloveniji možno študirati na Filozofski fakulteti v Mariboru. Študij daje primeren izbor potrebnega znanja, kar omogoča oblikovanje široko razgledanega diplomanta, ki zna pridobljeno znanje ob zaključku študija praktično uporabljati in se ustrezno odzivati na aktualne jezikovne ter kulturne izzive sodobnega časa ter se tudi uspešno vključiti na trg dela. Le-ta je usposobljen skrbeti za visoko raven jezikovne kulture na vseh področjih družbenih in gospodarskih dejavnosti, od medijev, turizma do lektoriranja in jezikovnega svetovanja. Bodočim učiteljem kakor tudi učiteljem ter strokovnim delavcem, ki že delajo v dvojezičnih vzgojno-izobraževalnih zavodih v Prekmurju omogoča jezikovno izpopolnjevanje in pridobitev dodatnega znanja oziroma poglobitev v književnost ter jezik.

Podpis o sodelovanju med madžarsko narodno skupnostjo v Republiki Sloveniji in slovensko narodno manjšino na Madžarskem

Ob obisku dr. Danila Türka, predsednika Republike Slovenije, na Madžarskem 8.3.2012, je bil podpisan sporazum o sodelovanju med madžarsko narodno skupnostjo v Republiki Sloveniji in slovensko narodno manjšino na Madžarskem. Gre za okvirni sporazum vsesplošnega pomena, katerega namen je približevanje obeh skupnosti. Na podlagi podpisanega sporazuma naj bi prišlo do dvostranskih sodelovanj in sporazumov med institucijami obeh narodnosti.

Reorganizacija javne uprave

Na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 8/2012) in Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o državni upravi (Uradni list RS, št. 21/2012) je Ministrstvo za notranje zadeve prevzelo delovno področje Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti in s tem tudi spremljanje in skrb za zaščito posebnih pravic v Sloveniji živeče italijanske in madžarske narodne skupnosti ter romske skupnosti. S 1.4.2012 je urad začel delovati kot Služba za narodnosti Ministrstva za notranje zadeve, na katero so se prenesle tudi vse naloge iz Sklepa Vlade Republike Slovenije o organizaciji in delovnem področju Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti (Uradni list RS, št. 75/2002).

Dogovor o sodelovanju poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti z Vlado Republike Slovenije v mandatnem obdobju 2012-2015 ter priprava Zakona o avtohtoni italijanski in madžarski narodni skupnosti

Poslanca italijanske in madžarske narodne skupnosti, Roberto Battelli in dr. László Göncz, sta 26.1.2012, podpisala Dogovor o sodelovanju poslancev italijanske in madžarske narodne skupnosti z Vlado Republike Slovenije v mandatnem obdobju 2012-2015.

Poslanca italijanske in madžarske narodne skupnosti sprejemata načela Pogodbe za Slovenijo 2012-2015, ki so jo podpisale politične stranke SDS, DLGV, DeSUS, SLS, in NSi kot podlago konstruktivnega medsebojnega sodelovanja in dogovor kot njeno nadgradnjo.

DELOVNI OSNUTEK

Podpisniki pogodbe so soglasni o pomenu ohranjanja narodnostne in kulturne identitete italijanske in madžarske narodne skupnosti ter specifičnosti narodnostno mešanega območja, zato soglašajo:

- da doseganja raven posebnih pravic narodnih skupnosti predstavlja izhodišče za njihov nadaljnji razvoj;
- da se bodo izvajali ukrepi proti asimilaciji na vseh področjih, ki so življenjskega pomena za razvoj in obstoj obeh narodnih skupnosti, vključno s spodbujanjem gospodarskega in infrastrukturnega razvoja narodnostno mešanih območij, s poudarkom na odpiranju novih delovnih mest in na ustvarjanju gospodarske podlage za narodni skupnosti;
- da posebna pozornost velja tako krepitvi organizacij in ustanov narodnih skupnosti, njihovih jezikov in kultur, kot tudi avtonomnosti avtohtonih narodnih skupnosti na narodnostno mešanem območju;
- da se ustvarja ugodno družbeno ozračje za uveljavitev politik v zvezi z italijansko in madžarsko narodno skupnostjo.

Z namenom zagotovitve ustreznega družbenopolitičnega in gospodarskega položaja italijanske in madžarske narodne skupnosti v Sloveniji, za ohranitev dosedanjih zaščitnih ukrepov pozitivne diskriminacije in njihovo nadgradnjo bo Vlada Republike Slovenije pripravila krovni zakon, namenjen zaščiti italijanske in madžarske narodne skupnosti.

➔ **Zakonodaja, ki se nanaša na izvajanje Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih ter novejših spremembah predpisov:**

Zakon o samoupravnih narodnih skupnostih (ZSNS)
(Ur. l. RS, št. 65/1994)

Zakon o ratifikaciji sporazuma o zagotavljanju posebnih pravic slovenske narodne manjšine v Republiki Madžarski in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji (BHUNS)
(Ur. l. RS-MP, št. 6/1993 (RS, št. 23/1993))

Zakon o medijih (ZMed)
(Ur. l. RS, št. 35/2001, 54/2002 Skl.US: U-I-177/02-5, 62/2003, 73/2003 Odl.US: U-I-177/02-15, 113/2003 Odl.US: U-I-181/01-12, 16/2004 Odl.US: U-I-106/01-27, 123/2004 Odl.US: U-I-207/01-20, 96/2005-ZRTVS-1, 60/2006, 69/2006-ZOIPub, 110/2006-UPB1, 36/2008-ZPOmK-1, 77/2010-ZSFCJA, 90/2010 Odl.US: U-I-95/09-14, Up-419/09-15, 87/2011-ZAvMS, 47/2012)

Zakon o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1)
(Ur. l. RS, št. 96/2005, 109/2005-ZDavP-1B, 105/2006 Odl.US: U-I-307/05-18, 26/2009-ZIPRS0809-B (31/2009 popr.))

Statut Javnega zavoda Radiotelevizija Slovenija
(Ur. l. RS, št. 106/2006, 9/2012)

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI)
(Ur. l. RS, št. 12/1996 (23/1996 popr.), 101/1999 Odl.US: U-I-215/96, 22/2000-ZJS, 64/2001, 101/2001 Odl.US: U-I-68/98-42, 108/2002, 14/2003-UPB1, 34/2003, 55/2003-UPB2, 79/2003, 115/2003-UPB3, 65/2005, 98/2005-UPB4, 117/2005 Odl.US: U-I-240/04-11, 129/2006, 16/2007-UPB5, 101/2007 Odl.US, 36/2008, 22/2009 Odl.US: U-I-205/07-10, 55/2009 Skl.US: U-I-356/07-13, 58/2009 (64/2009 popr., 65/2009 popr.), 16/2010 Odl.US: U-I-256/08-27, 47/2010 Odl.US: U-I-312/08-31, 20/2011, 34/2011 Odl.US: U-I-205/10-23, 40/2012-ZUJF, 57/2012-ZPCP-2D)

Zakon o vrtcih (ZVrt)
(Ur. l. RS, št. 12/1996, 44/2000, 78/2003, 113/2003-UPB1, 72/2005, 100/2005-UPB2, 25/2008, 98/2009-ZIUZGK, 36/2010, 62/2010-ZUPJS, 94/2010-ZIU, 40/2012-ZUJF)

Zakon o osnovni šoli (ZOsn)

DELOVNI OSNUTEK

(Ur. l. RS, št. [12/1996](#), [33/1997](#), [54/2000](#) Odl.US: U-I-72/96, [59/2001](#), [71/2004](#), [23/2005-UPB1](#), [53/2005](#), [70/2005-UPB2](#), [60/2006](#) ([63/2006](#) popr.), [81/2006-UPB3](#), [102/2007](#), [107/2010](#), [87/2011](#), [40/2012-ZUJF](#))

Zakon o gimnazijah (ZGim)

(Ur. l. RS, št. [12/1996](#), [59/2001](#), [115/2006](#), [1/2007-UPB1](#))

Zakon o maturi (ZMat)

(Ur.l. RS, št. [15/2003](#), [115/2006](#), [1/2007-UPB1](#))

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (ZPSI)

(Ur. l. RS, št. [12/1996](#), [44/2000](#), [86/2004-ZVSI](#), [79/2006-ZPSI-1](#))

Zakon o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (ZPIMVI)

(Ur. l. RS, št. [35/2001](#), [102/2007-ZOsn-F](#))

Odlok o ustanovitvi Univerze na Primorskem (OdUUP)

(Ur. l. RS, št. [13/2003](#), [79/2004](#), [36/2006](#), [137/2006](#), [67/2008](#), [85/2011](#))

Zakon o uresničevanju javnega interesa za kulturo (ZUJIK)

(Ur. l. RS, št. [96/2002](#), [123/2006-ZFO-1](#), [7/2007](#) Odl.US: U-I-35/04-11, [53/2007](#), [65/2007](#) Odl.US: U-I-276/05-11, [77/2007-UPB1](#), [56/2008](#), [94/2009](#) Odl.US: U-I-278/07-17, [4/2010](#), [20/2011](#), [100/2011](#) Odl.US: U-I-210/10-10)

Zakon o javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (ZJSKD)

(Ur.l. RS, št. [29/2010](#))

Zakon o varstvu kulturne dediščine (ZVKD-1)

(Ur. l. RS, št. [16/2008](#), [123/2008](#), [8/2011](#), [30/2011](#) Odl.US: U-I-297/08-19, [90/2012](#))

Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1)

(Ur. l. RS, št. [87/2001](#), [96/2002-ZUJIK](#))

Zakon o državnem tožilstvu (ZDT-1)

(Ur. l. RS, št. [58/2011](#), [21/2012-ZDU-1F](#), [47/2012-](#))

Zakon o sodiščih (ZS)

(Ur. l. RS, št. [19/1994](#), [45/1995](#), [26/1999-ZPP](#), [38/1999](#), [45/1999](#) Skl.US: U-I-144/95, [28/2000](#), [26/2001-PZ](#), [56/2002-ZJU](#), [16/2004-ZZZDR-C](#), [73/2004](#), [23/2005-UPB1](#), [72/2005](#), [100/2005-UPB2](#), [49/2006-ZVPSBNO](#), [127/2006](#), [27/2007-UPB3](#), [67/2007](#), [94/2007-UPB4](#), [101/2007](#) Odl.US: U-I-679/06-66, U-I-20/07, [31/2008](#) Skl.US: U-I-304/07-11, [45/2008](#), [47/2009](#) Odl.US: U-I-54/06-32 ([48/2009](#) popr.), [96/2009](#), [86/2010-ZJNepS](#), [33/2011](#), [75/2012-ZSPDSLS-A](#))

Sodni red

(Ur. l. RS, št. [17/1995](#), [35/1998](#), [91/1998](#), [45/1999](#) Skl.US: U-I-144/95, [22/2000](#), [113/2000](#), [62/2001](#), [88/2001](#), [102/2001](#), [22/2002](#), [3/2003](#) Odl.US: U-I-204/99-22, [15/2003](#), [75/2004](#), [138/2004](#), [74/2005](#), [5/2007](#), [82/2007](#), [16/2008](#), [93/2008](#), [110/2008](#), [117/2008](#), [119/2008](#) Skl.US: U-I-317/05-9, [22/2010](#), [48/2011](#))

Zakon o kazenskem postopku (ZKP)

(Ur. l. RS, št. [63/1994](#) ([70/1994](#) popr.), [25/1996](#) Odl.US: U-I-18/93, [39/1996](#) Odl.US: U-I-33/95-12, [5/1998](#) Odl.US: U-I-25/95, [49/1998-ZPol](#) ([66/1998](#) popr.), [72/1998](#), [6/1999](#), [42/2000](#) Odl.US: U I [282/99](#), [66/2000](#), [111/2001](#), [32/2002](#) Odl.US: U-I-92/96-27, [3/2003](#) Odl.US: U-I-204/99-22, [21/2003](#) Odl.US: U-I-190/00-11, [44/2003](#) Odl.US: U-I-149/99-15, [56/2003](#), [92/2003](#) Odl.US: U-I-319/00-21,

DELOVNI OSNUTEK

114/2003 Odl.US: U-I-426/02, Up-546/01-21, 116/2003-UPB1, 43/2004, 68/2004 Odl.US: U-I-296/02, 83/2004 Odl.US: Up-729/03, U-I-187/04, 96/2004-UPB2, 101/2005, 8/2006-UPB3, 14/2007, 32/2007-UPB4, 102/2007-ZSKZDČEU, 21/2008 Odl.US: U-I-96/06-13, 23/2008-ZBPP-B, 65/2008 Odl.US: U-I-328/04-22, 68/2008, 89/2008 Odl.US: U-I-25/07-43, 77/2009, 88/2009 Odl.US: Up-3871/07-26, U-I-80/09-26, 109/2009 Odl.US: U-I-46/08-20, 29/2010 Odl.US: U-I-50/09-18, Up-260/09-17, 58/2011-ZDT-1, 91/2011, 105/2011 Odl.US: U-I-90/09-33, Up-489/09-34, Up-510/09-27, 32/2012-UPB8, 36/2012 Odl.US: U-I-275/10-10, Up-1507/10-20, 55/2012 Odl.US: Up-402/12-16, U-I-86/12-1)

Kazenski zakonik (KZ-1)

(Ur. l. RS, št. 55/2008 (66/2008 popr.), 39/2009, 55/2009 Odl.US: U-I-73/09-19, 56/2011 Odl.US: U-I-262/10-18, 91/2011, 34/2012 Odl.US: U-I-24/10-12, 50/2012-UPB2)

Zakon o državni upravi (ZDU-1)

(Ur. l. RS, št. 52/2002, 56/2003, 83/2003-UPB1, 45/2004-ZdZPKG, 61/2004, 97/2004-UPB2, 123/2004, 24/2005-UPB3, 93/2005, 113/2005-UPB4, 126/2007-ZUP-E, 48/2009, 8/2010-ZUP-G, 8/2012-ZVRS-F, 21/2012)

Zakon o policiji (ZPol)

(Ur. l. RS, št. 49/1998 (66/1998 popr.), št. 43/2001 Odl.US: U-I-407-98-25, 93/2001, 56/2002-ZJU, 26/2003-ZPNOVS, 48/2003 Odl.US: U-I-272/98-26, 79/2003, 110/2003-UPB1, 43/2004-ZKP-F, 50/2004, 54/2004-ZDoh-1 (56/2004 popr., 62/2004 popr., 63/2004 popr.), 102/2004-UPB2 (14/2005 popr.), 53/2005, 70/2005-UPB4, 98/2005, 113/2005-ZJU-B, 3/2006-UPB5, 36/2006 Odl.US: U-I-152/03-13, 78/2006, 107/2006-UPB6, 14/2007-ZVS, 42/2009, 47/2009 Odl.US: U-I-54/06-32 (48/2009 popr.), 66/2009-UPB7, 22/2010, 26/2011 Odl.US: U-I-271/08-19, 58/2011-ZDT-1, 40/2012-ZUJF)

Zakon o matičnem registru (ZMatR)

(Ur. l. RS, št. 37/2003, 39/2006, 59/2006-UPB1, 106/2010, 11/2011-UPB2)

Zakon o notariatu (ZN)

(Ur. l. RS, št. 13/1994, 48/1994, 82/1994, 41/1995 Odl.US: U-I-344/94-19, 1/1999 Odl.US: U-I-125/95, 83/2001-OZ, 73/2004, 23/2005-UPB1, 98/2005, 4/2006-UPB2, 17/2006-ZIZ-C, 115/2006, 2/2007-UPB3, 33/2007-ZSReg-B, 45/2008)

Zakon o osebnem imenu (ZOI-1)

(Ur. l. RS, št. 20/2006)

Zakon o osebni izkaznici (ZOIzk)

(Ur. l. RS, št. 75/1997, 60/2005, 100/2005-UPB1, 44/2008, 71/2008-UPB2 (11/2009 popr.), 35/2011-ZOIzk-1)

Zakon o potnih listinah državljanov Republike Slovenije (ZPLD-1)

(Ur. l. RS, št. 65/2000, št. 98/2005, 3/2006-UPB1, 44/2008, 41/2009, 62/2009-UPB3, 10/2011, 29/2011-UPB4)

Zakon o splošnem upravnem postopku (ZUP)

(Ur. l. RS, št. 80/1999, 70/2000, 52/2002, 73/2004, 22/2005-UPB1, 119/2005, 24/2006-UPB2, 105/2006-ZUS-1, 126/2007, 65/2008, 47/2009 Odl.US: U-I-54/06-32 (48/2009 popr.), 8/2010)

Uredba o vodenju in vzdrževanju centralnega registra prebivalstva ter postopku za pridobivanje in posredovanje podatkov

(Ur. l. RS, št. 70/2000, 28/2002)

DELOVNI OSNUTEK

Zakon o določanju območij ter o imenovanju in označevanju naselij, ulic in stavb (ZDOIONUS)
(Ur. l. RS, št. 25/2008)

Zakon o varstvu potrošnikov (ZVPot)
(Ur. l. RS, št. 20/1998 (25/1998 popr.), 23/1999, 110/2002, 14/2003-UPB1, 51/2004, 98/2004-UPB2, 46/2006 Odl.US: U-I-218/04-31, 126/2007, 86/2009, 78/2011)

Zakon o zavodih (ZZ)
(Ur. l. RS, št. 12/1991, 45I/1994 Odl.US: U-I-104/92, 8/1996, 18/1998 Odl.US: U-I-34/98, 36/2000-ZPDZC, 127/2006-ZJZP)

Zakon o javni rabi slovenščine (ZJRS)
(Ur. l. RS, št. 86/2004, 91/2008 Odl.US: U-I-380/06-11, 8/2010)

Zakon o volilni in referendumski kampanji (ZVRK)
(Ur.l. RS, št. 41/2007, 103/2007-ZPolS-D, 105/2008 Odl.US: U-I-295/07-8, 11/2011, 28/2011 Odl.US: U-I-67/09-27, Up-316/09-19)

Zakon o Slovenski tiskovni agenciji (ZSTAgen)
(Ur.l. RS, št. 50/2011)

Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja (ZSRR-2)
(Ur.l. RS, št. 20/2011, 57/2012)

Zakon o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010-2015 (ZRPPR1015)
(Ur. l. RS, št. 87/2009)

Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju (ZJIMS)
(Ur.l. RS, št. 42/2010)

Zakon o priznavanju poklicnih kvalifikacij zdravnik, zdravnik specialist, doktor dentalne medicine in doktor dentalne medicine specialist (ZPPKZ)
(Ur.l. RS, št. 107/2010)

Zakon o lokalni samoupravi (ZLS)
(Ur.l. RS, št. 72/1993, 6/1994 Odl.US: U-I-13/94-65, 45/1994 Odl.US: U-I-144/94-18, 57/1994, 14/1995, 20/1995 Odl.US: U-I-285/94-105, 63/1995, 73/1995 Odl.US: U-I-304/94-9, 9/1996 Odl.US: U-I-264/95-7, 39/1996 Odl.US: U-I-274-95, 44/1996 Odl.US: U-I-98/95, 26/1997, 70/1997, 10/1998, 68/1998 Odl.US: U-I-39/95, 74/1998, 12/1999 Skl.US: U-I-4/99 (16/1999 popr.), 36/1999 Odl.US: U-I-313/96, 59/1999 Odl.US: U-I-4/99, 70/2000, 94/2000 Skl.US: U-I-305-98-14, 100/2000 Skl.US: U-I-186/00-10, 28/2001 Odl.US: U-I-416/98-38, 87/2001-ZSam-1, 16/2002 Skl.US: U-I-33/02-7, 51/2002-ZLS-L, 108/2003 Odl.US: U-I-186/00-21, 77/2004 Odl.US: U-I-111/04-21, 72/2005, 100/2005-UPB1, 21/2006 Odl.US: U-I-2/06-22, 14/2007-ZSPDPO, 60/2007, 94/2007-UPB2, 27/2008 Odl.US: Up-2925/07-15, U-I-21/07-18, 76/2008, 100/2008 Odl.US: U-I-427/06-9, 79/2009, 14/2010 Odl.US: U-I-267/09-19, 51/2010, 84/2010 Odl.US: U-I-176/08-10, 40/2012-ZUJF)

Zakon o lokalnih volitvah (ZLV)
(Ur.l. RS, št. 72/1993, 7/1994, 33/1994, 61/1995 Skl.US: U-I213/95, 70/1995, 20/1998 Odl.US: U-I-283/94, 51/2002, 11/2003 Skl.US: U-I-417/02-7, 73/2003 Odl.US: U-I-346/02-13, 72/2005, 72/2005-ZLS-M, 100/2005-UPB1, 121/2005, 22/2006-UPB2, 70/2006 Odl.US: U-I-49/06-30, 46/2007 Odl.US: U-I-468/06-14, 54/2007 Odl.US: U-I-7/07-22, Up-1054/07-24, 60/2007, 94/2007-UPB3, 45/2008, 83/2012)

Zakon o evidenci volilne pravice (ZVEP-1)

DELOVNI OSNUTEK

(Ur.l. RS, št. 52/2002, 11/2003 Skl.US: U-I-417/02-7, 73/2003 Odl.US: U-I-346/02 13, 118/2006, 1/2007-UPB1)

Zakon o financiranju občin (ZFO)

(Ur.l. RS, št. 123/2006, 101/2007 Odl.US: U-I-24/07-66, 57/2008, 94/2010-ZIU, 36/2011, 40/2012-ZUJF)

Zakon o romski skupnosti (ZRomS-1)

(Ur.l. RS, št. 33/2007, 54/2010 Odl.US: U-I-15/10-13)

22.5.2009 je bil sprejet *Pravilnik o evidenci, razporejanju in pozivanju pripadnikov Civilne zaščite ter drugih sil za zaščito, reševanje in pomoč* (Uradni list RS, 40/2009). Pravilnik v 13. členu (osebna izkaznica) določa, da se pripadniku Civilne zaščite italijanske ali madžarske narodne skupnosti živečem na dvojezičnem območju izda dvojezična osebna izkaznica pripadnika Civilne zaščite. 14. člen (mobilizacijski poziv in poziv) določa, da se pripadniku Civilne zaščite italijanske ali madžarske narodne skupnosti živečem na dvojezičnem območju, izda dvojezični mobilizacijski poziv oziroma dvojezični poziv.

15.7.2009 je bil sprejet *Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o društvih* (Uradni list RS, št. 58/09). V 1. členu določa, da se v Zakonu o društvih (Uradni list RS, št. 61/06) v prvem odstavku 10. člena drugi stavek prvega odstavka spremeni tako, da se glasi: »Če ima društvo sedež na območju, kjer živita narodni skupnosti, je ime društva v obeh uradnih jezikih.«

V drugem odstavku se drugi stavek spremeni tako, da se glasi: »V imenu društva mora biti označba, ki nakazuje na dejavnost društva.« Zadnji stavek se črta.

Doda se nov tretji odstavek, ki se glasi:

»(3) Ime društva ima lahko tudi dodatno sestavino, ki društvo podrobneje označuje. Za dodatno sestavino imena ne velja določba prvega odstavka tega člena, ki se nanaša na uporabo jezika, če:

- je v slovenščini ali jeziku narodne skupnosti;
- gre za ime ali del imena mednarodne zveze društev, katere član je društvo, oziroma tujega društva, ki je ustanovitelj podružnice tujega društva v Republiki Sloveniji;
- gre za osebno ime osebe iz petega odstavka tega člena;
- gre za tuje besede, ki označujejo dejavnost društva, pa slovenski jezik zanje nima ustreznega izraza;
- gre za domišljjsko poimenovanje, ali
- gre za mrtvi jezik.«

Dosedanji tretji, četrti, peti in šesti odstavek postanejo četrti, peti, šesti in sedmi odstavek«.

31.8.2009 je bil sprejet *Pravilnik o opremljenosti železniških postaj in postajališč* (Uradni list RS, št. 72/2009), ki v 6. členu (dostop v postajno poslopje) določa, da morajo biti na narodnostno mešanem območju, kjer živi italijanska ali madžarska narodnostna skupnost, vsi bistveni napisi, namenjeni informiranju potnikov (če niso ponazorjeni s piktogrami), napisani tudi v jeziku tam živeče narodnostne skupnosti. Napisi morajo biti praviloma izpisani z enako oblikovanimi črkami iste velikosti, lahko pa so likovno oblikovani tudi drugače, če je v obeh jezikih uporabljen enako velik prostor, ali tako, da ne postavlja besedila v enem od jezikov v podrejen položaj.

20.10.2009 je bil sprejet *Zakon o razvojni podpori Pomurski regiji v obdobju 2010-2015* (Uradni list RS, št. 87/2009), ki v 3. členu (ukrep razvojne podpore) določa, da se pri izvajanju ukrepov razvojne podpore upoštevajo tudi specifične potrebe narodnostno mešanega območja regije, predvsem z vidika ustvarjanja gospodarske osnove madžarske narodne skupnosti.

11.3.2010 je bila sprejeta *Uredba o objavljanju v Uradnem listu Republike Slovenije* (Uradni list Republike Slovenije, št. 20/2010), ki v 2. členu (jezik) določa, da se akti samoupravnih lokalnih skupnosti na območjih občin, kjer živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, objavljajo v slovenskem jeziku in v italijanskem oziroma madžarskem jeziku.

15.3.2010 je bil sprejet *Pravilnik o službeni izkaznici in znački pooblaščenih oseb Agencije za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije* (Uradni list RS, št. 26/2010), ki v 7. členu določa, da se imetniku izkaznice in značke, ki opravlja nadzorstvo na območjih občin, v katerih živita avtohtoni italijanska in madžarska narodna skupnost, izda izkaznica in značka tudi z besedilom v italijanskem oziroma madžarskem jeziku.

26.3.2010 je bil sprejet *Zakon o javnem skladu Republike Slovenije za kulturne dejavnosti* (Uradni list RS, št. 29/2010), ki v 4. členu določa, da sklad neodvisno odloča o izbiri programov in projektov s področja ljubiteljskih kulturnih dejavnosti posameznikov oziroma organizacij različnih narodnosti v Republiki Sloveniji, ki se financirajo iz nepovratnih sredstev proračuna Republike Slovenije, razen o izbiri programov in projektov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti ter romske skupnosti, o katerih neposredno odloča ministrstvo, pristojno za kulturo.

18.5.2010 je bil sprejet *Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju* (Uradni list RS, št. 42/2010, ki v 6. členu (nosilci javnega interesa) določa, da so nosilci javnega interesa v mladinskem sektorju država in samoupravne lokalne skupnosti ter na območjih, kjer avtohtono živijo pripadniki italijanske in madžarske narodne skupnosti, njihove samoupravne narodne skupnosti. Drugi odstavek 12. člena (status nacionalne mladinske organizacije) določa, da si mladinska organizacija, katere člani so pripadniki italijanske ali madžarske narodne skupnosti oziroma romske skupnosti, pridobi status nacionalne mladinske organizacije, ne glede na pogoje glede članstva in teritorialne organiziranosti iz prvega odstavka tega člena.

20.12.2010 je bil sprejet *Zakon o priznavanju poklicnih kvalifikacij zdravnik, zdravnik specialist, doktor dentalne medicine in doktor dentalne medicine specialist* (Uradni list RS, št. 107/2010), ki v 29. členu (jezik) določa, da kandidat oziroma vlagatelj, ki mu je bila izdana odločba o priznanju poklicne kvalifikacije zdravnik, zdravnik specialist, doktor dentalne medicine in doktor dentalne medicine specialist pred zaposlitvijo pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti, ki mu je dal ponudbo za delo, predloži dokazilo o znanju slovenskega jezika, na območju občin, na katerih živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, pa tudi dokazilo o znanju italijanskega oziroma madžarskega jezika v skladu s stopnjo znanja jezika, ki ga za posamezna delovna mesta določi izvajalec zdravstvene dejavnosti.

2.3.2011 je bil sprejet *Pravilnik o vsebini in obliki geodetske izkaznice ter postopku izdaje geodetske izkaznice* (Uradni list RS, št. 14/2011), ki v 5. členu (geodetska izkaznica v italijanskem oziroma madžarskem jeziku) določa, da se geodetu, ki izvaja geodetske storitve na narodnostno mešanih območjih, kjer avtohtono živijo pripadniki italijanske oziroma madžarske narodne skupnosti, na njegovo zahtevo izda geodetska izkaznica tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku.

7.3.2011 je bil sprejet *Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja* (Uradni list RS, št. 20/2011), ki v 2. členu (načeli partnerstva in trajnostnega razvoja) določa, da se občine, združenja gospodarskih dejavnosti, samoupravne narodne skupnosti ter nevladne organizacije pri uresničevanju svojih razvojnih interesov povezujejo in skupaj sprejemajo odločitve v skladu z načelom trajnostnega, sonaravnega regionalnega razvoja. 11. člen (razvojni svet regije) določa, da narodna skupnost v regiji, v kateri živi, imenuje po enega predstavnika v svet.

14. člen (razvoj območij avtohtonih narodnih skupnosti in naselij romske skupnosti v Republiki Sloveniji) določa, da se pri pripravi regionalnih razvojnih programov, dogovorov za razvoj regij in ukrepov regionalne politike upoštevajo specifične potrebe za razvoj območij, kjer živijo pripadniki avtohtonih narodnih skupnosti in romske skupnosti v Republiki Sloveniji. Država lahko samoupravne narodne skupnosti pooblasti za opravljanje določenih nalog s tega področja iz državne pristojnosti. V državnem proračunu in finančnem načrtu sklada se določijo finančne spodbude za hitrejši razvoj območij, na katerih živita avtohtoni narodni skupnosti, in naselij, v katerih živi romska skupnost.

DELOVNI OSNUTEK

3.5.2011 je bil sprejet Zakon o osebni izkaznici (Uradni list RS, št. 35/2011), ki v 7. členu določa sledeče:

»(1) Osebna izkaznica se izda na obrazcu, ki se tiska v slovenskem in angleškem jeziku.

(2) Ne glede na določbo prejšnjega odstavka se državljanu s prijavljenim stalnim prebivališčem na območju, določenem z zakonom, kjer živita avtohtoni italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, izda osebna izkaznica na obrazcu, ki se tiska v slovenskem, angleškem in italijanskem oziroma slovenskem, angleškem in madžarskem jeziku.

(3) Osebna izkaznica se na obrazcu iz prejšnjega odstavka izda tudi državljanu s prijavljenim začasnim prebivališčem na območju iz prejšnjega odstavka, ki nima prijavljenega stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji ali v tujini, in državljanu, ki nima prebivališča, če vloži vlogo pri upravni enoti, ki posluje na tem območju.

(4) Osebno izkaznico iz drugega in tretjega odstavka tega člena izda upravna enota, ki posluje na območju, določenem z zakonom, kjer živita avtohtoni italijanska oziroma madžarska narodna skupnost.«

24.5.2011 je bil sprejet *Pravilnik o šolah vožnje in vodenju registra šol vožnje* (Uradni list RS, št. 44/2011), ki v 23. členu (svetlobna tabla za označevanje vozil) določa, da mora na vozilih šol vožnje, ki so registrirane na območju, določenem z zakonom, kjer avtohtono živijo skupaj s pripadniki slovenskega naroda tudi pripadniki italijanske oziroma madžarske narodnosti, biti napis »ŠOLA VOŽNJE« tudi v italijanščini (SCUOLA GUIDA) oziroma madžarščini (AUTO' ISKOLA).

25.5.2011 je bil sprejet *Pravilnik o dovoljenjih za učitelja vožnje, učitelja predpisov in strokovnega vodjo šole vožnje* (Uradni list RS, št. 44/2011), ki v 5. členu določa, da se na območju, na katerem živijo pripadniki italijanske ali madžarske narodne skupnosti, izdajajo dovoljenja v slovenskem in madžarskem oziroma v slovenskem in italijanskem jeziku.

15.6.2011 sprejel *Zakon o Slovenski tiskovni agenciji* (Uradni list RS, št. 50/2011), ki v 4. členu določa, da mora STA v okviru javne službe zagotavljati vsebine o delovanju avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji, vsebine o delovanju romske etnične skupnosti v Republiki Sloveniji, vsebine za pripadnike drugih narodnih in etničnih skupnosti v Republiki Sloveniji, vsebine za slovenske narodne manjšine v sosednjih državah, za Slovence v zamejstvu in po svetu ter v okviru dnevnega angleškega servisa vsebine za tujo javnost v Republiki Sloveniji.

12.7.2011 je bil sprejet *Zakon o državnem tožilstvu* (Uradni list RS, št. 58/2011), ki v 15. členu (jezik poslovanja) določa, da na območjih, kjer živita avtohtoni italijanska in madžarska narodna skupnost, poslujejo državna tožilstva tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku, če stranka, ki živi na tem območju, uporablja ta jezik. Stroški, povezani z uporabo jezika pripadnikov italijanske in madžarske narodnosti pri poslovanju državnih tožilstev, se izplačajo iz sredstev za delo državnega tožilstva.

23. člen (pogoji za imenovanje) določa, da se za imenovanje državnega tožilca, ki bo opravljal državnotožilsko službo na mestu, za katero je skladno z odredbo o številu mest državnih tožilcev v razpisu določeno znanje italijanskega oziroma madžarskega jezika, poleg pogojev iz prvega odstavka tega člena določi tudi pogoj višje ravni znanja tega jezika.

136. člen (državnotožilsko osebje) določa, da se pri državnih tožilstvih, ki poslujejo tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku, posebej predvidi ustrezno število mest državnotožilskega osebja, ki izkazuje višjo raven znanja teh jezikov.

141. člen (število mest) določa, da število mest državnih tožilcev in nazive, v katerih se pri posameznih državnih tožilstvih opravlja državnotožilska služba, določi minister z odredbo na predlog generalnega državnega tožilca v soglasju z Vlado Republike Slovenije, po predhodnem mnenju Državnotožilskega sveta. V odredbi se pri državnih tožilstvih, ki poslujejo tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku, posebej določi število mest državnih tožilcev in nazive, v katerih se na teh državnih tožilstvih opravlja državnotožilska služba, za katere se zahteva izkaz višje ravni znanja teh jezikov.

179. člen (tožilsko glasilo) določa, da morajo biti spletne strani okrožnih državnih tožilstev, ki poslujejo tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku, v obsegu, ki je potreben za obveščanje narodnih skupnosti o delovanju teh državnih tožilstev, na voljo tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku.

208. člen (pogoji za imenovanje) določa med drugim, da mora kandidat za poravnalca v kazenskih zadevah izkazati visoko raven aktivnega znanja slovenščine, na območjih, kjer živita avtohtoni italijanska in madžarska narodna skupnost, pa tudi višjo raven znanja jezika narodne skupnosti.

18.7.2012 je bil sprejet Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja /ZSRR-2A/ (Uradni list RS, št. 57/2012), ki v 9. členu določa:

"V drugem odstavku 12. člena se za prvim stavkom doda nov stavek, ki se glasi: »Glasovi predstavnikov občin v svetu se štejejo dvojno.«

Tretji odstavek se spremeni tako, da se glasi:

»(3) Odločitev sveta o regionalnem razvojnem programu in dogovoru za razvoj regije mora naknadno potrditi svet regije, ki ga sestavljajo vsi župani v regiji in predsednik sveta samoupravne narodne skupnosti v regiji, kjer živita italijanska ali madžarska narodna skupnost. Delo sveta regije ureja poslovnik, ki ga sprejme svet regije z dvotretjinsko večino.«

V petem odstavku se besedilo »Odbore sveta vodijo regionalni menedžerji« nadomesti z besedilom »Odbore sveta vodi RRA«.

→ Pojasnila k Priporočilom RecChL (2010)5 Odbora ministrov o uporabi Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih v Sloveniji

Priporočilo 1: »opredeliti območja v Sloveniji, na katerih se tradicionalno govorita nemški in hrvaški jezik, in v sodelovanju z govorcami uveljaviti določbe iz II. dela za nemščino, hrvaščino in srbščino«

Raziskava »Etnična vitalnost območij, kjer živijo majhne avtohtone manjšinske etnične skupnosti in staroselci« še ni zaključena. Končana naj bi bila v mesecu januarju 2013.

Priporočilo 2: »v sodelovanju z govorcami razjasniti vprašanje tradicionalne prisotnosti bosanskega jezika v Sloveniji«

Odgovor enak zgornjemu.

Priporočilo 3: »zasnovati pouk romskega jezika in kulture na vseh primernih stopnjah«

Zakonski in podzakonski akti, ki na področju vzgoje in izobraževanja urejajo pravice Romov:

- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Ur. l. RS št. 16/07 – UPB5, 36/08, 58/09 in 20/11)

- Zakon o vrtcih (Ur. l. RS, št. 100/05 – UPB2, 25/08 in 36/10)

- Zakon o osnovni šoli (Ur. l. RS št. 81/06 – UPB3, 102/07, 107/10 in 87/11),

V osnovne šole je bilo v šolskem letu 2010/2011 vključenih 2.041 romskih učencev.

Pomembna pozornost in viri so namenjeni tudi razvoju vzgoje in izobraževanja pripadnikov romske skupnosti. Izpostaviti velja projekte Evropskega socialnega sklada (ESS): »Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje« (I in II) in »Dvig socialnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti«.

»Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje« I (2008-2011) in II (2011-2014)

http://www.zveza-romov.si/vzgoja_izobrazevanje.636.0.html

Namen projekta je bil razviti mehanizme, ki bi pripomogli k učinkovitejšemu vključevanju Romov v predšolsko vzgojo in osnovno šolo, ter pripomoči k poznavanju romske kulture, zgodovine in identitete. Projekt je podprl uvajanje romskega pomočnika, ki otrokom pomaga prebroditi čustveno in

jezikovno *bariero* in predstavlja most med vrtcem oziroma šolo ter romsko skupnostjo. V ta namen so bili vzpostavljeni šolski projektni timi, v katere so bili poleg vodilnih in/ali strokovnih delavcev vključeni tudi romski pomočniki. Organizirano je bilo usposabljanje za romske pomočnike, ki so ob koncu projekta dobili nacionalno poklicno kvalifikacijo. Nastala so številna gradiva o romskem jeziku, zgodovini in kulturi ter izveden niz izobraževanj za romske pomočnike (30) in romske starše. Uspešno opravljenega je bilo tudi veliko praktičnega dela na vzgojno-izobraževalnih zavodih. Opaziti je, da učenci (vključenih jih je več kot 1000) rednejše obiskujejo pouk in so uspešnejši v šoli. Projekt je bil odmeven tudi v širšem evropskem prostoru, saj je prejel posebno omembo na tekmovanju za nagrade *2010 RegioStars Awards*, ki jih podeljuje Evropska komisija. Projekt je koordinirala Zveza Romov Slovenije, začel se je 30.5.2008 in trajal do 31.8.2011. Pogodbena vrednost je bila 1.593.100,00 EUR.

Projekt »Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje« II (2011-2014) (<http://www.projekt-uvrvi2.si/>) se je začel 1.9.2011 za trajanje do 31.8.2014. Partnerstvo vodi Ljudska univerza Kočevje; pogodbena vrednost projekta je 1.675.680,00 EUR. S tem projektom želimo nadgraditi delo, ki je bilo opravljeno v okviru prvega. Cilj projekta je doseči uspešnejše doseganje standardov znanja romskih učencev v osnovni šoli in njihovo čim širše vključevanje v srednješolsko izobraževanje. Med pomembnejšimi ukrepi za to so: zagotavljanje nadaljnega izobraževanja romskih pomočnikov, njihovo načrtno vključevanje v življenje in delo šole, priprava učnih gradiv in didaktičnih pripomočkov za otroke in učence.

V okviru projekta ESS »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti« 2010-2013 (<http://www.khetanes.si/>) nastajajo kulturno in jezikovno primerni didaktični materiali, namenjeni otrokom, pedagoškemu delavcu in animatorjem, ki se pri svojem delu srečujejo z romskimi otroki. Projekt izvaja konzorcij sedmih partnerjev pod vodstvom Inštituta za narodnostna vprašanja; pogodbena vrednost je 3.562.033,03 EUR. Cilji projekta so:

- razvoj inovativnih in ustvarjalnih oblik vzgojno-izobraževalnega dela v romski skupnosti s posebnim poudarkom na predšolski vzgoji;
- organizacija učne pomoči romskim učencem in dijakom s ciljem dviga kakovosti učenja in učnega uspeha, razumevanja, spodbujanja motivacije in aktivnega samostojnega učenja;
- razvoj in izvajanje različnih oblik obšolskih aktivnosti za romske otroke, mladino in starše v romski skupnosti;
- izobraževanja in usposabljanja učiteljev, socialnih in drugih strokovnih delavcev ter strokovnih delavcev v nevladnih organizacijah za delo z romskimi otroki in mladostniki;
- izdelava prostorske in demografske analize stanja ter možnosti razvoja okolja na področju vzgoje in izobraževanja v okoljih, kjer živijo pripadniki romske skupnosti;
- pospeševanje in spodbujanje transnacionalnega sodelovanja in partnerstva s izvedbo analiz primerov dobrih praks na tem področju v tujini, izmenjave znanj in izkušenj na mednarodni ravni.

V tem okviru potekajo omenjene aktivnosti: *Učenje drugega jezika in dvojezičnost v vrtcu*. Namen usposabljanja je strokovnim delavcem omogočiti pridobivanje znanj o učenju drugega jezika in o ustvarjanju spodbudnega dvojezičnega okolja: okolja, ki spodbuja jezikovni razvoj otrok in vpliva na pred-bralne in pred-opismenjevalne spretnosti otrok, katerih materni jezik ni slovenski jezik.

Eden izmed inovativnih elementov projekta je vzpostavitev t. i. romskih izobraževalnih inkubatorjev, ki jih lahko opredelimo kot celovit program z najrazličnejšimi oblikami dela z romskimi otroki, mladino in njihovimi starši v njihovih okoljih, tj. v romskih naseljih.

Ob koncu leta 2011 je bilo število vključenih vrtcev in šol: 30; število romskih predšolskih otrok, učencev in dijakov, vključenih v učno pomoč, druge oblike vzgojno-izobraževalnega dela ter predšolske in obšolske dejavnosti: 697; število izvajalcev učne pomoči: 35; število izvedenih predšolskih, obšolskih in drugih aktivnosti: 35; število izvedenih različnih oblik profesionalnega usposabljanja: 7; število vključenih strokovnih delavcev v programe usposabljanj: 153.

Izdanih je bilo 12 trojezičnih slikanic (v slovenskem jeziku, prekmurski romščini in dolenski romščini) in 3 priročniki. Posebnost teh gradiv je v tem, da dajejo možnost zapolnjevanja z besedilom

DELOVNI OSNUTEK

v dialektu, ki je otrokom najbolj blizu (glede na raznolikost romskega jezika v slovenskem prostoru). Namen slikanic je otrokom omogočiti branje in pripovedovanje zgodb v njihovem maternem jeziku, tiste, katerim materni jezik ni več romščina, pa spodbuditi k učenju in uporabi romskega jezika. Slikanice spremljajo priročniki (za posamezne starostne skupine) s primeri dejavnosti, ki jih lahko izvajamo po branju slikanic.

Na podlagi teh slikanic so nastali trijezični slikovni slovarji (za starostne skupine 2-3, 4-5 in 6-8), ki vsebujejo osnovne izraze za razumevanje zgodb, pomembni pa so tudi za vsakodnevno sporazumevanje. Tudi ti slovarčki so napisani v slovenščini, prekmurski in dolenski romščini, na vsaki strani pa je prazen prostor, ki se lahko zapolni z besedami v drugih jezikih. Ilustracije za slovar so nastajale na pravljčno-ustvarjalnih delavnicah v Romskih izobraževalnih inkubatorjih Prekmurje in v Vrtcu Murska Sobota.

Za uporabo trijezičnih slikanic smo organizirali usposabljanje (v avgustu 2011): udeležilo se ga je 51 strokovnih delavcev vrtcev in šol ter romskih sodelavcev. Usposabljanje je bilo organizirano v dveh okoljih, vsebinsko pa je pokrivalo teme, povezane z nastankom in razvojem romskega jezika ter z uporabo trojezičnih slikanic s pedagoškega vidika. Trojezične slikanice so prejeli vsi vrtci in osnovne šole, ki imajo vpisane romske oziroma tujejezične otroke.

V nastajanju je prekmursko-romska slovnica, ki bo vsebovala poglavja iz fonologije, morfologije in skladnje, izšla naj bi predvidoma v začetku leta 2013.

V okviru dejavnosti na področju *izobraževanja odraslih* so razpisani tudi programi splošnega neformalnega izobraževanja odraslih za razvoj ključnih kompetenc pri ranljivih ciljnih skupinah. V tem okviru poteka več kot 20 različnih programov za Rome; izvajajo jih različni izvajalci izobraževanja odraslih, ki delujejo na različnih območjih Slovenije in so za to pridobili javna sredstva. Romska populacija je vključena tudi v druge skupne programe in dejavnosti na področju izobraževanja odraslih, kot so študijski krožki, informacijsko svetovalna dejavnost v izobraževanju odraslih (v okviru te je organizirana mobilna svetovalna služba za Rome), organizirano samostojno učenje, dejavnosti Centrov vseživljenjskega učenja, programi opismenjevanja (programi Usposabljanja za življenjsko uspešnost), ki vključujejo informacijsko pismenost.

Priporočilo 4: »sprejeti proaktivne ukrepe za zmanjšanje razkoraka med zakonodajnim okvirom in praktičnim izvajanjem pri rabi madžarščine in italijanščine pri zagotavljanju javnih služb ter pri odnosih z lokalno ravniyo državne uprave«

Priprava omenjenega Zakona o avtohtoni italijanski in madžarski narodni skupnosti je potrebna predvsem zaradi razkoraka med ustavno pravnimi standardi o uresničevanju pravic avtohtonih narodnih skupnosti v Republiki Sloveniji ter uresničevanjem ustavnih določb v praksi. Zakon naj bi poleg navedenega nadgradil dosedanje pravne standarde o varstvu avtohtonih narodnih skupnosti, pri čemer ne bo potrebna sprememba ustavnih določb, odpravil morebitne pravne vrzeli in nedorečenosti ter posodobil nekatere obstoječe zakonske zaveze o varstvu avtohtonih narodnih skupnosti ter na enem mestu integriral vse dosedanje pomembnejše zakonske zaveze o varstvu avtohtonih narodnih skupnosti.

Priporočilo 5: »okrepiti ukrepe ozaveščanja o regionalnih ali manjšinskih jezikih v večinskem (rednem) izobraževanju in množičnih medijih«

Vzgoja in izobraževanje za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti je integralni del splošno izobraževalnega sistema v Republiki Sloveniji. Oba modela, ki se med seboj razlikujeta, bogatita narodnostno identiteto posameznega otroka v vrtcu, učenca oz. dijaka v šoli, razvijata jezikovno kompetenco in dejavnosti v medkulturnem dialogu. Območni enoti Zavoda RS za šolstvo v Kopru in Murski Soboti na podlagi letnega delovnega načrta Zavoda nudita vzgojno-izobraževalnim ustanovam na obeh območjih, kjer živita narodnostni skupnosti, svetovalno, razvojno in strokovno podporo ter različne oblike usposabljanja. Zaradi specifik obeh zavodovih enot, s poznavanjem ter z

DELOVNI OSNUTEK

občutljivostjo do razmer ter s kompetenco jezikovnih področij svetovalcev, ki delujejo v obeh enotah, nudita možnost za strokovno sodelovanje šol in strokovnih institucij na obeh straneh meje tako med Slovenijo in Italijo kot tudi med Slovenijo in Madžarsko in hkrati nudita strokovno podporo slovenskemu šolstvu v Italiji in na Madžarskem v skladu z mednarodnimi dogovori v sodelovanju z Ministrstvom za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

Narodnostno mešano območje Slovenske Istre uvaja v osnovno in srednjo šolo dva šolska modela: t.i. *program SI* (S-slovenski jezik, I- italijanski jezik , prilagojen predmetnik za šole s slovenskim učnim jezikom na narodnostno mešanem območju) in t.i. *program IS* (I-italijanski in S-slovenski jezik, za šole z italijanskim učnim jezikom). Italijanščina je prvi jezik v IS programu in drugi jezik v SI programu. Slovenščina je prvi jezik v SI programu in drugi jezik v IS programu. Poučevanje italijanščine in slovenščine kot prvega in drugega jezika na narodno mešanem območju Slovenske Istre je obvezno v osnovni šoli in v srednjem izobraževanju. Prvi jezik je obvezen na nacionalnem preverjanju znanja ob zaključku osnovne šole, na poklicni in splošni maturi, medtem ko drugi jezik dijaki lahko izberejo v okviru izbirnih predmetov splošne in poklicne mature.

Na območju Slovenske Istre so tudi področja, ki niso narodnostno mešana. Tam ima italijanski jezik položaj drugega tujega jezika. V osnovnih šolah Slovenske Istre, ki jih ne zavezuje program SI, ker niso del narodnostno mešanega območja, uvajajo italijanščino neobvezno, v okviru interesnih dejavnosti ali izbirnih predmetov. Pouk se izvaja na nekoliko nižji zahtevnostni ravni. Italijanščino kot drugi tuji jezik uvajajo tudi vse osnovne šole območne enote Koper, ki so v bližini meje s sosednjo Italijo. Učenci s teh področij, ki se vključujejo v srednje izobraževanje na narodno mešanem območju Slovenske Istre, obvezno nadaljujejo pouk italijanskega jezika, vendar lahko izbirajo med nadaljevalno ali začetno raven učenja.

Italijanščina se v ostalih regijah v Sloveniji pojavlja v vlogi drugega ali tretjega tujega jezika v osnovni in v srednji šoli.

Vsi svetovalci, ki so pri svojem strokovnem delu povezani tako s šolami z italijanskim učnim jezikom kot tudi s šolami s slovenskim učnim jezikom območja Slovenske Istre pri svojem rednem delu ozaveščajo tako učitelje kot tudi javnost o regionalnem oz. manjšinskem jeziku v rednem (večinskem) izobraževanju.

Regionalni RTV center Koper/Capodistria redno spremlja in poroča o dejavnostih, ki se odvijajo v okviru vrtcev in šol na narodnostno mešanem območju Slovenske Istre in skrbi za promocijo različnih medkulturnih dogodkov, ki se odvijajo v tem prostoru.

Madžarščina je slovenskem šolskem sistemu prisotna v obliki različnih učnih predmetov:

- v dvojezičnih šolah na narodnostno mešanem območju v Prekmurju se poučuje kot materinščina in kot drugi jezik;
- v šolah izven narodnostno mešanega okolja, kjer je učni jezik slovenščina, se lahko poučuje kot drugi tuji jezik v zadnjem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole;
- na podlagi učnega načrta se lahko poučuje kot izbirni predmet v zadnjem obdobju osnovne šole izven narodnostno mešanega okolja.

Učni načrt Madžarščina kot izbirni predmet v tretjem vzgojno-izobraževalnem obdobju OŠ se v šolskem letu 2012/13 prvič izvaja izven narodnostnega območja, in sicer na OŠ Prežihovega Voranca Bistrica. Izvajanje izbirnega predmeta Madžarščina kot izbirni predmet na osnovni šoli s slovenskim učnim jezikom je bilo predstavljeno tudi v narodnostnih medijih, prav tako pa na madžarski televiziji.

Območna enota Murska Sobota s strokovnim delom svetovalke za madžarski jezik sodeluje tudi v vsebinskem delu priprave in izvedbe tekmovanja v znanju madžarskega jezika za Petófijevo priznanje za učence dvojezičnih osnovnih šol in dijake srednje dvojezične šole v Lendavi.

DELOVNI OSNUTEK

Regionalni mediji, med njimi imata še posebno vlogo narodnostna tednik Nepujsag in regionalni madžarski RTV center Lendava/Lendva, sprotno spremljajo in informirajo javnost o dejavnostih v dvojezičnih vrtec, osnovnih šolah in dvojezični srednji šoli. Prav tako se na njihova povabila za sodelovanje odzivamo v OE.

Republika Slovenija zagotavlja tako širjenje vednosti o manjšinskih jezikih, kot tudi medsebojno razumevanje med vsemi jezikovnimi skupinami v državi, prav tako pa tudi prek javnih razpisov spodbuja medije, da si prizadevajo za doseganje istih ciljev.

Kar se tiče področja medijev, je skladno z ustavnimi in zakonskimi določili v Republiki Sloveniji vsakomur zagotovljena svoboda izražanja, dejavnost medijev pa nadalje temelji tudi na avtonomnosti in neodvisnosti urednikov oziroma uredništev in novinarjev.

Skladno s 7. členom Zakona o medijih (ZMed) je zagotovljena svoboda razširjanja in sprejemanja programskih vsebin medijev iz drugih držav na območje Republike Slovenije. Upošteva se četrti odstavek 5. člena ZMed je vsem medijem, ki so ustanovljeni oziroma registrirani v Republiki Sloveniji, dopuščeno, da ob zagotovitvi slovenskega prevoda razširjajo programske vsebine v tujem jeziku. Slovenski prevod pa ni potreben, kadar so programske vsebine v tujem jeziku prvi vrsti namenjene bralcem, poslušalcem oziroma gledalcem iz tuje jezikovne skupine.

Kot je podrobneje predstavljeno v odgovoru na vprašanje 7.1.d, Republika Slovenija namenja medijem proračunska sredstva za zagotavljanje javnega interesa v medijih, pri čemer manjšinski mediji oziroma mediji, ki se razširjajo v manjšinskih jezikih, niso izvzeti.

Posebno poslanstvo imajo na tem področju mediji, ki so skladno z ZMed v javnem in kulturnem interesu Republike Slovenije, to so javna radiotelevizija in t. i. programi posebnega pomena. Tako je skladno ZMed in Zakonom o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1) oddajanje radijskih in televizijskih programov italijanske in madžarske narodne skupnosti, radijskih in televizijskih oddaj za romsko etnično skupnost in radijskih in televizijskih programov za tujo javnost določeno kot dejavnost javne službe, ki jo je dolžna izvajati Radiotelevizija Slovenija. V svojih programih mora Radiotelevizija Slovenija med drugim tudi podpirati širjenje vednosti o drugih kulturah, ki so zastopane v Sloveniji, in njihovih predstavnikih.

II. del

→ *Pojasnila k priporočilom Odbora strokovnjakov o uporabi Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih v Sloveniji*

Odbor strokovnjakov močno priporoča slovenskim organom oblasti, naj v sodelovanju z govorcei določijo območja v Sloveniji, kjer se nemščina in hrvaščina govorita tradicionalno, ter za ta dva jezika uporabijo določbe II. dela.

Odgovor je zajet v pojasnilu pri četrtem priporočilu.

Odbor strokovnjakov spodbuja slovenske organe oblasti naj sodelujejo s srbskimi govorcei pri izvajanju določb II. dela listine, ki se nanašajo na srbski jezik.

Odgovor je zajet v pojasnilu pri četrtem priporočilu.

Odbor strokovnjakov slovenske organe oblasti poziva, da v sodelovanju z govorcei razjasnijo vprašanje tradicionalne prisotnosti bosanskega jezika v Sloveniji.

Odgovor je zajet v pojasnilu pri četrtem priporočilu.

Odbor strokovnjakov slovenske organe oblasti spodbuja, naj v svojem notranjem pravnem redu priznajo nemški in hrvaški jezik kot izraz kulturnega bogastva.

V zvezi z zgoraj navedenimi priporočili je nekdanji Urad Vlade RS za narodnosti pri Inštitutu za narodnostna vprašanja naročil študijo z naslovom: »Ugotavljanje narodne/etnične vitalnosti pripadnikov srbske, hrvaške in nemške narodne skupnosti na njihovem zgodovinskem poselitvenem ozemlju«, ki še ni v celoti zaključena. Predvidene so še dodatne raziskave na terenu. Na podlagi delovnega sestanka s predstavniki nosilca raziskave je za govorce hrvaškega in srbskega jezika moč sklepati, da večina sploh ne želi imeti posebnega manjšinskega statusa. Glede govorcev nemškega jezika oziroma pripadnikov nemško govoreče etnične skupine pa je potrebno omeniti, da so bili po II. svetovni vojni izseljeni, preseljeni iz tradicionalnega območja (Kočevska, Apaška), ostali so le t.i. "ostanki ostankov" nemške narodnostne manjšine. Danes le težka govorimo o prisotnosti tradicionalne nemške narodne skupnosti, saj je bilo glede na popise prebivalstva več kot polovica pripadnikov oseb z nemškim maternim jezikom rojenih izven Slovenije.

V zvezi z govorcei bošnjaškega jezika obstaja verjetnost, da gre za rezultat sodobnih imigracijskih procesov.

Na splošno velja poudariti, da ustavne določbe (14., 61. in 62. člen) veljajo za vse pripadnike etničnih skupin v Republiki Sloveniji.

Na javni razpis za sofinanciranje (iz državnega proračuna) kulturnih projektov različnih manjšinskih etničnih skupnosti v RS, ki ga izvaja Javni Sklad RS za kulturne dejavnosti, se lahko prijavijo vse nevladne nepridobitne organizacije in posamezniki s statusom samozaposlenih v kulturi pripadnikov različnih manjšinskih etničnih skupnosti. Informacije glede posameznih manjšinskih etničnih skupnosti:

- na javni razpis se v vseh letih odkar poteka nikoli ni prijavljalo nobeno društvo, registrirano na območju tradicionalne poselitve srbske skupnosti, so pa ti pripadniki vključeni v različna društva, ki združujejo pripadnike srbske skupnosti (večinoma iz Novega mesta); kulturni projekti, ki so jih na javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov v letih 2010-2012

- prijavile (in so bili sofinancirani) nevladne organizacije in samostojni ustvarjalci, pripadniki srbske skupnosti v RS, so navedeni v prilogi št. 1;
- kulturni projekti, ki so jih na javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov v letih 2010-2012 prijavile (in so bili sofinancirani) nevladne organizacije in samostojni ustvarjalci, pripadniki bošnjaške skupnosti v RS, so navedeni v prilogi št. 2;
 - kulturni projekti, ki so jih na javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov v letih 2010-2012 prijavile (in so bili sofinancirani) nevladne organizacije in samostojni ustvarjalci, pripadniki hrvaške skupnosti v RS, so navedeni v prilogi št. 3;
 - nevladne organizacije in samostojni ustvarjalci, pripadniki nemško govoreče skupine, so se že od leta 1991 lahko prijavljali na javni razpis za sofinanciranje kulturnih projektov manjšinskih etničnih skupnosti, od leta 2008 pa poleg že omenjenega razpisa svoje kulturne projekte lahko prijavijo tudi na Javni razpis za izbor kulturnih projektov programa, namenjenega pripadnikom nemško govoreče etnične skupine v RS na podlagi Sporazuma med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Avstrije; sofinancirani so večinoma jezikovni projekti, gre za izdaje biltenov teh društev, s katerimi obveščajo javnost o svojih dejavnostih, za izdajo dvojezičnih del, za razne delavnice za otroke in odrasle, v katerih se spoznavajo oz. nadgrajujejo znanje nemškega jezika (in kočevskega narečja), za koncerte zborov in literarne večere v maternem jeziku ipd; sofinancirani kulturni projekti nemško govoreče etnične skupine v letih 2010 do 2012 so razvidni v prilogi št. 4.

Odbor strokovnjakov spodbuja slovenske organe oblasti, naj v sodelovanju z govorcji sprejmejo odločne ukrepe za spodbujanje rabe nemškega in hrvaškega jezika.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je na področju preprečevanja nasilja v družini izdalo zloženke v italijanskem, madžarskem, angleškem, hrvaškem in nemškem jeziku. Zloženke so bile, kot pomoč koordinatorjem na področju preprečevanja nasilja v družini, prevedene tudi v romski jezik in jezik za slepe in slabovidne. Prevodi zloženek so objavljeni na spletni strani:
http://www.mdds.gov.si/si/delovna_podrocja/druzina/preprecevanje_nasilja_v_druzini.

- Informacije za nasilne osebe: [italijanščina](#) (.doc), [madžarščina](#) (.doc), [angleščina](#) (.doc), [hrvaščina](#) (.doc), [nemščina](#) (.doc)
- Informacije za osebe z izkušnjami nasilja: [italijanščina](#) (.doc), [madžarščina](#) (.doc), [angleščina](#) (.doc), [hrvaščina](#) (.doc), [nemščina](#) (.doc)
- Ukrep prepovedi približevanja: [italijanščina](#) (.doc), [madžarščina](#) (.doc), [angleščina](#) (.doc), [hrvaščina](#) (.doc), [nemščina](#) (.doc)

Odbor strokovnjakov slovenske organe oblasti poziva, naj v sodelovanju z govorcji sprejmejo konkretne ukrepe za zagotavljanje ustreznih oblik poučevanja nemščine kot manjšinskega jezika.

Nemščina ima v šolskem sistemu status prvega in drugega tujega jezika. Kot prvega tujega jezika se ga v šolskem letu 2011/2012 uči 5 % celotne šolske populacije, kot drugega tujega jezika 7 % osnovnošolske in 32 % srednješolske populacije.

Osnovna šola: nemščina se poučuje kot 1. ali kot 2. tuji jezik (TJ1 ali TJ2) – obvezni ali izbirni; navedeni so je število učencev, ki se učijo nemščine:

	2006/07	2007/08	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12
število učencev OŠ - izbirni predmet (TJ2)	18.602	19.009	15.651	13.785	12.033	11.243
število učencev - prvi tuji jezik (TJ1)	6.469	5.706	5.006	4.278	3.950	3.500

DELOVNI OSNUTEK

skupaj na OŠ	25.071	24.715	20.657	18.063	15.983	14.743
--------------	--------	--------	--------	--------	--------	--------

Nemščina se uvaja poskusno kot obvezni 2. tuji jezik na 122 osnovnih šolah (od 142 šol, ki so v poskusu).

V okviru projekta Uvajanje tujega jezika in jezikovnega/medkulturnega uzaveščanja v prvo vzgojno izobraževalno obdobje OŠ se je nemščina v obdobju 2008-2012 uvajala v 1 triado na 11 osnovnih šolah.

Dopolnilni pouk nemškega jezika in kulture za priseljene otroke: MIZKŠ že vrsto let sofinancira učenje in poučevanje nemščine kot maternega jezika in kulture za priseljene nemško govoreče otroke in mladino:

- 2010/11: 46 otrok,
- 2011/12: 46 otrok,
- 2012/13: 60 otrok.

Srednja šola: nemščina se poučuje kot 1., 2. ali 3. tuji jezik. Na splošno je vidno upadanje števila dijakov, ki se učijo nemščine kot TJ1.

	2004/05	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/11
Nemščina kot TJ1 (glede na celotno SŠ populacijo)	16,5 %	10,4%	8,3 %	6,6 %	5,4%

	Število dijakov					
	2004/05	2006/07	2007/2008	2008/2009	2009/2010	2010/11
Prvi tuji jezik	16820	10.461	9549	7255	6.305	5.372
Drugi tuji jezik	44118	38.146	34150	30817	31.794	30.175
Tretji tuji jezik	395	329	516	534	661	527
Neobvezni tuji jezik		20		3	152	125
SKUPAJ	61333	48.956	44.215	38609	38.912	36.199

Na Zavodu RS za šolstvo že vrsto let gostuje strokovni svetovalec za nemški jezik, ki ga je v Slovenijo poslala Zvezna centrala za šolstvo v tujini v Koelnu: njegova naloga je predvsem usklajevanje in izvajanje priprav in izpitov iz nemške jezikovne diplome II. stopnje (DSD II). V program je vključenih 8 gimnazij, zanimanje zanj pa narašča (v letu 2011 – 85 diplom, v letu 2012 – 135 diplom).

Odbor strokovnjakov slovenske organe oblasti poziva, naj v sodelovanju z govorniki sprejmejo konkretne ukrepe za zagotavljanje ustreznih oblik poučevanja hrvaščine kot manjšinskega jezika.

Hrvaščina ima v šolskem sistemu status drugega tujega jezika, ki se poučuje v 7., 8. in 9. razredu osnovne šole. Pouk hrvaščine se v šolskem letu 2012/2013 izvaja na 11 osnovnih šolah, vanj je vključenih 0,04 % osnovnošolske populacije.

DELOVNI OSNUTEK

Veliko poudarka je na financiranju in zagotavljanju pogojev za izvajanje izbirnih predmetov. Kar se tiče hrvaškega jezika so težave z usposobljenostjo učiteljev (prej prof. srbohrvaškega jezika; sedaj študij na Filozofski fakulteti Južnoslovanski študiji na 1. stopnji) oz. s premajhnim številom dovolj usposobljenih učiteljev za posamezne jezike (hrvaščino, srbsščino).

Hrvaški jezik kot izbirni predmet se lahko izvaja v okviru slovenskega šolskega sistema v tretjem triletju osnovne šole. V šolskem letu 2010/11 se je hrvaščine kot izbirnega predmeta učilo 65 otrok, in sicer na šestih osnovnih šolah (Osnovni šoli Franceta Prešerna Črenšovci, Osnovni šoli Dušana Flisa Hoče, Osnovni šoli Center Novo mesto, Osnovni šoli Janka Glazerja Ruše, Osnovni šoli Šmartno pri Litiji).

V letu 2011/12 se tega izbirnega predmeta učilo 63 učencev na 7 šolah, in sicer:

Šola	št. učencev
Osnovna šola Franceta Prešerna Črenšovci	4
Osnovna šola Duplek	16
Osnovna šola Leskovec pri Krškem	4
Osnovna šola Janka Ribiča Cezanjevci	16
Osnovna šola Janka Glazerja Ruše	7
Osnovna šola Šmarje pri Jelšah	8
I. osnovna šola Žalec	8
Skupaj	63

V letu 2012/13 pa že 110 otrok na 11 šolah:

Šola	Št. uč.
Osnovna šola Franceta Prešerna Črenšovci	6
Osnovna šola Grad	7
Osnovna šola Dušana Flisa Hoče	8
Osnovna šola Majšperk	19
Osnovna šola Center Novo mesto	8
Osnovna šola Lucija	4
Osnovna šola Marjana Nemca Radeče	28
Osnovna šola Šmarje pri Jelšah	5
Osnovna šola Tišina	6
Osnovna šola Primoža Trubarja Velike Lašče	6
I. osnovna šola Žalec	13
Skupaj	110

Dopolnilni pouk hrvaškega jezika in kulture za hrvaško govoreče priseljene otroke: v šolskem letu 2011/12 je hrvaška stran poslala v Slovenijo učitelja dopolnilnega pouka hrvaškega jezika in kulture, ki je v ta pouk vključil 62 učencev in dijakov na naslednjih šolah:

1. Dvojezična osnovna šola Lendava
2. Dvojezična srednja šola Lendava
3. Osnovna šola Angela Besednjaka Maribor
4. II. gimnazija Maribor
5. Osnovna šola Šalek

Ta pouk se v šolskem letu 2012/13 nadaljuje.

***Odbor strokovnjakov slovenske organe oblasti poziva, da:
– zagotovijo celovito izvajanje Strategije vzgoje in izobraževanja Romov v Republiki Sloveniji iz leta 2004;***

– *spodbujajo ozaveščenost o romskem jeziku in kulturi kot sestavnih delih slovenskega kulturnega bogastva ter njuno sprejetje, vključijo to spodbujanje med cilje nacionalnega izobraževanja in spodbudijo medije k doseganju istega cilja.*

Strategija vzgoje in izobraževanja Romov iz leta 2004 je bila pripravljena v sodelovanju z Zvezo Romov Slovenije, vključevala je mnogo ukrepov. Strategija je bila zelo uspešna, leta 2011 pa je bila še dopolnjena s predlogom rešitev in ukrepov, ki bi omogočili še uspešnejše vključevanje otrok pripadnikov romske narodne skupnosti v sistem vzgoje in izobraževanja, od vrtcev do univerzitetnega in podiplomskega izobraževanja, poleg oblik izobraževanja formalnega sistema se spodbujajo še oblike neformalnega izobraževanja, delo nevladnih organizacij itd.

- S projektom »Uspešno vključevanje Romov v vzgojo in izobraževanje« I (2008-2011) in II (2011-2014) se razvija mehanizme, ki bi pripomogli k učinkovitejšemu vključevanju Romov v predšolsko vzgojo in osnovno šolo ter k poznavanju romske kulture, zgodovine in identitete. Projekt je podprl uvajanje romskega pomočnika, vzpostavljeni so bili projektni timi (v njih so bili vključeni romski pomočniki). Organizirano je bilo usposabljanje za romske pomočnike, ki so ob koncu projekta dobili nacionalno poklicno kvalifikacijo.
- S podporo sredstev iz Evropskega socialnega sklada se izvajajo usposabljanja za strokovne delavce vrtcev in šol, med katere sodi tudi usposabljanje v okviru aktivnosti *Učenje drugega jezika in dvojezičnost v vrtcu* projekta »Dvig socialnega in kulturnega kapitala v okoljih, kjer živijo predstavniki romske skupnosti« 2010-2013, ki ga vodi Inštitut za narodnostna vprašanja. Čeprav je projekt osredotočen na romski jezik kot materni jezik, je mogoče vsebine usposabljanja prenesti v situacije, ko se strokovni delavci srečujejo z vsemi otroci, katerih materni jezik ni slovenski jezik. Usposabljanje je namenjeno vsem tistim strokovnim delavcem v vrtcih in šolah, ki se srečujejo s tujejezičnimi otroki.
- Na Zavodu za šolstvo deluje mreža učiteljev, ki poučujejo tudi romske otroke, v okviru katere si učitelji izmenjujejo izkušnje in primere dobre prakse.
- V okviru projektov, v okviru Romske zveze Slovenije in nevladnih organizacij so nastala številna gradiva o romskem jeziku, zgodovini in kulturi, izveden je bil niz izobraževanj za romske pomočnike in romske starše.
- Financiran je bil projekt za razvijanje metod (in materialov) za učenje slovenščine kot tujega jezika.
- Izvaja se več projektov na temo medkulturnega dialoga.
- Nastal je izbirni predmet Romska kultura, ki ga učenci lahko izberejo v zadnjem triletju osnovne šole.
- Financira se izobraževanje odraslih Romov.
- Mladi intelektualci – Romi med mladimi promovirajo pomen znanja in romsko kulturo prek Romskega akademskega kluba.
- V oddelkih vrtca velja za oddelke, v katerih so Romi, ugodnejše razmerje otroci – odrasli (1. starostno obdobje 4 otroci na 1 odraslega, v 2. starostnem obdobju pa 7 otrok na odraslega).
- V osnovnih šolah veljajo za oblikovanje oddelkov, v katerih so vsaj trije učenci Romi, ugodnejši normativi kot za navadne oddelke (največ 21 učencev).
- V 1. razredu osnovne šole sta pri pouku v oddelkih z učenci Romi več časa dva učitelja.
- Osnovna šola lahko zaposli dodatnega učitelja ali svetovalnega delavca, ki je učencem Romom na voljo za učno in drugo pomoč.
- Šola, ki jo obiskuje več kot 45 učencev Romov, ima lahko 2 dodatna pedagoška delavca.
- Zagotavlja se štipendiranje Romov.

DELOVNI OSNUTEK

- Na temo promocije romske kulture (in jezika) je bilo izvedenih več simpozijev in posvetov v okviru projektov Zveze Romov in nevladnih organizacij, ki jih je financiralo Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport.

Na MIZKŠ se pripravljajo novi programi v okviru razvojne perspektive 2014-2020, ki bi bili komplementarni dosedanjim programom, s katerimi smo krepili kadrovske zmogljivosti v nevladnih organizacijah, kjer so delovali pripadniki manjšin. Pripadniki manjšin so sedaj bolj osveščeni, zato še bolj potrebujejo posluš in razumevanje s strani javnih zavodov, da bi skupaj delovali harmonizirano in uravnoteženo. Programi so povezani s cilji Nacionalnega programa za kulturo, Strategijo razvoja Slovenije in z možnostjo črpanja evropskih sredstev v letih 2014-2020.

Romske nevladne nepridobitne organizacije in posamezniki s statusom samozaposlenih v kulturi se lahko vsako leto prijavljajo na javni razpis za izbor kulturnih projektov na področju romske skupnosti, ki ga izvaja Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport. Gre za projekte, ki pokrivajo različna področja: založniško dejavnost (izdaja različnih romskih časopisov, biltenov, video in avdio nosilcev, knjig, slovarskih del), informativno dejavnost (spletne strani in radijske oddaje), prireditve, projekte za ohranjanje jezika (seminarji, tabori, okrogle mize), delovanje različnih kulturnih skupin, usposabljanja (delavnice) ipd. Ti projekti prispevajo k ohranjanju in razvoju romske kulture, njihove jezikovne in kulturne identitete. Sofinancirani kulturni projekti romske skupnosti V RS v letih 2010 do 2012 so razvidni iz priloge št. 5.

Republika Slovenija spodbuja in finančno podpira aktivnosti usmerjene v osveščanje javnosti o romski kulturi in jeziku kot tudi tiste namenjene spodbujanju informativne in založniške dejavnosti romske skupnosti. V okviru nacionalnega radia in televizije se še vedno redno predvajajo romske oddaje (oddaja »Naše poti – Amare droma« na radiu in oddaja »So vakeres? – Kaj govoriš?« na televiziji), Romski informacijski center ROMIC, ki je pridobil radijsko frekvenco, uspešno deluje.

Z razpisi Službe za narodnosti Ministrstva za notranje zadeve so se v letu 2011 in 2012 za podporo delovanju romskih zvez in za lokalne radijske oddaje financirale aktivnosti romskih zvez:

- na področju ohranjanja in krepitev identitete pripadnikov skupnosti,
- na področju medsebojnega povezovanja in sodelovanja različnih delov skupnosti,
- na področju osveščanja in boja proti diskriminaciji in nestrpnosti in
- na področju informativne dejavnosti;

ter aktivnosti lokalnih radijskih oddaj z namenom spodbujanja priprave in predvajanja romskih oddaj v smeri:

- uravnoteženega prikazovanja romske tematike iz različnih zornih kotov (z vidika Romov, večinskega prebivalstva, državnih organizacij, države, lokalne skupnosti, mednarodne javnosti, strokovne javnosti);
- utrjevanja in ohranjanja narodne, jezikovne ter kulturne identitete Romov;
- vključevanja Romov v pripravo in predvajanje oddaj;
- vplivanja na večinsko prebivalstvo v smislu (večje) tolerantnosti do Romov in njihovih vrednot ter spodbujanje Romov k spoštovanju vrednot večinskega prebivalstva.

Za leto 2011 je bilo preko razpisa za podporo delovanju romskih zvez dodeljenih 244.868,15 EUR, in sicer naslednjim romskim organizacijam: Zveza Romov Slovenije, Zveza romske skupnosti Umbrella – Dežnik, Romano Pejtaušago – Romsko društvo Kamenci in Romsko društvo Romano vozo, v letu 2012 pa je višina skupaj dodeljenih sredstev znašala 228.235,53 EUR, upravičenci do sredstev, izbrani preko razpisa, pa so bili: Zveza Romov Slovenije, Zveza romske skupnosti Umbrella – Dežnik in Zveza društev Sintov Slovenije.

Preko razpisa za finančno podporo lokalnim radijskim oddajam za Rome v letu 2011 je bilo skupaj dodeljenih 36.177,60 EUR naslednjim radijskim postajam za njihove radijske oddaje o Romih: Radio Murski val za radijsko oddajo »Romskih 60«, Zavod Radio Študent za radijsko oddajo »Romska prihodnost« in Studio D za radijsko oddajo »Korako angle«, dodatno je bil radio Brus mediji d.o.o. za

DELOVNI OSNUTEK

serijo radijskih romskih oddaj z naslovom »Manjšine v Sloveniji v letu 2011« dobil 7.599,84 EUR. V letu 2012 so se financirale naslednje radijske postaje in njihove radijske oddaje, izbrane preko javnega razpisa: lokalna romska radijska oddaja »Romskih 60« na radiu Murski val, lokalna romska radijska oddaja »Korako angle« na radiu Studio D, lokalna romska radijska oddaja »Gelem, gelem« na radiu Radio Europa 05, lokalna romska radijska oddaja »Romano Anglunipe – Romska prihodnost« na radiu Radio Študent in lokalna romska radijska oddaja »Z roko v roki – Oddaja o romski skupnosti« na radiu Zeleni val, v skupni višini 35.845,55 EUR.

V teku sta tudi že razpisa za financiranje zgoraj opisanih aktivnosti v letu 2013.

V okviru sofinanciranja aktivnosti Evropskega leta boja proti revščini in socialni izključenosti je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve podprlo projekt »Romski informacijski center 2010 – podpora Radia Študent pri vzpostavitvi in začetku delovanja«. Namen, usmeritve in izhodišča projekta so bili tudi osveščanje pripadnikov romske skupnosti in širše javnosti o položaju romske skupnosti v Sloveniji na različnih področjih, priprava in predvajanje 6 radijskih oddaj in vzpostavitev informacijsko-izobraževalno-kulturno-socialnega centra v urbanem okolju slovenske prestolnice in podpora začetku delovanja, vzpostavitev nekaterih nujno potrebnih platform za delovanje centra kot so: spletna stran, medijska pokritost nekaterih področij, ki zadevajo romsko skupnost, predstavljena zloženska - vizitka, pomoč pri začetnem odnosu z javnimi institucijami, pomoč pri začetnem mreženju s potencialnimi partnerskimi organizacijami, oblikovanje možnih smernic delovanja, povečano poznavanje romske tematike na samem Radiu Študent - v aktualno-politični redakciji in službah, ki so s projektom povezane.

Cilja spodbujanja dejavnosti za ohranjanje romskega jezika in kulturne ter spodbujanje in organiziranje kulturne, informativne, založniške in druge dejavnosti, pomembne za razvoj romske skupnosti pa sta tudi sestavni del programa dela krovne romske organizacije, to je Sveta romske skupnosti Republike Slovenije, ki sredstva za svoje delovanje na podlagi Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji prejema iz državnega proračuna v višini 168.000,00 EUR (v letu 2011) oziroma 164.000,00 EUR (v letu 2012).

Kampanja osveščanja javnosti v okviru skupnega programa Sveta Evrope in Evropske komisije, ki se osredotoča na odpravljanje predsodkov in stereotipov do Romov, »Dosta! Osvobodimo se predsodkov, spoznajmo Rome!« (»Dosta! Go beyond prejudice, discover the Roma«) je najintenzivneje potekala konec leta 2008 in v letih 2009 in 2010⁹. Zaradi gospodarske krize in rebalansa državnega proračuna se je v letu 2011 število ozaveščenih aktivnosti zmanjšalo, kljub temu pa se je nadaljevalo razdeljevanje gradiv kampanje: letakov, zgoščenk (*Glasba onkraj predsodkov – romske variacije evropske himne*), DVD-jev s posnetkom filma *Sanje črno bele mavrice* idr.

S sprejemom Nacionalnega programa ukrepov Vlade RS za Rome za obdobje 2010-2015 so njegov sestavni del postale tudi aktivnosti osveščanja javnosti o romski kulturi in boj proti diskriminaciji Romov, saj je eden od ciljev nacionalnega programa tudi »povečati osveščenost večinskega prebivalstva glede obstoja, kulture, šeg in navad pripadnikov romske skupnosti ter osveščenost pripadnikov manjšine o pravicah in dolžnostih, ki jim pripadajo kot državljanom Republike Slovenije«. Temu ustrezno sledijo trije konkretni ukrepi, in sicer: (1) aktivnosti, usmerjene v preprečevanje diskriminacije in v odpravljanje predsodkov in stereotipov do Romov; (2) izobraževanje predstavnikov romske skupnosti v svetih samoupravnih lokalnih skupnosti (romskih svetnikov), v društvih in drugih organizacijah (romskih aktivistov); (3) izobraževanje javnih uslužbencev v javni upravi in pravosodnih organih, ki se pri svojem delu srečujejo s pripadniki romske skupnosti. Nosilec

⁹Od uradnega začetka kampanje konec leta 2008 so se v njenem okviru odvijale številne aktivnosti, in sicer: prisotnost kampanje v medijih, obveščanje medijev o kampanji, udeležba kampanje na posameznih pomembnih dogodkih (Svetovni dan Romov, Festival romske kulture Romano čhon / Romski mesec, Dan za prostovoljstvo, Kulturni bazar, PUMstival, Teden kultur v Novem mestu), snemanje mladinskega dokumentarnega filma *Sanje črno bele mavrice* in njegova premiera v Slovenskem etnografskem muzeju (22. 4. 2010); sodelovanje z Društvom zaveznikov mehkega pristanka iz Krškega pri izvedbi ustvarjalnih delavnic za otroke in mladino v romskih naseljih v občini Krško; poletni tabor v Grosupljem, namenjen srečevanju romskih in neromskih otrok; srečanje otrok iz Bele Krajine in Prekmurja na Pušči v Murski Soboti – predstavitev romske kulture in društva; poletni tabor v Metliki (predstavitev dejavnosti otroškega kluba Veselo srce v sodelovanju s kampanjo Dosta!), itd.

DELOVNI OSNUTEK

ukrepov (1) in (3) je Služba za narodnosti Ministrstva za notranje zadeve v sodelovanju z romsko skupnostjo, ukrepa (2) pa organizacije romske skupnosti.

V okviru čezmejnih programov evropskega teritorialnega sodelovanja 2007-2013 je v Sloveniji v izvajanju nekaj projektov, katerih aktivnosti so usmerjene v socialno vključenost pripadnikov drugih narodnosti in romske skupnosti, promociji strpnosti, solidarnosti, medkulturnega dialoga itd., nekateri med njimi pa vključujejo tudi aktivnosti, ki specifično vključujejo vidik rabe jezika drugih narodnosti ali romske skupnosti. Projekti so praviloma v 85% sofinancirani iz evropskih sredstev, v manjšem deležu (praviloma 10%) pa so sofinancirani tudi iz državnega proračuna RS.

Projekt *Rokic »DROM«* je v izvajanju od 2010 do 2012 in je sofinanciran v okviru Operativnega programa čezmejnega sodelovanja Slovenija – Hrvaška 2007-2013. Vanj so vključeni naslednji slovenski projektni partnerji : MISIJA *S - Društvo za trajnostni razvoj Pomurja, ROMANO PEJTAUŠAGO - Romsko društvo Kamenci, Občina Črenšovci in Univerza v Ljubljani. Cilji projekta so:

- vzpostaviti skupno čezmejno romsko kulturno-turistično-informacijsko infrastrukturo (kulturno-informacijski center v Kamencih) za razvoj in implementacijo romskih socialno-podjetniških zaposlitvenih programov na področju kulture in turizma;
- motivacijske delavnice za Rome na temo: „Dediščina preteklosti = romski kapital prihodnosti“;
- računalniški tečaj za romsko populacijo;
- usposabljanje Romov za izvajanje pilotnih programskih paketov za turiste;
- obogatiti turistično ponudbo čezmejnega območja z novim, inovativnim integralnim romskim kulturno-turističnim proizvodom;
- z načrtno medijsko promocijo pozitivnih dogodkov iz življenja in dela Romov prispevati k odpravljanju negativnih stereotipov in „a priori“ odklonilnega odnosa pretežnega dela večinskega prebivalstva do Romov.

Projekt *Socialna integracija Romov* je sofinanciran iz Finančnega mehanizma EGP in Norveškega finančnega mehanizma 2004-2009, izvajalec pa je Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo Mesto. Namen projekta je bil povečati socialno vključenost Romov, opolnomočenje Romov ter promocija strpnosti, solidarnosti in medkulturnega dialoga. V ta namen je bil vzpostavljen dnevni center za romske otroke. Pomemben del programa je bil namenjen tudi učni pomoči in učenju slovenščine. Projekt se je v celoti zaključil 31.1.2012.

Projekt *Skupaj - Skupa*, ki je v 90% sofinanciran iz Švicarskega prispevka, je vsebinsko nadaljevanje projekta *Socialna integracija Romov*. Izvajalec projekta je Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo Mesto, zaključil pa se je januarja 2012. Doseženi cilji projekta so vzpostavitev dnevnega centra v romskem naselju Šmihel, pobuda za sistemsko rešitev za odpravljanje socialnih in kulturnih neenakosti romskih otrok pri vključevanju v šolski sistem ter izdaja pravljičice v romskem in slovenskem jeziku.

7. člen: **CILJI IN NAČELA**

Katere ukrepe so v sodelovanju z govorcami in na podlagi preglednih posvetovanj z njimi slovenske oblasti sprejele na območjih v Sloveniji, na katerih se tradicionalno govorita nemški in hrvaški jezik, za opredelitev in uveljavitev določb iz II. dela za nemščino in hrvaščino?

Študija »Ugotavljanje narodne/etnične vitalnosti pripadnikov srbske, hrvaške in nemške narodne skupnosti na njihovem zgodovinskem poselitvenem ozemlju« še ni zaključena. Predvidene so še dodatne raziskave na terenu.

Kateri ukrepi so bili sprejeti za sodelovanje z govorniki srbskega jezika pri izvajanju določb iz II. dela listine za srbsčino?

Srbski jezik kot izbirni predmet se lahko izvaja v okviru slovenskega šolskega sistema v tretjem triletnem osnovne šole. V šolskem letu 2010/11 se je srbsčine kot izbirnega predmeta učilo 27 učencev na dveh osnovnih šolah: na Osnovni šoli Gustava Šiliha Velenje ter na Osnovni šoli Antona Ukmarja Koper.

Na ZRSŠ je bila 2009 izpeljana anketa o interesu učencev za izvajanje izbirnega predmeta Srbsčina. Na vse OŠ v Sloveniji je bil poslan vprašalnik, v katerem se je poizvedovalo o interesu učencev in usposobljenosti učiteljev, ki so zaposleni na šolah. Z anketo je bilo ugotovljeno, da interes med učenci za izvajanje omenjenega predmeta sicer obstaja na 26 slovenskih OŠ, vendar je le na 6 dovolj velik, da bi predmet lahko izvajali, od tega imajo le na treh zaposlenega tudi ustreznega učitelja. Ponudba izbirnih predmetov je v skladu s slovensko zakonodajo sicer avtonomna odločitev posameznih šol. V nadaljevanju je potekalo usklajevanje med slovensko in srbsko stranjo glede dodatnega izobraževanja učiteljev in priprave ustreznega učbenika.

V šolskem letu 2012/13 se je prvič začel izvajati dopolnilni pouk srbskega jezika in kulture za srbsko govoreče priseljene otroke na Osnovni šoli Livada v Ljubljani. Pouk, ki ga sofinancira Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, obiskuje 35 učencev.

Navedite informacije o tradicionalni prisotnosti bosanskega jezika v Sloveniji. Kateri ukrepi so bili sprejeti na podlagi ugotovitev dveh prejšnjih raziskav, ki sta med drugim obravnavali položaj bosanščine v Sloveniji (»Položaj in status pripadnikov narodov nekdanje Jugoslavije v Republiki Sloveniji« ter »Percepcija slovenske integracijske politike«)?

V okviru čezmejnih programov evropskega teritorialnega sodelovanja 2007-2013 je v Sloveniji v izvajanju nekaj projektov, katerih aktivnosti so usmerjene v socialno vključenost pripadnikov drugih narodnosti in vidik rabe jezika drugih narodnosti. Projekti so praviloma v 85% sofinancirani iz evropskih sredstev, v manjšem deležu (praviloma 10%) pa so sofinancirani tudi iz državnega proračuna RS. Projekt *Korenine v Bosni, drevo v Sloveniji* je v 90% sofinanciran iz Švicarskega prispevka, izvajalec projekta pa je Bošnjaška kulturna zveza Slovenije. Cilj projekta, ki se izvaja od aprila 2012 do junija 2013, je spodbuditi pozitivno vrednotenje manjšinskih kultur za večjo socialno vključenost mladih s priseljskim ozadjem. V okviru projekta se med drugim izvaja pouk maternega jezika in kulture.

7.1.a

Kateri ukrepi so bili sprejeti za priznanje nemškega in hrvaškega jezika v notranji zakonodaji?

MIZKŠ pripravlja Resolucijo o nacionalnem programu za jezikovno politiko 2012-2016, ki upošteva celotno sociolingvistično sliko Republike Slovenije pa tudi zamejstvo/zdomstvo/izseljenstvo. V tem oziru pripravljamo splošne ukrepe tudi za manjšinske jezikovne skupnosti, podrobno shemo ukrepov za posamezne jezike, ki jih izpostavljajo gornja priporočila (italijanski, madžarski, nemški, romski, srbski, hrvaški, bosanski jezik), bomo sprejeli v t. i. podprogramu za jezikovno izobraževanje, ki izhaja iz Resolucije. Podprogram bomo predvidoma začeli snovati v letu 2013.

7.1.b

Prosimo navedite, ali so slovenske oblasti začele dialog z govorniki italijanskega jezika in lokalnimi oblastmi treh zadevnih občin o vprašanju postopnega širjenja obsega zaščite, ki ga ima zdaj italijanščina na »narodnostno mešanem« območju, na druga območja teh treh občin s stalno prisotnostjo govorcev italijanščine.

V Upravni enoti Koper so bili v letu 2012 s strani Komisije za narodni skupnosti Državnega zbora Republike Slovenije pozvani, da izpolnijo vprašalnik o uresničevanju jezika narodne skupnosti.

Ugotovitev upravnih enot Izola, Koper in Piran je bila, da se upravne enote trudijo izvrševati svoje predpisane dolžnosti, da pa bi jih lažje in bolje izvrševali, če bi bilo javnim uslužbencem zagotovljeno izobraževanje oziroma izpopolnjevanje v znanju strokovnega – upravnega izrazoslovja v italijanskem jeziku. Tega znanja uslužbenci nimajo in zato nimajo ustreznih kompetenc za prevajanje konkretnih upravnih aktov. Prav tako bi potrebovali namenska finančna sredstva v okviru postavke materialni stroški za izvajanje te dolžnosti. Kot možno rešitev so UE predlagale zaposlitev prevajalca za določeno teritorialno območje, ki bi te naloge opravljal za vse organe državne uprave.

Na pobudo Skupnosti Italijanov je Koordinacijski sosvet načelnice Upravne enote Koper v decembru 2012 obravnaval dejansko izvajanje te dolžnosti po posameznih organih in prišel do podobnih ugotovitev kot že same UE. Enotno stališče je, da morajo biti predpisani obrazci kakršnihkoli vlog, ki so v slovenskem jeziku, objavljeni v Uradnem listu Republike Slovenije hkrati tudi v obeh jezikih narodnih skupnosti.

7.1.c

Katere odločne ukrepe so sprejele slovenske oblasti za spodbujanje nemškega in hrvaškega jezika (zlasti z večjo finančno podporo) v sodelovanju z govorci?

Odgovor enak tistemu pri vprašanju po 7.1.a.

7.1.d

Kateri ukrepi so bili sprejeti za olajšanje ali spodbujanje javne rabe nemščine in hrvaščine, zlasti na radiu in televiziji (na primer z oddajami v teh jezikih na lokalnih radiih in televizijah)?

Skladno z ustavnimi in zakonskimi določili je v Republiki Sloveniji vsakomur zagotovljena svoboda izražanja, dejavnost medijev pa temelji tudi na avtonomnosti in neodvisnosti urednikov oziroma uredništev in novinarjev. Skladno s 7. členom ZMed je zagotovljena svoboda razširjanja in sprejemanja programskih vsebin medijev iz drugih držav na območje Republike Slovenije. Upošteva četrti odstavek 5. člena ZMed je vsem medijem, ki so ustanovljeni oziroma registrirani v Republiki Sloveniji, dopuščeno, da ob zagotovitvi slovenskega prevoda razširjajo programske vsebine v tujem jeziku. Slovenski prevod pa ni potreben, kadar so programske vsebine v tujem jeziku v prvi vrsti namenjene bralcem, poslušalcem oziroma gledalcem iz tuje jezikovne skupine.

Skladno s 4. členom ZMed tako Republika Slovenija s finančnimi sredstvi iz državnega proračuna podpira medije pri ustvarjanju in razširjanju programskih vsebin, ki so pomembne za uresničevanje javnega interesa v medijih. Element javnega interesa v medijih pa je med drugim tudi zagotavljanje pluralnosti in raznolikosti medijev, znotraj katerega med drugim sodi tudi kulturni pluralizem, ki se nanaša na enakopravno in raznoliko predstavljanje ter izražanje (to je aktivni in pasivni dostop) različnih kulturnih in družbenih skupin (vključno z narodnimi in etničnimi skupinami) v medijih. Vsi mediji v Republiki Sloveniji se lahko vsako leto prijavijo na projektne razpise za sofinanciranje programskih vsebin medijev, pri čemer pa ni omejitev glede jezika razširjanja programskih vsebin. Ravno nasprotno, v primeru sofinanciranja radijskih in televizijskih programov s statusom lokalnega, regionalnega, študentskega oziroma nepridobitnega radijskega ali televizijskega programa (t. i. programi posebnega pomena), katerim so skladno z 82. v povezavi s 4. členom ZMed namenjena posebna finančna sredstva iz državnega proračuna v višina cca. 3 odstotkov pobranega RTV prispevka na letni ravni, je omogočanje uresničevanja pravice do javnega obveščanja in obveščenosti manjšinskim skupnostim oziroma razširjanje v manjšinskih jezikih opredeljeno kot posebno merilo oziroma kriterij za ocenjevanje projektov. To pomeni, da ima posamezen radijski ali televizijski program, ki razširja programske vsebine tudi v jeziku narodnih skupnosti, večje možnosti za uspeh na razpisu.

Poleg omenjenega pa Republika Slovenija prek ministrstva, pristojnega za kulturo, že od leta 1990 sistematično izvaja širok nabor ukrepov za narodne in etnične skupnosti, in sicer tudi za tiste, ki niso izrecno omenjene v Ustavi Republike Slovenije. Skladno s 14., 61., in 62. členom Ustave so pripadnikom vseh narodnih skupnosti v Republiki Sloveniji zagotovljene individualne pravice za ohranjanje narodnih, jezikovnih in kulturnih značilnosti. Ministrstvo, pristojno za kulturo, tako že vseskozi izvaja politiko varovanja kulturnih pravic vseh posebnih socialnih skupin, med katere šteje tudi vse etnične manjšine, vključno z ustavno priznanima narodnostnima skupnostnima, romsko skupnost, priseljence in različne druge ustavno nepriznane manjšinske skupnosti, med katerimi še posebno pozornost namenja Kočevarjem staroselcem. Manjšinska politika se izvaja zlasti z naslednjima programoma:

1. posebni program, ki je namenjen varovanju posebnih kulturnih identitet (po novem ga izvaja Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti),
2. integracijski program, ki je usmerjen v zagotavljanje dostopnosti kulturnih dobrin in storitev ter dostopnosti za ustvarjalnost tudi pripadnikom posebnih socialnih skupin, in sicer na način, da se aplicira načelo enakih možnosti po kvalitativnih kriterijih.

Cilji varovanja kulturnih pravic manjšin in drugih socialnih skupin pa se dosegajo ne le s finančnimi, ampak tudi z organizacijskimi (strokovna pomoč in svetovanje vsem izvajalcem, ki delujejo na manjšinskem področju, dan odprtih vrat vodje sektorja za vse umetnike, ki delujejo na manjšinskem področju ipd.) in normativnimi instrumenti (mediacije, pravno svetovanje z osveščanjem ipd.).

Kar se tiče spodbujanja rabe nemškega jezika je potrebno poudariti, da so pravice nemško govoreče skupnosti v Sloveniji primerno urejene z dvostranskim Sporazumom med Vlado Republike Slovenije in Vlado Republike Avstrije o sodelovanju v kulturi, izobraževanju in znanosti za obdobje 2008-2012.

7.1.e

Kateri ukrepi so bili sprejeti za ohranjanje in navezovanje stikov na področjih, ki jih zajema listina, z vsemi petimi obravnavanimi jezikovnimi skupinami ter za vzpostavitev kulturnih stikov med njimi?

Na vseh javnih razpisih, namenjenih sofinanciranju kulturnih projektov različnih manjšinskih etničnih skupnosti je eden izmed kriterijev, po katerem se ocenjujejo projekti, medsebojno sodelovanje različnih manjšinskih etničnih skupnosti, kar spodbuja k sodelovanju vseh skupnosti na področju kulture.

7.1.f

Kateri konkretni ukrepi so bili sprejeti v sodelovanju z govorniki za zagotovitev ustreznih oblik poučevanja nemščine kot manjšinskega jezika (zlasti v občinah Apače, Maribor, Dolenjske Toplice in Semič, vključno z dvojezično predšolsko vzgojo)?

Odgovor je podan v odzivu na 6. priporočilo Odbora strokovnjakov o uporabi Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih v Sloveniji.

Kateri konkretni ukrepi so bili v sodelovanju z govorniki sprejeti za zagotovitev ustreznih oblik poučevanja hrvaščine kot manjšinskega jezika (v Beli krajini, vključno s predšolsko vzgojo)?

Odgovor je podan v odzivu na 7. priporočilo Odbora strokovnjakov o uporabi Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih v Sloveniji.

7.1.h

Kateri ukrepi so bili sprejeti za spodbujanje raziskav o nemščini in hrvaščini na univerzah ali enakovrednih ustanovah?

Nemščina se uči na dveh univerzah (ljubljski in mariborski), hrvaščina pa okviru študijskega programa Južnoslovanski študiji na Oddelku za slavistiko na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Univerze so pri nujenju in oblikovanju programov avtonomne.

7.1.i

Kateri ukrepi so bili sprejeti za spodbujanje ustreznih vrst izmenjav med narodi na področjih, ki jih zajema listina, za nemščino in hrvaščino?

Projekt *BeRi* je v izvajanju od 2010 do 2012 in je sofinanciran v okviru Operativnega programa čezmejnega sodelovanja Slovenija – Hrvaška 2007-2013. Vanj je kot slovenski projektni partner vključena Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto. Cilji projekta so:

- organizacija jezikovnih tečajev za učenje slovenskega/hrvaškega jezika na čezmejnem območju SI-HR: tečaji so bili namenjeni občanom, gospodarstvenikom, kulturno-znanstvenim delavcem, članom slovenskih in hrvaških društev ter so bili prilagojeni tudi slabovidnim; tečaji so v Sloveniji potekali v prostorih Knjižnice Mirana Jarca Novo mesto;
- ozaveščanje otrok o toleranci med kulturami in o poznavanju jezika;
- organizacija dogodkov v okviru čezmejnega kulturnega sodelovanja skozi izmenjavo kulturnih vsebin;
- doseganje dogovora o „Knjigah brez potnega lista“ in organizacija okrogle mize na temo „Čezmejna izposoja knjig“; gre za poskus olajšanja medknjižnične izposoje za potrebe prebivalcev obeh držav ter reševanja problema čezmejne izposoje knjižnih zbirk dveh knjižnic s sodelovanjem nacionalnih, regionalnih in krajevnih institucij.

Sicer pa je veliko povezav med Nemčijo, Avstrijo, Švico in Hrvaško (npr. prek mobilnih programov v okviru Cmeplus) prek projektov med šolami, univerzami, raziskovalci.

7.3.

Kateri ukrepi so bili sprejeti za obravnavanje zapostavljanja govorcev italijanskega jezika?

V torek, 28.2.2012, je potekala 1. seja Komisije DZ RS za narodni skupnosti. Komisija je k 2. točki dnevnega reda (razno) sprejela naslednji sklep:

»Komisija za narodni skupnosti zgrožena ugotavlja, da se na različnih spletnih forumih vse pogosteje pojavljajo oblike sovražnega govora, ki v zadnjem času izpostavljajo zlasti madžarsko narodno skupnost in tudi italijansko narodno skupnost. Komisija za narodni skupnosti zato obsoja vsakršne tovrstne oblike komunikacije, ki so diskriminatorne in vodijo k spodbujanju narodne enakopravnosti in razpihujejo sovraštvo ter nestrpnost. Komisija za narodni skupnosti zato poziva vse akterje tovrstnega javnega spodbujanja in razpihovanja narodnostne nestrpnosti, da dosledno upoštevajo 63. člen Ustave RS.«

Nekdanji Urad Vlade RS za narodnosti je obsodil vse oblike javno izraženega sovražstva in nestrpnosti uperjene zoper italijansko in madžarsko narodno skupnost ter romsko skupnost ter pozval vse, da se skupaj uprejo spodbujanju narodnega sovražstva in nestrpnosti (objava sporočila na spletnih straneh nekdanjega Urada Vlade RS za narodnosti z dne 2.3.2012: http://www.arhiv.uvn.gov.si/si/medijsko_sredisce/novica/article/60/1314/9fab10b36a/index.html).

Dodatne informacije so tudi v odgovoru pri naslednjem vprašanju.

Kateri ukrepi so bili sprejeti za obravnavanje problema nestrpnosti do govorcev nemškega jezika?

Z vidika kazenskega prava vprašanje urejata 131. in 297. člen Kazenskega zakonika (KZ-1):

Kršitev enakopravnosti (131. člen)

(1) Kdor zaradi razlike v narodnosti, rasi, barvi, veroizpovedi, etnični pripadnosti, spolu, jeziku, političnem ali drugačnem prepričanju, spolni usmerjenosti, premoženjskem stanju, rojstvu, genetski dediščini, izobrazbi, družbenem položaju ali kakšni drugi okoliščini prikrajša koga za katero izmed

DELOVNI OSNUTEK

človekovih pravic ali temeljnih svoboščin, ki so priznane od mednarodne skupnosti ali določene z ustavo ali zakonom, ali mu takšno pravico ali svoboščino omeji ali kdor na podlagi takšnega razlikovanja komu da kakšno posebno pravico ali ugodnost, se kaznuje z denarno kaznijo ali z zaporom do enega leta.

(2) Enako se kaznuje, kdor preganja posameznika ali organizacijo zaradi zavzemanja za enakopravnost ljudi.

(3) Če stori dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali uradnih pravic, se kaznuje z zaporom do treh let.

Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti (297. člen)

(1) Kdor javno spodbuja ali razpihuje sovraštvo, nasilje ali nestrpnost, ki temelji na narodnostni, rasni, verski ali etnični pripadnosti, spolu, barvi kože, poreklu, premoženjskem stanju, izobrazbi, družbenem položaju, političnem ali drugem prepričanju, invalidnosti, spolni usmerjenosti ali katerikoli drugi osebni okoliščini, in je dejanje storjeno na način, ki lahko ogrozi ali moti javni red in mir, ali z uporabo grožnje, zmerjanja ali žalitev, se kaznuje z zaporom do dveh let.

(2) Enako se kaznuje, kdor na način iz prejšnjega odstavka javno širi ideje o večvrednosti ene rase nad drugo ali daje kakršnokoli pomoč pri rasistični dejavnosti ali zanika, zmanjšuje pomen, odobrava, opravičuje, smeši ali zagovarja genocid, holokavst, hudodelstvo zoper človečnost, vojno hudodelstvo, agresijo ali druga kazniva dejanja zoper človečnost, kot so opredeljena v pravnem redu Republike Slovenije.

(3) Če je dejanje iz prejšnjih odstavkov storjeno z objavo v sredstvih javnega obveščanja ali na spletnih straneh se s kaznijo iz prvega ali drugega odstavka tega člena kaznuje tudi odgovorni urednik oziroma tisti, ki ga je nadomeščal, razen če je šlo za prenos oddaje v živo, ki ga ni mogel preprečiti ali za objavo na spletnih straneh, ki uporabnikom omogočajo objave vsebin v dejanskem času oziroma brez predhodnega nadzora.

(4) Če je dejanje iz prvega ali drugega odstavka tega člena storjeno s prisilo, grdim ravnanjem, ogrožanjem varnosti, sramotitvijo etničnih, narodnostnih, narodnih ali verskih simbolov, poškodovanjem tujih stvari, skrunitvijo spomenikov, spominskih znamenj ali grobov, se storilec kaznuje z zaporom do treh let.

(5) Če stori dejanja iz prvega ali drugega odstavka tega člena uradna oseba z zlorabo uradnega položaja ali pravic, se kaznuje z zaporom do petih let.

(6) Sredstva in predmeti s sporočili iz prvega in drugega odstavka tega člena, pa tudi pripomočki, namenjeni za njihovo izdelovanje, razmnoževanje in razpečevanje, se vzamejo ali njihova uporaba ustrezno onemogoči.

Kateri ukrepi so bili sprejeti za dvig javne zavesti v večinskem (rednem) izobraževanju, zlasti v zvezi z učnimi načrti, učnim gradivom in usposabljanjem učiteljev, glede tradicionalne prisotnosti madžarskega, italijanskega, nemškega, hrvaškega in romskega jezika?

Za učenje tujih jezikov nastaja mnogo gradiv; z izjemo učbenikov jih Strokovni svet za splošno izobraževanje ne potrjuje. Katalogi učbenikov za osnovne in srednje šole so dosegljivi na: <https://soca1.mss.edus.si/Trubar/Javno/default.aspx>

Izobraževanja učiteljev so možna prek Kataloga stalnega strokovnega spopolnjevanja, projektov (v zadnjem času zlasti prek projektov ESS), prek Zavoda za šolstvo (študijske skupine) itd.

DELOVNI OSNUTEK

Madžarski jezik - ESS projekt *E-kompetence učiteljev v dvojezičnih šolah* (ki ga vodi Zavod za kulturo madžarske narodnosti s partnerji) razvija jezikovne e-kompetence v madžarskem jeziku, razvoj e-vsebin, razvoj in nadgradnja poučevanja madžarskega jezika z uporabo informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT), oblike motivacij za poznavanje madžarskega jezika in kulture IKT. V projekt, ki ga vodi Zavod za kulturo madžarske narodnosti, je vključenih še 12 konzorcijskih partnerjev (dvojezične šole, fakultete, Zavod RS za šolstvo). Začel se je 1.10.2011, končal pa se bo 31.8.2010, vreden je 1.000.000,00 EUR. Do takrat bodo nastala e-gradiva za učenje in usposabljanja učiteljev.

Hrvaški jezik kot izbirni predmet se lahko izvaja v okviru slovenskega šolskega sistema v tretjem triletju osnovne šole.

Gradiva za učenje romskega jezika so nastala v okviru mnogih projektov; več informacij je na voljo v odzivu na 3. priporočilo Odbora ministrov in zadnje priporočilo Odbora strokovnjakov o uporabi Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih v Sloveniji. Izbirni predmet Romska kultura v okviru devetletnega osnovnošolskega družboslovnega izobraževanja v 7., 8. in 9. razredu, ki omogoča učencem pridobivanje znanja o romski zgodovini, o romski kulturi kot načinu življenja in o romski kulturni ustvarjalnosti v preteklosti in danes ter hkrati razvijanje sposobnosti in občutljivosti za razumevanje načinov življenja različnih narodnostnih skupnosti, ki sobivajo na istem prostoru, ima v učnem načrtu za 8. razred poudarek na učenju romskega jezika na osnovi različnih tem.

Ukrepi, ki so bili sprejeti za ozaveščanje širše javnosti v rednem izobraževanju o prisotnosti italijanskega jezika in kulture so vključeni v:

- Učnih načrtih za slovenski jezik kot prvi in kot drugi jezik (osnovna šola, gimnazija in srednje strokovno izobraževanje; tudi na narodno mešanem območju Slovenske Istre);
- Učnih načrtih za italijanski jezik kot prvi jezik (osnovna šola, gimnazija in srednje poklicno/strokovno izobraževanje z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju Slovenske Istre);
- Učnih načrtih za italijanski jezik kot drugi jezik (osnovna šola, gimnazija in srednje strokovno izobraževanje na narodno mešanem območju Slovenske Istre);
- Učnih načrtih za italijanščino kot drugi tuji jezik (osnovna šola, gimnazija in srednje strokovno izobraževanje izven narodno mešanega območja).

Učni načrti, ki so nastajali več let (od 2008 do 2012) v celoti uveljavljajo smernice in priporočila Skupnega evropskega jezikovnega okvirja, Lizbonske deklaracije in drugih evropskih dokumentov. Poseben poudarek je namenjen razvijanju medkulturne zmožnosti, ki se odraža v medkulturnih vsebinah in novih pristopih učenja in poučevanja vseh jezikov v vseh njihovih vlogah, s poudarkom na ozaveščanju manjšinskih jezikov.

Dejavnosti za ozaveščanje širše javnosti o prisotnosti manjšinskega jezika, ki jih v učni praksi izvaja območna enota Koper v okviru Zavoda RS za šolstvo so:

- uvajanje medkulturnih vsebin in novega pristopa v novih potrjenih učbenikih za italijanščino, ki ozaveščajo prisotnost tuje kulture na našem območju in spodbujajo pozitiven odnos do te kulture (primer: Učbenik *Avventura.it* za pouk italijanščine v 7., 8. in 9.r. kot drugega jezika 2010);
- snovanje različnih skupnih publikacij za učitelje jezikov za razvijanje in vrednotenje medkulturne zmožnosti v okviru projektov ZRSŠ (objava zgledov učne prakse, refleksije);
- uvajanje pri Komisiji Sveta Evrope validiranih *Evropskih jezikovnih listovnikov* pri pouku slovenščine, italijanščine in drugih tujih jezikov v osnovni in srednji šoli; pomoč učiteljem pri ozaveščanju njihovih učencev in dijakov o prisotnosti in sobivanju jezikov, spoznavanju lastne identitete na večjezičnem območju;
- podpora ravnateljem in učiteljem pri razvijanju medkulturne komunikacije in medkulturnih izmenjav:
 - v živo, na rednih srečanjih ravnateljev, študijskih srečanjih in drugih usposabljanjih,
 - na daljavo prek družabnega omrežja (portal sio.si, spletna učilnica itd.);

DELOVNI OSNUTEK

- sodelovanje z različnimi manjšinskimi in drugimi institucijami v Sloveniji in Italiji pri izvajanju projektov vezanih na ozaveščanje prisotnosti manjšinskih jezikov in kultur (npr. projekt S.P.In, CROMO...);
- oblikovanje in izvajanje različnih oblik izobraževanja in stalnega strokovnega izpopolnjevanja za učitelje šol z italijanskim učnim jezikom (Poletni seminar v Republiki Italiji, Seminar italijanskega jezika in kulture v sodelovanju s pedagoško svetovalko in Generalnim konzulatom Republike Italije v Kopru; seminarji italijanskega jezika v okviru sodelovanja z Italijanskim inštitutom za kulturo v Ljubljani);
- strokovna srečanja z ravnatelji vrtcev, osnovnih in srednjih šol z italijanskim učnim jezikom na narodno mešanem območju Slovenske Istre na specifičnih vsebinah (zagotavljanje učbenikov in učnih sredstev z uvozom iz Republike Italije ali financiranjem prevoda/snovanja učbenikov preko Ministrstva za izobraževanje, znanost, kulturo in šport).

Medkulturni model uvajamo tudi pri vseh drugih jezikih. Razvija ga področna skupina svetovalcev tujih jezikov in materinščine na Zavodu RS za šolstvo.

Ukrepi, ki so bili sprejeti za ozaveščanje širše javnosti v splošnem izobraževanju o prisotnosti madžarskega jezika in kulture, so vključeni v:

- učnih načrtih za slovenski jezik kot materinščino (osnovna šola, gimnazija in srednje strokovno izobraževanje);
- učnih načrtih za slovenski jezik kot drugi jezik (v dvojezičnih osnovnih šolah na narodnostno mešanem območju v Prekmurju);
- učnih načrtih za madžarščino kot izbirni predmet v zadnjem vzgojno-izobraževalnem obdobju osnovne šole (na šolah izven narodnostno mešanega območja v Prekmurju).

Zavod RS za šolstvo, organizacijska enota Murska Sobota, v podporo in pomoč strokovnim delavcem v dvojezičnih vzgojno-izobraževalnih zavodih načrtuje in izvaja naslednje dejavnosti:

- strokovna podpora učiteljem v dvojezičnih šolah pri izbiri didaktičnih gradiv in učbeniškega materiala; podpora učiteljem – avtorjem pri oblikovanju učbeniških gradiv za madžarščino kot drugi jezik in slovenščino kot drugi jezik v osnovni šoli;
- regijska strokovna srečanja ravnateljev vrtcev, osnovnih šol, osnovnih šol s prilagojenim programom, dijaških domov in srednjih šol (aktualne teme, razvojno načrtovanje, mednarodno sodelovanje), 5 srečanj v posameznem koledarskem letu;
- strokovna srečanja ravnateljev dvojezičnih zavodov s poudarkom na aktualni tematiki; v šolskem letu 2010/11 sta bili realizirani hospitaciji v dvojezičnih osnovnih šolah s poudarkom na opazovanju učnega jezika in učnega pogovora; v sodelovanju s Področno skupino za šolstvo narodnosti organiziramo strokovno srečanje ravnateljev (v mesecu decembru v koledarskem letu) za pripravo oblikovanja predloga programa učnih gradiv in zagotavljanja prevodov učnih gradiv za potrebe dvojezične šole (sredstva za pripravo in subvencioniranje zagotavlja Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport);
- spremljanje pouka ravnateljev osnovnih šol z vidika uvajanja fleksibilnega predmetnika in sodobnih didaktičnih pristopov 2009/10, medpredmetnega povezovanja (2010/11, 2011/12), razvijanja in izboljšanja bralne pismenosti (2011/12, 2012/13);
- študijske skupine, študijski skupini Madžarski jezik 1 in Madžarski jezik 2 v osnovni šoli in študijska skupina za Madžarski jezik 1 in Madžarski jezik 2 v srednji šoli;
- svetovanje strokovnim delavcem, staršem in drugim zainteresiranim skupinam za spodbujanje in udejanjanje medkulturnega dialoga;
- regijski posveti za strokovne delavce osnovnih in srednjih šol v območni enoti Murska Sobota v pripravi na novo šolsko leto; vsebina: Medpredmetno povezovanje, IKT v procesu pouka, avgust 2010; Preverjanje in ocenjevanje znanja, avgust 2011; Bralna pismenost, avgust 2012. Vseh srečanj so se udeležili tudi učitelji dvojezičnih osnovnih in srednjih šol, prav tako pa so s predstavitvami primerov prakse sodelovali strokovni delavci iz dvojezičnih zavodov;
- za učinkovito poučevanje in uvajanje novosti v vzgojno-izobraževalni proces so bila za strokovne delavce dvojezičnih vrtcev, osnovnih in srednje šole v letu 2011 organizirana in izvedena naslednja

DELOVNI OSNUTEK

- izobraževanja: (1) Uvajanje posodobljenih UN v gimnaziji , 8-urni seminar; (2) Drama v izobraževanju, 24-urni seminar; (3) Jezikovno spopolnjevanje , 24-urni seminar;
- za strokovne delavce vrtcev, osnovnih in srednjih pol sta bila v šolskem letu 2011/12 s podporo matične države Republike Madžarske organizirana na Madžarskem: (1) Poletni seminar, 12-urni seminar; (2) Terensko delo na Madžarskem, 12-urni seminar;
 - sodelovanje z različnimi manjšinskimi in drugimi institucijami v Sloveniji in na Madžarskem pri izvajanju aktivnosti, ki so v podporo in za ozaveščanje prisotnosti madžarskega jezika in kulture.

V šolskem letu 2008/09 je v dvojezičnih osnovnih šolah potekal projekt Spremljava pouka v dvojezičnih osnovnih šolah na narodnostno mešanem območju Prekmurja. Namen spremljave je bil ugotoviti, kako različni modeli izvajanja dvojezičnega pouka, opredeljeni v Izvedbena navodila za izvajanje programa 9-letne dvojezične osnovne šole omogočajo pridobivanje znanja in razvijanje sporazumevalnih zmožnosti učencev v slovenščini in madžarščini. Poročilo o opravljeni spremljavi je bilo ravnateljem dvojezičnih osnovnih šol predstavljeno junija 2011, prav tako je bilo poročilo predstavljeno na novinarski konferenci junija 2011. Na podlagi rezultatov spremljave je bilo za ravnatelje in učitelje 29. in 30.8.2011 izvedeno usposabljanje.

Kateri ukrepi so bili sprejeti za dvig javne zavesti v medijih (vključno z usposabljanjem novinarjev večinskih medijev) glede tradicionalne prisotnosti madžarskega, italijanskega, nemškega, hrvaškega in romskega jezika?

Republika Slovenija, kot že poudarjeno pri odgovoru na vprašanje 7.1.d, s sredstvi državnega proračuna financira posamezne programske vsebine medijev, ki so v javnem interesu, kamor pa spadajo, kot je bilo podrobneje že predstavljeno, tudi programske vsebine, ki omogočajo uresničevanje pravice do javnega obveščanja in obveščenosti narodnostnima skupnostnima, romski skupnosti in tudi drugim manjšinskim skupnostim.

Na tem področju pa ima največjo vlogo javna radiotelevizija, ki v okviru svoje javne službe med drugim zagotavlja (3. člen ZRTVS-1):

- po en radijski in televizijski program za avtohtono italijansko in madžarsko narodno skupnost;
- radijske in televizijske oddaje za romsko etnično skupnost;
- radijske in televizijske programe za tujo javnost.

V vseh programih Radiotelevizije Slovenije, ne samo v tistih namenjenih manjšinskim skupnostim, pa mora Radiotelevizija Slovenija med drugim zagotavljati (4. člen ZRTVS-1):

- verodostojne in nepristranske informativne oddaje, s katerimi celovito obvešča o političnem dogajanju doma in v zamejstvu, o pomembnih dogodkih v preostalih evropskih državah, zlasti članicah Evropske unije, in o pomembnih svetovnih temah tako, da posredovane vsebine omogočajo objektivno javno obveščenost državljanov Republike Slovenije, Slovencev po svetu, pripadnikov slovenskih narodnih manjšin v Italiji, Avstriji in Madžarski, avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji ter romske skupnosti, ki živi v Sloveniji;
- uresničevanje ustavnih pravic madžarske in italijanske narodne skupnosti na področju radijskega in televizijskega javnega obveščanja in spodbuja povezovanje narodnih skupnosti z matičnim narodom in vključevanje kulturnih ter drugih dosežkov italijanskega oziroma madžarskega naroda v narodnostne programe;
- skladno z meddržavnimi pogodbami in v sodelovanju z javnimi radiotelevizijami sosednjih in drugih držav podpirati nastanek in razvoj čezmejnih radijskih in televizijskih projektov;
- podpirati širjenje vednosti o drugih kulturah, ki so zastopane v Sloveniji, in njihovih predstavnikih.

Na Ministrstvu za izobraževanje, znanost, kulturo in šport se pripravljajo novi programi v okviru razvojne perspektive 2014-2020, ki bi bili komplementarni dosedanjim programom, ki smo jih izvajali in s katerimi smo krepili kadrovske zmogljivosti v nevladnih organizacijah, kjer so delovali pripadniki manjšin. Programi so povezani s cilji Nacionalnega programa za kulturo, Strategijo razvoja Slovenije in z možnostjo črpanja evropskih sredstev v letih 2014- 2020.

7.4.

Kakšno posvetovanje s petimi jezikovnimi skupinami so slovenske oblasti predvidele pri pripravi naslednjega periodičnega poročila po listini?

MIZKŠ od leta 1990 sistematično izvaja ukrepe za manjšinske skupnosti, tudi za tiste ki niso izrecno omenjene v ustavi. Skladno s 14., 61., in 62. členom ustave so pripadnikom vseh manjšinskih skupnosti zagotovljene individualne pravice za ohranjanje narodnih, jezikovnih in kulturnih značilnosti. MIZKŠ izvaja politiko varovanja kulturnih pravic vseh posebnih socialnih skupin, med katere šteje etnične manjšine, vključno z ustavno priznanima narodnostnima skupnostima, romsko skupnost, priseljence, različne druge ustavno nepriznane manjšinske skupnosti, med katerimi še posebno pozornost namenja Kočevarjem staroselcem, invalidom in drugim ranljivim skupinam. Svojo politiko MIZKŠ dopolnjuje z ukrepi zoper multiplo diskriminacijo pri čemer so posebne pozornosti deležni otroci - pripadniki manjšin, otroci s posebnimi potrebami, starejši pripadniki manjšin, ženske pripadnice manjšin, idr. Cilje varovanja kulturnih pravic manjšin in drugih socialnih skupin dosega ne le s finančnimi instrumenti, ampak tudi organizacijskimi (strokovna pomoč in svetovanje vsem izvajalcem, ki delujejo na manjšinskem področju, dan odprtih vrat vodje sektorja za vse umetnike, ki delujejo na manjšinskem področju ipd.) ter normativnimi instrumenti (mediacije, pravno svetovanje z osveščanjem ipd.).

Delovni osnutek pričujočega poročila je bil objavljen na spletni strani Ministrstva za zunanje zadeve kot pristojnega za njegovo pripravo. Zainteresirani posamezniki in skupine so bili ob objavi pozvani k podaji dopolnil, ki so bila obravnavana v končni fazi usklajevanja poročila.

Kateri ukrepi so bili sprejeti za vzpostavitev mehanizmov z namenom posvetovanja z ustreznimi organizacijami, ki predstavljajo nemški in hrvaški jezik, pri oblikovanju strukturirane politike za ohranitev in spodbujanje teh jezikov?

Glej odgovor na vprašanje pri 7.1.a.

7.5.

Kateri ukrepi so bili sprejeti za širšo dostopnost pouka romskega jezika in izoblikovanje programa za usposabljanje učiteljev, ki bi lahko učili romski jezik?

Natisnilo se je veliko gradiv za učenje romskega jezika, knjig v romskem jeziku, nastale so slovnice romskega jezika, veliko je bilo izobraževanj za strokovne delavce. Na Zavodu za šolstvo deluje mreža učiteljev, ki poučujejo tudi romske otroke, kjer si učitelji izmenjujejo izkušnje in primere dobre prakse.

Glej tudi odgovore na 3. priporočilo Odbora ministrov in zadnje priporočilo Odbora strokovnjakov o uporabi Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih v Sloveniji.

Kateri ukrepi so bili sprejeti za nadaljnjo kodifikacijo različic romskega jezika, ki se govorijo v Sloveniji?

V skladu s Strategijo vzgoje in izobraževanja za Rome nastaja standardizacija romskega jezika kot osnova za poučevanje. Nastale so slovnice romskega jezika in slovarji. Predmet Romska kultura je na voljo kot izbirni predmet v zadnjem triletju osnovne šole.

Kateri ukrepi so bili sprejeti za uskladitev ravni zaščite vseh govorcev romskega jezika?

V Republiki Sloveniji ne moremo govoriti o različnih ravneh varstva pravic govorcev romskega jezika, saj obstaja enoten nivo zaščite njihovih pravic. Noben zakon ali kakšen drug predpis ali ukrep ne ločuje med ravnmi varstva pravic romsko govoreče skupnosti, nasprotno, vsi ukrepi, ki se nanašajo na zaščito in ohranjanje romskega jezika, kulture in identitete romske skupnosti veljajo za vso romsko govorečo skupnost enako. Tudi Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (Ur. l. RS, št. 33/07) v

DELOVNI OSNUTEK

tretjem odstavku 4. člena določa, da »Republika Slovenija spodbuja ohranjanje in razvoj romskega jezika ter kulturno, informativno in založniško dejavnost romske skupnosti«, pri čemer nikjer ni določeno, da naj bi pri tem razlikovala med različnimi romsko govorečimi skupnostmi.

Kateri ukrepi so bili sprejeti:

- **za zagotovitev celovitega izvajanja »Strategije vzgoje in izobraževanja Romov v Republiki Sloveniji« iz leta 2004,**
- **za večjo ozaveščenost in sprejemanje romskega jezika in kulture kot sestavnih delov slovenske kulturne zakladnice, za uvrstitev tega med nacionalne izobraževalne cilje ter spodbujanje medijev, da si zastavijo isti cilj?**

Glej odgovor pri zadnjem priporočilu Odbora strokovnjakov o uporabi Evropske listine o regionalnih ali manjšinskih jezikih v Sloveniji.

III. del

8. člen:
IZOBRAŽEVANJE

-
ITALIJANSKA IN MADŽARSKA NARODNA SKUPNOST

V Sloveniji sta se razvila različna modela izobraževanja za pripadnike italijanske in madžarske narodne skupnosti glede na zgodovinske in druge okoliščine. Na narodno mešanem območju slovenske Istre, kjer je italijanski jezik tudi učni jezik, so šole z italijanskim učnim jezikom.¹⁰ V Prekmurju je uveden dvojezični model šolanja.¹¹

Italijanska in madžarska narodna skupnost ter njuni pripadniki imajo v Sloveniji zakonsko pravico do vzgoje in izobraževanja v svojem jeziku. Zakonski in podzakonski akti, ki na področju vzgoje in izobraževanja urejajo pravice italijanske in madžarske skupnosti na tem področju, so:

- Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Ur. l. RS št. 16/07 – UPB5, 36/08, 58/09 in 20/11)
- Zakon o vrtcih (Ur. l. RS, št. 100/05 – UPB2, 25/08 in 36/10)
- Zakon o osnovni šoli (Ur.l. RS št. 81/06 – UPB3, 102/07, 107/10 in 87/11),
- Zakon o gimnazijah (Ur.l. RS št. 1/07 – UPB1),
- Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Ur. l. RS št. 79/06),
- Zakon o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (Ur.l. RS, št. 35/2001 in 102/07 - ZOsn-F).
- Pravilnik o normativih in standardih za izvajanje programa osnovne šole v dvojezičnih osnovnih šolah in šolah z italijanskim učnim jezikom (Ur.l. RS št. 75/ 05, 85/06, 68/07, 73/08 in 18/11),
- Pravilnik o normativih in standardih v srednjih šolah z italijanskim učnim jezikom (Ur.l. RS št. 85/03, 103/07, 67/08, 5/11 in 55/11),
- Pravilnik o merilih za vrednotenje materialnih stroškov v srednjih šolah z italijanskim učnim jezikom (Ur. l. RS, št. 78/04),
- Pravilnik o normativih in standardih v dvojezični srednji šoli (Ur.l. RS št. 85/03, 100/07, 67/08, 21/11 in 55/11),
- Pravilnik o merilih za vrednotenje materialnih stroškov v dvojezični srednji šoli (Ur. l. RS, št. 78/04),
- Pravilnik o smeri izobrazbe učiteljev v devetletni dvojezični osnovni šoli in devetletni osnovni šoli z italijanskim učnim jezikom (Ur.l. RS št. 35/06),
- Pravilnik o preizkusu znanja učnega jezika na narodno mešanih območjih (Ur.l. št. 100/06).

Število otrok italijanske narodne manjšine v vrtcih v šolskem letu 2011/12 je naslednje:

Vrtec	Število oddelkov	Število otrok	Povprečno št. otrok na oddelek
Pri OŠ Dante Alighieri Izola	7	126	18,00
La Cocinella Lucija	7	128	17,57
Delfino Blu Koper	12	184	15,33

¹⁰ Na narodnostno mešanem območju slovenske Istre se je šolstvo z italijanskim učnim jezikom razvilo kot posledica stanja ob podpisu Londonskega memoranduma leta 1954, ko so *de facto* in *de jure* na tem območju obstajale šole z italijanskim učnim jezikom. Osimski sporazumi, podpisani med Jugoslavijo in Italijo, so povzeli in utrdili vse do tedaj sprejete mednarodne obveznosti med obema državama. Slovenija je kot naslednica Jugoslavije prevzela tudi Osimske sporazume in s tem vse dotedanje dogovore na področju manjšinskega šolstva, ki zadevajo italijansko manjšino v Sloveniji.

¹¹ V Prekmurju je po drugi svetovni vojni najprej obstajal podoben sistem ločenih šol, vendar predstavniki madžarske manjšine niso dovolj številčno vpisovali svojih otrok v šole z madžarskim učnim jezikom. Zato je bil z madžarsko samoupravno skupnostjo sklenjen dogovor o uvedbi dvojezičnega modela šolanja, ki je zaobjel tudi vse otroke slovenske narodnosti in dejansko razširil znanje madžarskega jezika na celotno populacijo dvojezičnega območja.

DELOVNI OSNUTEK

S k u p a j :	26	438	16,84
---------------	----	-----	-------

Število učencev italijanske narodne manjšine v osnovnih šolah v šolskem letu 2011/12 je naslednje:

Osnovna šola	Število oddelkov	Število učencev	Povprečno št. učencev na oddelek
Osnovna šola Dante Alighieri Izola	9	80	8,88
Osnovna šola Pier Paolo Vergerio il Vecchio Koper (skupaj)	18	178	9,88
- matična šola	11	126	
- podružnica šole v Semedeli	2	16	
- podružnica šole v Bertokih	2	16	
- podružnica šole v Hrvatinih	3	20	
Osnovna šola Vincenzo de Castro Piran (skupaj)	12	111	9,25
- matična šola	5	46	
- podružnica šole v Luciji	3	44	
- podružnica šole v Sečovljah	4	21	
S k u p a j :	41	389	9,33

Število učencev madžarske narodne manjšine v vrtcih v šolskem letu 2011/12 je naslednje:

Vrtec	Število oddelkov	Število otrok	Povprečno št. otrok na oddelek
Vrtec pri Dvojezični OŠ Dobrovnik	3	41	13,66
Vrtec pri Dvojezični OŠ Prosenjakovci	2	18	9,00
Vrtec Lendava	14	220	15,71
Vrtec Moravske Toplice	1	14	14,00
S k u p a j :	20	293	14,65

Število učencev madžarske narodne manjšine v osnovnih šolah v šolskem letu 2011/12 je naslednje:

Osnovna šola	Število oddelkov	Število učencev	Povprečno št. učencev na oddelek
Dvojezična osnovna šola Lendava I (skupaj)	31	520	16,77
- matična šola	28	490	
- podružnica šole v Gaberju	3	30	
- podružnica šole v Petišovcih	0	0	
- podružnica šole v Čentibi	0	0	
Dvojezična osnovna šola Lendava II. (osnovna šola s prilagojenim programom)	6	34	5,66
Dvojezična osnovna šola Genterovci	9	73	8,11
Dvojezična osnovna šola Dobrovnik	9	80	8,88
Dvojezična osnovna šola Prosenjakovci (skupaj)	9	74	8,22
- matična šola	7	66	
- podružnica šole v Domanjševcih	1	4	
- podružnica šole v Hodošu	1	4	

DELOVNI OSNUTEK

S k u p a j :	64	781	12,20
---------------	----	-----	-------

Število učencev italijanske in madžarske narodne manjšine v srednjih šolah v šolskem letu 2011/12 je naslednje:

Srednja šola	Število oddelkov	Število dijakov	Povprečno št. dijakov na oddelek
Gimnazija Antonio Sema Piran	4	40	10,00
Gimnazija Gian Rinaldo Carli Koper	4	42	10,50
Srednja šola Pietro Coppo Izola	9	60	6,67
Dvojezična srednja šola Lendava	24	307	12,97
S k u p a j :	41	449	10,95

Na področju srednjega poklicnega izobraževanja, Srednja šola Pietro Coppo izvaja programe za poklice ekonomski, strojni in gastronomski tehnik, prodajalec, računalnikar, gastronom hotelir, administrator, avtoserviser in oblikovalec kovin orodjar. Dvojezična srednja šola v Lendavi izvaja gimnazijski program, izmed ostalih ponujenih programov pa se dijaki izobražujejo za poklic ekonomskega in strojnega tehnika, prodajalca, gastronom hotelirja, avtoserviserja, inštalaterja strojnih inštalacij, pečarja - polagalca keramičnih oblog in mehatronika operaterja.

Fakultativni pouk madžarskega jezika za dijake poteka na več šolah: na Gimnaziji Murska Sobota in na Dvojezični srednji šoli Lendava, na Ekonomski šoli Murska Sobota, na Srednji poklicni in tehniški šoli, na Srednji zdravstveni šoli Murska Sobota in na Gimnaziji Franca Miklošiča Ljutomer.

Sicer pa je v srednjem splošnem in poklicnem in strokovnem izobraževanju v letu 2011/12 potekal pouk v okviru 42 (28 objavljenih in 14 iztekajočih) javno veljavnih programov za izvajanje v jeziku narodne skupnosti oziroma za dvojezično izvajanje na narodno mešanem območju programov za pridobitev srednješolske izobrazbe.¹² Od tega jih je bilo 12 objavljenih in še 8 iztekajočih (skupaj 20) za izvajanje v italijanskem učnem jeziku ter 16 in še 6 iztekajočih (skupaj 22) za dvojezično izvajanje:

- srednje poklicno izobraževanje: 6 in še 8 iztekajočih (skupaj 14) za izvajanje v italijanskem učnem jeziku, 9 in še 6 iztekajočih (skupaj 15) za dvojezično izvajanje,
- srednje strokovno izobraževanje: 1 za izvajanje v italijanskem učnem jeziku, 2 za dvojezično izvajanje,
- poklicno-tehniško izobraževanje: 3 za izvajanje v italijanskem učnem jeziku, 3 za dvojezično izvajanje,
- srednje splošno izobraževanje: 1 za izvajanje v italijanskem učnem jeziku, 1 za dvojezično izvajanje,
- maturitetni tečaj: 1 za izvajanje v italijanskem učnem jeziku, 1 za dvojezično izvajanje.

Od šolskega leta 2008/2009 je zagotovljena brezplačna izposoja učbenikov iz učbeniških skladov za vse učenke in učence osnovne šole (od prvega do vključno devetega razreda osnovne šole). Srednje šole ustanavljajo učbeniške sklade prostovoljno, dijakinje in dijaki za učbenike plačajo izposojevalnino, ki ne sme biti višja od ene tretjine cene, po kateri je šola nabavila učbenik.

Ministrstvo za izobraževanje, znanost, kulturo in šport zagotavlja sredstva za pripravo in subvencioniranje učbenikov za področje izobraževanja italijanske in madžarske narodne skupnosti, v skladu z Zakonom o posebnih pravicah italijanske in madžarske narodne skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja (Ur. l. RS, št. 35/2001 in 102/07-ZOsn-F, v nadaljevanju ZPIMVI), Pravilnikom o postopkih za izvrševanje proračuna Republike Slovenije (Ur. l. RS, št. 50/2007) in v skladu z načrtom za področje učbenikov za vsako leto oz. s proračunskimi možnostmi. MIZKŠ v skladu s 26. členom

¹² V 2011/12 je bilo objavljenih 28 in še 14 iztekajočih (skupaj 42) javnoveljavnih izobraževalnih programov za izvajanje v jeziku narodne skupnosti oziroma za dvojezično izvajanje na narodno mešanem območju programov za pridobitev srednješolske izobrazbe. Kot iztekajoči programi so navedeni tisti programi, pri katerih vpis v 1. letnik v šolskem letu 2011/2012 ni bil več možen; vpis je le še v višjih letnikih (programe so nadomestili novi).

DELOVNI OSNUTEK

ZPIMVI izvaja subvencioniranje tako, da zagotavlja sredstva iz državnega proračuna za pripravo učbenikov in za subvencioniranje cene učbenikov v višini, ki zagotavlja, da je povprečna cena učbenikov za posamezni razred primerljiva s ceno učbenikov v slovenskem jeziku za isti razred.

Področna skupina za šolstvo narodnosti pri Zavodu RS za šolstvo, v skladu z dogovorom z Ministrstvom za izobraževanje, znanost, kulturo in šport, za vsako šolsko leto pripravi izbor učbenikov ter na podlagi ponudbe založnikov izvede usklajevanje z učitelji s področja šolstva narodnosti ter določi dokončni izbor učbenikov, ki je podlaga za usklajevanje in za sklenitev pogodb z založniki.

V okviru razpisa za sofinanciranje izobraževanja odraslih je razpisan niz programov za različne skupine odraslih, ki omogočajo tudi učenje oziroma izpopolnjevanje znanja jezikov v različnih regijah in manjšin. Še vedno se izvajajo študijski krožki, program za izpopolnjevanje v madžarskem jeziku za odrasle in Italijanščina za odrasle ter drugi programi za razvoj ključnih kompetenc in temeljnih zmožnosti, ki so podprti z razpisi iz sredstev Evropskega socialnega sklada, kot so posebni izobraževalni javno-veljavni programi za odrasle (programi opismenjevanja: bralna, pisna in računalniška pismenost).

Slovenija zagotavlja svetovalno funkcijo v okviru enot Zavoda RS za šolstvo. Zavod RS za šolstvo, ki opravlja razvojno in svetovalno delo za potrebe vrtcev in šol z italijanskim učnim jezikom in dvojezičnih vrtcev in šol, zagotavlja tudi strokovne delavce iz vrst narodnih skupnosti.

Na podlagi bilateralnih sporazumov obe sosednji državi imenujeta svetovalca za italijanski oziroma madžarski jezik. Svetovalca je umeščen v Zavod RS za šolstvo, ki mu nudi prostor in strokovno pomoč pri opravljanju dela. Okvirne naloge svetovalca so:

- sodelovanje s strokovnimi institucijami v obeh državah,
- svetovanje in strokovna pomoč pedagoškim delavcem s poudarkom na poučevanju in rabi materinščine učencev in dijakov pri razvijanju njihove narodnostne kulture,
- organizacija seminarjev in drugega strokovnega izpopolnjevanja pedagoških delavcev,
- sodelovanje pri načrtovanju, organizaciji in pridobivanju predavateljev za izvedbe seminarjev v okviru Zavoda RS za šolstvo za področje predšolske, osnovnošolske in srednješolske vzgoje in izobraževanja,
- seznanjanje pedagoških delavcev s seminarji v matični državi in koordinacija le-teh med zavodi z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezičnimi zavodi,
- sodelovanje in organizacija hospitacij za strokovne delavce zavodov z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezičnih zavodov v matični državi,
- seznanjanje pedagoških delavcev z novimi učbeniki, učnimi sredstvi in leposlovjem v matični državi in posredovanje primernih gradiv,
- sodelovanje in organiziranje šolskih povezav in izmenjav učencev in dijakov na obeh straneh meje,
- sodelovanje pri pripravi in vodenju strokovnih ekskurzij ter drugih dejavnosti, namenjenih dijakom in učencem zavodov z italijanskim učnim jezikom oziroma dvojezičnih zavodov.

Nadaljnje izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju poteka v skladu s Pravilnikom o nadaljnjem izobraževanju in usposabljanju strokovnih delavcev v VIZ (Ur.l. RS št. 64/04). Vsako leto je objavljen katalog programov, iz katerega učitelji in drugi strokovni delavci izberejo program glede na potrebe in svoje želje.

V procesu uresničevanja poslanstva dvojezične šole so tudi danes potrebna stalna posodabljanja v programih usposabljanja, predvsem v smislu posodabljanja metod in vsebin dvojezičnega pouka. ESS projekt *E-kompetence učiteljev v dvojezičnih šolah* ima cilje razvijati jezikovne e-kompetence v madžarskem jeziku, razvoj e-vsebin, razvoj in nadgradnja poučevanja madžarskega jezika z uporabo IKT, oblike motivacij za poznavanje madžarskega jezika in kulture IKT. V projekt, ki ga vodi Zavod za kulturo madžarske narodnosti, je vključenih še 12 konzorcijskih partnerjev (dvojezične šole,

DELOVNI OSNUTEK

fakultete, Zavod RS za šolstvo). Začel se je 1.10.2011, končal pa se bo 31.8.2010, vreden je 1.000.000,00 EUR.

V skladu z bilateralnimi dokumenti imajo pripadniki narodnosti možnost šolanja na srednjih šolah in študija na visokošolskih zavodih v matični domovini, kjer se organizira tudi strokovno izpopolnjevanje učiteljev. Tako dijaki kot tudi študentje in pedagoški delavci lahko zaprosijo za štipendijo tekom svojega študija oziroma strokovnega izpopolnjevanja. Prav tako je na podlagi bilateralnih dokumentov posebna skrb posvečena šolski populaciji. Z namenom spodbujanja manjšinskih jezikov in kulture se organizirajo posebne strokovne ekskurzije, šole v naravi in različne jezikovne šole v matični državi. Manjšinsko šolstvo je s strani matičnih držav deležno posebne logistične podpore, kot je npr. nabava učbenikov in didaktičnih pripomočkov.

V zvezi z zagotavljanjem pedagoškega kadra Zakon o posebnih pravicah italijanske in madžarske skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja določa, da opravljajo v vrtcih in šolah z italijanskim učnim jezikom vzgojno-izobraževalno delo strokovni delavci, ki obvladajo italijanski jezik kot učni jezik. V dvojezičnih vrtcih in šolah opravljajo vzgojno-izobraževalno delo strokovni delavci, ki obvladajo oba učna jezika.

V skladu s tem zakonom strokovni delavec obvlada italijanski jezik kot učni jezik, če je končal osnovno in srednjo šolo z italijanskim učnim jezikom ali si je pridobil predpisano izobrazbo v italijanskem jeziku. Strokovni delavec obvlada madžarski jezik kot učni jezik, če je končal program dvojezične srednje šole ali fakultativnega pouka madžarskega jezika na srednji šoli ter fakultativnega pouka madžarskega jezika na visoki ali univerzitetni ravni in si je pridobil predpisano izobrazbo v slovenskem ali madžarskem jeziku. Delavec, ki ne izpolnjuje teh pogojev, lahko dokaže, da obvlada učni jezik, če opravi preizkus znanja tega jezika.

8.1.h

Kateri ukrepi so bili sprejeti za iskanje rešitve za težavo z začasnim pomanjkanjem učiteljev madžarščine zaradi precejšnjega števila upokožitev?

Zaradi možnega pomanjkanja ustreznih kadrov Zakon o posebnih pravicah italijanske in madžarske skupnosti na področju vzgoje in izobraževanja predvideva tudi možnost zaposlovanja tujih učiteljev. Če za razpisano prosto delovno mesto ni kandidatov, ki bi izpolnjevali pogoje za strokovnega delavca, lahko vrtec oziroma šola - za največ dve leti - zaposli gostujočega tujega učitelja v skladu s pogoji, določenimi v Zakonu o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja. V tem času se mora zaposleni vključiti v učenje slovenskega jezika in se lahko zaposli še največ za dve leti.

Prosimo opišite napredek pri spremljanju dvojezičnega pouka v madžarskem jeziku.

Zavod za šolstvo od 1.9.2012 do 3.10.2014 izvaja dvoletni poskus "Hkratno opismenjevanje v slovenščini in madžarščini v dvojezični osnovni šoli". Ker se je poskus začel pred kratkim, še ni poročil o poteku.

8.1.e (iii)

Kakšen je položaj glede priznavanja nazivov za govorce italijanščine s področij, kot je farmacija?

10. člen:

UPRAVNI ORGANI IN JAVNE SLUŽBE

—

ITALIJANSKA IN MADŽARSKA NARODNA SKUPNOST

Temeljna ustavna listina o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije v III. poglavju določa: »Italijanski in madžarski narodni skupnosti v Republiki Sloveniji in njunim pripadnikom so zagotovljene vse pravice iz ustave Republike Slovenije in mednarodnih pogodb«. V Ustavi Republike Slovenije so pravice narodnih skupnosti opredeljene v 5., 11., 64. in drugih členih. Pravica do rabe dodatnih uradnih jezikov in druge pravice na območju občin v katerih živita avtohtoni narodni skupnosti pa konkretno urejajo posamezni pravni akti kot npr. Zakon o policiji (drugi odstavek 33. člena), Zakon o kazenskem postopku, Kazenski zakonik, Zakon o državni upravi, Zakon o splošnem upravnem postopku, Uredba o upravnem poslovanju, Zakon o javnih uslužbencih in vrsta drugih. Tako je policija na območju občin, kjer živita italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, na vseh področjih policijskega dela zavezana tudi k rabi dodatnih uradnih jezikov. Vsi obrazci in vsa komunikacija s pripadniki narodnih skupnosti poteka tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku. V policiji je bilo v letu 2012 dodatno presistemiziranih 200 (175 na območju Policijske uprave Koper in 25 na območju Policijske uprave Murska Sobota) delovnih mest, na katerih se prejema dodatek za dvojezičnost za policiste, ki izpolnjuje pogoj znanja jezika italijanske ali madžarske narodne skupnosti in delajo na območjih, kjer se kot pogoj zahteva znanje tega jezika.

Dobre prakse se kažejo predvsem na področju preventivnega delovanja, kot so npr. razna opozorila, plakati, zloženke, ki niso samo v slovenskem, ampak tudi v italijanskem oziroma madžarskem, ter ponekod tudi v romskem jeziku. Omeniti je treba še sodelovanje predstavnikov policije v raznih radijskih oddajah (npr. na radiu MMR (pomursko-madžarski radio, ki deluje v okviru RTV Slovenija)), kjer predstavniki policije predstavljajo preventivne nasvete ter policijsko delo.

Na področju izobraževanja, izpopolnjevanja in usposabljanja v Policijski akademiji potekajo številni programi, tečaji in druge oblike, kjer policisti pridobivajo znanja manjšinskih in drugih etničnih jezikov. V študijskem programu Višji policist se za posamezne policiste izvaja 72-urni program strokovne terminologije v italijanskem in madžarskem jeziku. V izobraževalnem programu Policist pa je bil v okviru predmeta sporočanje v slovenskem in tujem jeziku - strokovna terminologija, od 2009 do 2011 v italijanskem jeziku izveden 37-urni program v treh generacijah.

Zakon o osebnem imenu (Uradni list RS, št. 20/2006) v 5. členu določa, da se osebno ime pripadnika italijanske ali madžarske narodne skupnosti vpiše v matični register v italijanski oziroma madžarski pisavi in obliki, če se pripadnik narodne skupnosti ne opredeli drugače.

Tehnično izvedbo vpisa tako osebnih, kot zemljepisnih imen v matični register (to je nabor za to potrebnih znakov), zagotavlja Pravilnik o izvrševanju Zakona o matičnem registru (Uradni list RS, št. 40/2005 in 69/2009). Pravilnik v 12. členu določa, da se osebna in tuja zemljepisna imena v register vpišejo v izvorni obliki, pri čemer se upošteva razpoložljiv nabor črk in znakov, ki zagotavlja zapis krajev in osebnih imen v italijanskem in madžarskem jeziku. Nabor črk in znakov je določen v posebni prilogi pravilnika in zajema črke slovenske abecede z določenimi oznakami za naglasna znamenja, pri čemer sta, ravno z namenom zagotavljanja vpisov osebnih imen predstavnikov manjšin, zajeti abecedi italijanske in madžarske narodne manjšine.¹³ Poleg črk slovenske abecede predpisan črkovni nabor zajema tudi črke, ki se pogosto pojavljajo v lastno imenskem besedju slovenščine ter druge posebne znake, ki so navedeni v prilogi¹⁴.

¹³ Nabor grafičnih znakov določa mednarodni standard ISO 8859. Kodna tabela standarda ISO 8859-2, označena kot latinična abeceda št. 2 zajema grafične znake, ki se uporabljajo v splošnem pisarniškem poslovanju v slovenskem in madžarskem jeziku, nabor za italijanski jezik pa rešuje ISO 8859-1 (Latin 1) - (upoštevanje narodnih manjšin). Obe tabeli sta bili v nabor slovenskih standardov sprejeti leta 1995.

¹⁴ Priloga:

1) osnovni nabor - znaki slovenske abecede:

A, B, C, Č, D, E, F, G, H, I, J, K, L, M, N, O, P, R, S, Š, T, U, V, Z, Ž
a, b, c, č, d, e, f, g, h, i, j, k, l, m, n, o, p, r, s, š, t, u, v, z, ž

Republika Slovenija se zaveda pomena zagotavljanja jasnih in točnih informacij o upravnih storitvah in ustreznih vlogah preko svetovnega spleta. Tako je bil leta 2001 vzpostavljen Državni portal Republike Slovenije E-uprava kot vstopna točka do različnih informacij o državni in javni upravi. Namen portala je poleg posredovanja informacij o upravi tudi približati upravne storitve uporabnikom preko svetovnega spleta in tako poleg klasičnih komunikacijskih poti, po katerih lahko državljani in poslovni subjekti dostopajo do storitev javne uprave, ponuditi dodatno, elektronsko pot za opravljanje storitev.

V sklopu Državnega portala E-uprava delujeta tudi posebna portala v italijanskem in madžarskem jeziku narodnih skupnosti. Na teh portalih se enako kot v slovenski verziji nahajajo opisi postopkov, v katerih poslujejo posamezniki in pravne osebe z organi v javne uprave. Ta del, sestavljen iz dveh poglavij (Storitve javne uprave za prebivalce ter Storitve javne uprave za pravne osebe) vsebinsko obsega večino Državnega portala E-uprava. Za prebivalce (fizične osebe) se opisi nahajajo v sklopih 17-ih življenjskih dogodkov, ki spremljajo vse pomembnejše dogodke v življenju posameznika od rojstva preko šolanja in zaposlitve do upokojitve (Otroci in družina, Delo in zaposlitev, Zdravje in nega, Okolje in prostor, Država in družba, Smrt in žalovanje, itn). Za pravne osebe so na voljo štirje sklopi življenjskih dogodkov (Samostojni podjetniki, Pravne osebe v nastajanju, Delujoče pravne osebe, Društva in zavodi). Poleg tega so prevedene in ustrezno vsebinsko prilagojene tudi prve strani podportalov (Prebivalci, Pravne osebe, Javna uprava), druge statične vsebine portala E-uprava (O portalu, Za slabovidne...), na voljo pa so tudi nekatere prevedene novice.

Vsebinsko storitev in vlog zagotavljajo pristojna ministrstva in drugi upravni organi ali nosilci javnih pooblastil, Ministrstvo za pravosodje in javno upravo pa nudi tehnološko platformo. Poleg objave vsebinskih informacij o storitvah se v sklopu portala zagotavlja tudi možnost objave elektronskih obrazcev, za katere skrbijo ministrstva in drugi upravnih organi. Zbirka objavljenih obrazcev se tekoče dopolnjuje in postopoma prehaja na popolne elektronske obrazce, pri katerih se z uporabo digitalnih potrdil nekateri podatki v obrazec uporabniku napolnijo avtomatsko. Zaradi tega, ker organ, ki vlogo objavi, praviloma ni isti, kot tisti, ki vlogo sprejema (npr. v primeru upravnih enot), prihaja do zakasnitev pri objavi vlog na portalu E-uprava. Te problematike se zavedamo tudi pri zagotavljanju objav elektronskih obrazcev v italijanskem in madžarskem jeziku, kjer je poleg tega potrebno zagotoviti še prevode.

Glede na to, da je bil Državni portal E-uprava vzpostavljen leta 2001, ga je potrebno posodobiti in prenoviti, uporabnikom pa ponuditi moderen spletni pristop, da bo predstavljal sodobno vstopno točko

2) dodatni nabor – znaki, ki se pogosto pojavljajo v lastnoimenskem besedju, časopisih in knjigah

Q, W, X, Y, Ä, Ö, Ü, Č, Đ
q, w, x, y, ä, ö, ü, č, đ

3) nabor znakov s pravorečnimi znamenji - za oznako naglasnega mesta, kakovosti (širina in ožina) in kolikosti (dolžina in kračina) samoglasnikov (ostrivec in krativec na znakih za samoglasnike ter strešica na znakih e in o)

ostrivec	´	a, e, i, o, u
krativec	`	a, e, i, o, u
strešica	^	e, o,
dvojni ostrivec	¨	o, u

v odnosu med uporabniki in državo. V okviru prenove bo posebna pozornost posvečena izboljšanju uporabniške izkušnje, v okviru katere bo potekala tudi prenova storitev in vlog. Ministrstva in drugi upravni organi, ki objavljajo storitve in vloge na Državnem portalu E-uprava, bodo pozvani k dosledni objavi vlog oziroma pripadajočih obrazcev k storitvam, kar velja tudi za jezikovne različice v italijanskem in madžarskem jeziku. Omenjeni način bo zahteval usklajeno sodelovanje upravnih enot in drugih upravnih organov, ki neposredno poslujejo s strankami, z ministrstvi in drugimi upravnimi organi, ki storitve pripravljajo in objavljajo na portalu.

V obdobju do vzpostavitve prenovljenega portala pa bo na podlagi analize obstoječega stanja preverjeno, kateri obrazci na spletu še niso objavljeni, so pa sicer dosegljivi v papirni obliki in v elektronski obliki (npr. word) pri pristojnih organih.

V sklop zagotavljanja informacij v elektronski obliki sodi tudi Vladni portal za otroke in mladino (<http://www.otroci.gov.si/>), ki je v produkciji od leta 2007 in je na voljo tudi v italijanskem in madžarskem jeziku. Portal je namenjen mlajši populaciji, uporabnike pa na enostaven in poljuden način vodi skozi predstavitev delovanja države in njenih ustanov.

10.1.a (i)

Prosimo navedite konkretne informacije o praktični rabi madžarščine na lokalni ravni državne uprave.

Upravna enota Lendava obsega območje 7 občin z 41 naselji, od katerih je 20 narodnostno mešanih. V skladu s 4. členom Zakona o državni upravi (Ur.l. RS, št. 52/02, 110/02, 56/03, 61/04, 123/04, 93/05, 113/05 – upb4, 89/07, 126/07, 48/09 IN 21/12) je uradni jezik v upravi slovenščina.

Na območjih občin, v katerih živi madžarska narodna skupnost, je uradni jezik v upravi tudi madžarščina. V praksi pri vsakodnevnem delu to pomeni, da je strankam, pripadnikom narodne skupnosti, omogočeno dosledno uresničevanje zakonsko določenih pravic do rabe jezika in sicer:

- dvojezično poslovanje, ko stranka v postopku uporablja jezik narodne skupnosti (dvojezični obrazci, vodenje upravnih postopkov in izdajanje upravnih aktov tudi v madžarskem jeziku, dvojezično e-poslovanje, informiranje strank);
- v naboru delovnih mest (sistemizacija) so ustrezno določeni pogoji in ravni znanja jezika narodne skupnosti, ki neposredno izhajajo iz potreb pri poslovanju;
- pri zasedbi delovnih mest javnih uslužbencev, ki neposredno poslujejo s strankami, je zadostno število zaposlenih in usposobljenih javnih uslužbencev, ki imajo ustrezna znanja jezika narodnosti;
- javnim uslužbencem Upravna enota Lendava permanentno omogoča in financira dodatno usposabljanje in izobraževanje v znanju jezika skupnosti (povprečno 3 zaposleni na leto);
- pretežni del javnih uslužbencev, ki prejemajo dodatek za dvojezičnost, obvlada višjo raven znanja madžarskega jezika;
- Upravna enota Lendava ima zaposlenega prevajalca za madžarski jezik, ki v primeru vodenja upravnega postopka v obeh jezikih, prevaja vsa uradna pisanja (vabilo, zapisnik, odločba, sklep, uradni zaznamek), obvezno pa je prisoten tudi pri ustnih obravnavah na terenu na dvojezičnih območjih občin (gradbene zadeve, razlastitve);
- v kolikor se pojavi potreba, pomaga javnim uslužbencem pri dvojezičnem poslovanju in nudi strokovno pomoč pri pravilni uporabi strokovnih izrazov, ko se akti izdajajo tudi v jeziku narodne skupnosti;
- zaposlen je tudi administrator za madžarski jezik;
- vsako leto je vsaj enemu dijaku pripadniku narodne skupnosti omogočeno opravljanje strokovne prakse, v letu 2011 pa v okviru mednarodne izmenjave študentki iz Madžarske;
- v preteklih 3 letih Upravna enota Lendava ni prejela nobene pripombe pripadnikov narodne skupnosti oz. evidentirala kršitve v smislu, da je bilo v postopkih in zagotavljanju javnih storitev komu onemogočeno uveljavljati pravice pri rabi jezika ali sporazumevanju;

DELOVNI OSNUTEK

- vsakoletni anketni rezultati o zadovoljstvu strank dokazujejo korektnost in visok nivo zaupanja pri zagotavljanju poslovanja v madžarskem jeziku, ki ga v praksi uslužbenci Upravne enote Lendava vzbujajo pri strankah.

Pri delu in poslovanju z drugimi organi se Upravna enota Lendava pri rabi jezika madžarske narodne skupnosti srečuje z naslednjo problematiko:

- s strani posameznih ministrstev kljub pobudam in urgencam UE še vedno niso objavljeni vsi obrazci vlog v madžarskem jeziku (Ministrstvo za kmetijstvo in okolje, Ministrstvo za infrastrukturo in prostor) na e-portalu državne uprave;
- na lokalnem nivoju (občine na narodnostno mešanem območju) bi bilo potrebno pripraviti in objaviti vse obrazce vlog v madžarskem jeziku ter zagotoviti nemoten in pravočasen dostop do njih (elektronsko poslovanje).

Upravna enota Murska Sobota poudarja, da so formalno zadeve kakovostno urejene. V praksi pa prihaja do določenih pomanjkljivosti.

- 1.) V UE Murska Sobota je od 135 naselij 8 naselij (Hodoš, Krplivnik, Domanjševci, Središče, Prosenjakovci, Pordašinci, Motravjevci in Čikečka vas), ki so narodnostno mešana. Na narodnostno mešanem območju je 1 KU (Prosenjakovci), ki je označen z dvojezično napisno tablo.
- 2.) V Krajevnem uradu Prosenjakovci in Krajevnem uradu Šalovci, ki pokrivata tri (3) narodnostno mešana območja sta zaposleni referentki, ki imata višji nivo znanja madžarskega jezika. Zahteva po znanju jezika narodnosti je tudi pogoj za zasedbo teh delovnih mest.
- 3.) V skladu z veljavno zakonodajo Upravna enota Murska Sobota omogoča rabo madžarskega jezika tudi na sedežu UE v Murski Soboti. Za te potrebe imajo stalno zaposleno vrhunsko prevajalko. Madžarski jezik pa obvlada tudi nekaj ostalih javnih uslužbencev. Vsak državljan, ki to želi, lahko vloži pisno ali ustno vlogo v madžarskem jeziku, v katerem se vodi tudi postopek in izda dvojezični akt. Akte, ki jih Upravna enota Murska Sobota izdaja za narodnostno mešana območja (npr. komasacijske odločbe) so dvojezični. Temu primerno so na razpolago dvojezični obrazci vlog v fizični obliki in na spletu.
- 4.) Upravna enota Murska Sobota poudarja, da dosledno upoštevajo tudi določbe Zakona o matičnem registru. Trenutno pa poteka tudi množična zamenjava osebnih dokumentov (osebne izkaznice, potne listine), kjer se za državljanke in državljane na narodnostno mešanih območjih izdajajo trijezične osebne izkaznice (slovenščina – madžarščina/angleščina) in štirijezični potni listi (slovenščina – madžarščina/angleščina/francoščina).

Kateri proaktivni ukrepi so bili sprejeti za spodbujanje rabe italijanščine na lokalni ravni državne uprave?

Upravna enota Koper ne zaznava težav, pripomb ali pritožb pripadnikov italijanske narodne skupnosti nad uporabo italijanskega jezika. Pred približno letom dni je italijanska konzulka opozorila, da Upravna enota Koper nima prevedenih spletnih strani v italijanski jezik. Jezik italijanske narodne skupnosti se v upravni enoti zelo pogosto uporablja in postopki vodijo v tem jeziku. Najpogosteje v skrajšanih, redkeje v posebnih ugotovitvenih upravnih postopkih. Upravna enota Koper predlaga, da so ocenjevalci pri navedbah konkretni, ker je edino tako možno ukrepati. Na upravnih enotah se trudijo v celoti uresničevati ustavno in zakonsko določbo, če pa pride do odstopanj, je prav – poudarja Upravna enota Koper - da se obravnava konkretno situacijo in morebitne nezakonitosti v njej odpravi.

Na Upravni enoti Izola niso v letu 2011 in tekočem letu zaznali nobenih problemov, ki bi izhajali iz okvirov njenega poslovanja in bi se nanašali na dvojezično poslovanje oziroma komunikacijo v italijanskem jeziku s pripadniki italijanske narodne skupnosti. Upravna enota Izola tudi ni prejela pritožb, iz katerih bi se dalo razbrati, da so bile komurkoli kršene pravice do poslovanja v materinem jeziku. Nasprotno ocenjuje, da je za izvajanje pravic italijanske narodne skupnosti narodnosti na tej upravni enoti ustrezno poskrbljeno tako v smislu obvladovanja jezika s strani uradnikov kot zagotavljanja dvojezičnih obrazcev. Obenem pa ugotavljajo, da se večkrat zgodi, da jim drugi subjekti

DELOVNI OSNUTEK

javnega sektorja pošljejo različna gradiva (obvestila, plakate, obrazce), namenjena širši javnosti samo v slovenskem jeziku, kar povzroča medsebojne zaplete, ker se pričakuje, da bo upravna enota ta gradiva obesila na oglasno desko.

Upravna enota Piran je sporočila, da zagotavlja dvojezično poslovanje in da bistvenih težav niso zaznali. V preteklem letu je Upravna enota Piran prejela pritožbo ene stranke, ker ji ni bil izdan dvojezični zemljiško knjižni izpisek. Ker le to ne sodi v pristojnost upravne enote, je pritožbo odstopila pristojnemu sodišču v Piranu, v okviru katerega je zemljiška knjiga. Hkrati nas je Upravna enota Piran seznanila z ugotovitvijo, da ko posamezna ministrstva pošiljajo obvestila za objavo na oglasni deski, le-ta niso prevedena. Prevod pripravi vsaka upravna enota zase in se dogodi, da je preveden tekst različen.

Kateri ukrepi so bili sprejeti za zagotovitev pogosto rabljenih upravnih besedil in obrazcev za prebivalstvo v italijanski ali dvojezični različici?

Glej zgoraj podane informacije.

10.2.a, b, d, f

Prosimo navedite podrobnejše informacije glede praktičnega izvajanja teh določb v zvezi z madžarščino.

Glej zgoraj podane informacije.

Kateri ukrepi so bili sprejeti za spodbujanje rabe italijanščine v zadevnih občinah?

Glej zgoraj podane informacije.

10.2.g

Kateri konkretni ukrepi so bili v sodelovanju z govorniki italijanskega jezika sprejeti za razjasnitev pritožb glede sprejetja in rabe krajevnih imen na narodnostno mešanem območju, kjer so se uporabljala zgolj slovenska krajevna imena?

10.3.a

Prosimo navedite informacije o sprejetih ukrepih za zagotovitev rabe madžarščine pri izvajanju javnih služb.

Odgovor podan spodaj.

Prosimo navedite informacije o rabi madžarščine v javnih službah (prevajanje/tolmačenje, zaposlovanje, ugoditev prošnjam javnih uslužbencev za zaposlitev na območju, kjer se uporablja madžarščina).

Odgovor podan spodaj.

Kateri praktični ukrepi so bili sprejeti za zagotovitev rabe italijanščine pri izvajanju javnih služb na zadevnem območju in dosledne rabe slovenskega zakonskega okvira na tem področju?

V zvezi z izvajanjem člena 10.3.a ELRMJ - zagotavljanjem javnih storitev in uporabo manjšinskih jezikov poročilo Odbora strokovnjakov za ELRMJ v 3. krogu ugotavlja, da glede madžarskih pripadnikov ni informacij o dejanskem izpolnjevanju te zaveze. Glede uveljavljanja te pravice na območju, kjer prebiva italijanska narodna skupnost, pa tretje periodično poročilo navaja, da so k izvajanju dvojezičnosti na narodnostno mešanih območjih zavezani tudi nosilci javnih pooblastil, kar naj bi veljalo tudi za izvajalce javnih storitev. Navaja tudi, da dvojezične občine za lokalne javne storitve izdajajo račune in položnice dvojezično. Med obiskom v Sloveniji pa so predstavniki govorcev italijanščine odboru strokovnjakov predložili podatke, ki kažejo, da se italijanščina pri

izvajanju javnih storitev, ki jih zagotavljajo upravni organi ali drugi subjekti v njihovem imenu, ne uporablja sistematično. Po podatkih, pridobljenih med obiskom, kaže, da izvajalci javnih služb poslušajo izključno v slovenščini. Kaže se razkorak med pravnim okvirom in izvajanjem v praksi.

Ministrstvo za pravosodje in javno upravo opozarja, da je izvajanje lokalnih javnih služb (npr. oskrba z vodo, zbiranje in odlaganje odpadkov, lokalni potniški promet, itn) v pristojnosti občin. Ministrstvo občine pisno opozarja na njihove obveznosti, vendar ni obveščeno o tem, da bi v posameznih občinah konkretni pripadniki manjšin ne prejeli storitve v materinem jeziku, kadar to zahtevajo. Ministrstvo za pravosodje in javno upravo v skladu z zakonom namreč opravlja strokovno pomoč občinam in nadzoruje zakonitost sistemskih predpisov s področja lokalne samouprave, medtem ko nadzor nad izvajanjem zakonodaje in predpisov s področja izvajanja javnih služb opravlja ministrstva, vsako na svojem delovnem področju. Hkrati velja opozoriti, da predstavniki manjšin ne le oblikujejo lastno organizacijo, ki jih predstavlja v razmerju od občin in države, pač pa neposredno sodelujejo v organih občin, ki so pristojni za uresničevanje manjšinskih pravic. Tako na podlagi posebne volilne pravice izvolijo predstavnike v občinski svet, ta pa praviloma oblikuje posebno delovno telo (npr. komisijo za vprašanja italijanske narodnosti). Prav občinski svet kot organ, pristojen za ustanavljanje javnih zavodov in podjetij, ki izvajajo javne službe, pa opravlja tudi nadzorstveno funkcijo v zvezi z izvajanjem javnih služb. Samoupravni narodni skupnosti pa k občinskim predpisom, ki se nanašajo na izvajanje pravic obeh skupnosti, dajeta soglasje. Občine za lokalne javne storitve že sedaj izdajajo račune in položnice dvojezično. V Mestni občini Koper pa občinski odlok takšno obveznost določa vsem podjetjem (ne le javnim), na primer bankam. Zato bo dobrodošlo, da bodo pripadniki obeh manjšin v konkretnih primerih opozorili občinske in državne organe na morebitna odstopanja prakse od normativne ureditve.

10.4.a, b, c

Prosimo navedite informacije o rabi italijanščine v javnih službah (prevajanje/tolmačenje, zaposlovanje, ugoditev prošnjam javnih uslužbencev za zaposlitev na območju, kjer se uporablja italijanščina).

11. člen:

JAVNA GLASILA

11.3.

Ob zadnjem pregledu so se predstavniki govorcev madžarskega in italijanskega jezika pritoževali, da nimajo vpliva na odločanje v programskem svetu, ustanovljenem z Zakonom o Radioteleviziji Slovenije. Zato je odbor strokovnjakov zahteval informacije o tem, kako programski svet upošteva interese govorcev madžarskega in italijanskega jezika.

Delovanje Radiotelevizije Slovenija (RTVS) kot javnega zavoda posebnega nacionalnega in kulturnega pomena na področju radijske in televizijske dejavnosti, je urejeno z Zakonom o Radioteleviziji Slovenija (ZRTVS-1). Njeno delovanje je organizirano tako, da se zagotavlja finančna, organizacijska in uredniška avtonomija. Ustanovitelj RTVS je Republika Slovenija, katere glavna dolžnost je zagotoviti primerno financiranje za izvajanje javne službe.

RTVS izvaja javno službo na področju radijske in televizijske dejavnosti ter skrbi za zadovoljevanje demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb državljanek in državljanov ter drugih prebivalcev Republike Slovenije. Med njene temeljne naloge pa spada tudi skrb za zadovoljevanje demokratičnih, socialnih in kulturnih potreb italijanske in madžarske narodne skupnosti v Republiki Sloveniji.

Sestavo in delovanje Programskih odborov za italijanski in madžarski odbor določa ZRTVS-1, in sicer tako, da se zagotavlja največji možni vpliv pripadnikov narodnih skupnosti na oblikovanje programsko produkcijskega načrta. Odbora imata 9 članov, od katerih kar dve tretjini imenujeta samoupravni narodni skupnosti sami. Enega člana izvolijo izmed sebe zaposleni v uredniških radijskega in televizijskega programa za italijansko oziroma madžarsko narodno skupnost, kar

pomeni, da je običajno tudi predstavnik zaposlenih pripadnik narodnih skupnosti, preostala dva člana pa imenuje Programski svet RTVS. Trenutna sestava narodnostnih programskih odborov (za obdobje 2010-2014) tako odraža skorajda homogeno nacionalno strukturo, tako v italijanskem kot tudi v madžarskem programskem odboru.

Predstavnik italijanske in madžarske narodne skupnosti sta zastopana v Programskem svetu RTVS, ki predstavlja najvišji organ upravljanja zavoda. Programski svet je med drugim zadolžen za izvajanje nadzora nad uresničevanjem programsko produkcijskega načrta in programske shem radijskih in televizijskih programov RTVS, kar vključuje tudi radijska in televizijska programa, ki sta namenjena narodnima skupnostnima. V okviru svojih programov RTVS zagotavlja po en radijski in televizijski program za avtohtono italijansko in madžarsko narodno skupnost.

Iz Letnega poročila RTVS za leto 2011¹⁵ (poročilo za leto 2012 v tem trenutku še ni na voljo) je razvidno, da je bilo v letu 2011 predvajanih 18 ur in 15 minut radijskega programa dnevno (*Radijski program za madžarsko narodno skupnost – Pomurski madžarski radio*) in 4 X 30 minut televizijskega programa tedensko za madžarsko narodno skupnost (*Televizijski program za madžarsko narodno skupnost – TV studio Lendava*).

Zagotavljanje medijskih vsebin za italijansko narodno skupnost je v leto 2011 še posebej uspešno, saj se je povečalo sodelovanje z RAI-Radiotelevisione Italiana in TV Slovenija v okviru skupnega projekta »Čezmejna televizija«. Radijski program za italijansko skupnost »Radio Capodistria« je v letu 2011 predvajal 394.200¹⁶ minut radijskega programa, katerega temelj predstavlja informativni program, kjer je v ospredju aktualnost in vsakodnevno poročanje, glasba, kontaktne in razvedrilne oddaje.

Poleg navedenega pa je Regionalni RTV center Koper/Capodistria organiziral vrsto drugih dogodkov, med katerimi je potrebno izpostaviti »Dan odprtih vrat«, ki so ga priredili ob 40. obletnici TV Koper-Capodistria. Dogodka se je udeležilo veliko gledalcev in uporabnikov storitev javne televizije, tako iz Slovenije kot tudi iz sosednje Italije in Hrvaške.

MADŽARSKA NARODNA SKUPNOST

11.1.a (i)

Kateri ukrepi so bili sprejeti za postopno povečanje uporabe madžarščine v oddajanju javne radiotelevizije?

RTVS je v programsko produkcijskem načrtu za leti 2012 in 2013¹⁷ zavezala ohraniti obseg programskih vsebin namenjenih narodnima skupnostnima, povečati pa želi dostopnost njenih programskih vsebin, in sicer tako da uvaja nove tehnologije, kot sta Internetne strani radia in televizije ter uradna *facebook* stran, ki daje novo, multimedijsko dimenzijo informativni ponudbi ter omogoča večjo interaktivnost z uporabniki storitev.

Za madžarsko narodno skupnost se radijski in televizijski programi pripravljajo v okviru javne RTV Slovenija, in sicer pri Regionalnem RTV centru Maribor – Studio madžarskih programov Lendava. Radijski program obsega 18 ur in 15 minut dnevno, tudi ob sobotah in nedeljah, televizijski program pa zajema TV oddaje MOSTOVI-HIDAK, ki se predvajajo tako na nacionalni televiziji (I. program) kot tudi na regionalnem TV programu Maribor. Na nacionalni televiziji poteka predvajanje večji del leta 4-krat tedensko po 30 minut z enkratnimi ponovitvami, v poletnem času pa 3-krat tedensko po 30 minut z enkratnimi ponovitvami. Na regionalnem TV programu Maribor pa se oddaje MOSTOVI-HIDAK predvajajo večji del leta 4-krat tedensko po 30 minut in v poletnem času 3-krat tedensko po 30 minut. Za delovanje te ustanove, ki sodi v sistem RTV Slovenija (v ta namen nacionalna televizija

¹⁵ http://www.rtvlo.si/files/letno_porocilo/letno_porocilo_2011.pdf

¹⁶ Letno poročilo RTV Slovenija za leto 2011 (str. 62 – 66).

¹⁷ <http://www.rtvlo.si/strani/letna-porocila-in-nacrti/789>

tudi pobira poseben prispevek) je določeno število redno zaposlenih oseb ter določeno število stalnih honorarnih sodelavcev. Število redno zaposlenih pri Studiu madžarskih programov Lendava je za radijski in televizijski program skupaj 33. Poleg redno zaposlenih delajo v sklopu tega centra tudi stalni pogodbeni sodelavci, ki jih je na področju za radijski in televizijski program skupaj 10, ter občasni pogodbeni sodelavci, ki jih je skupaj 51. Preko študentskega servisa je zaposlenih 5 oseb. Radijski in televizijski program za madžarsko narodno skupnost v RS ustvarja tako 99 oseb (stanje na dan 20.10.2011).

Programne madžarske narodne skupnosti dodatno sofinancira tudi država, in sicer glede na določbo 30. člena Zakona o Radioteleviziji Slovenije (Uradni list RS, št. 96/2005). V poročilu o namenski porabi sredstev v letu 2011 na osnovi pogodbe¹⁸ je predstavljena izvedba programa »radijski in televizijski program RTV Slovenija v madžarskem jeziku«:

V Studiu madžarskih programov je v okviru Pomurskega madžarskega radia in TV studia Lendava v letu 2011 nastajal širok spekter oddaj, s katerimi so želeli zadovoljiti pričakovanja čim širšega sloja ciljne publike (od otrok in mladostnikov do odraslih in starejših), pa tudi vsebinsko so si prizadevali pokriti tako rekoč vsa področja življenja in dela.

Namen radijskih in televizijskih oddaj v madžarskem jeziku je bil ozaveščanje zgodovine in korenin, promoviranje kulture, skrb za negovanje maternega jezika in vrednot, krepitev narodne zavesti, opozarjanje na varstvo narodnostnih interesov in ustavnih pravic, obveščanje, izobraževanje in priprava razvedrilnega programa. V znamenju medkulturnega dialoga sta oba medija, predvsem pa še televizija, opravljala tudi plemenito in pomembno vlogo posrednika med madžarskim in slovenskim narodom in kulturo, med narodno skupnostjo, večinskim narodom in matično domovino, prizadevala pa sta si prispevati tudi k strpnosti in oblikovanju mnenj v multikulturnem in večjezičnem prostoru.

V Pomurskem madžarskem radiu so v letu 2011 pripravili okoli 50 oddaj in rubrik različnega tipa. V prvi vrsti je potrebno omeniti informativno oddajo Terepjáro/Novice iz domačega kraja, v kateri dnevno poročajo o dogodkih z narodnostno mešanega območja in tudi iz širše pokrajine. V približno 30-minutni oddaji pripravljajo intervjuje, reportaže, poročila ipd.

Drugi steber informativnih oddaj so poročila in kroniki. Od ponedeljka do sobote so pripravljali vsak dan osem poročil (v nedeljo dve), opoldne in ob 18.00 pa opoldansko kroniko oz. kroniko dneva.

Ob sredah je na sporedu tedenska informativna oddaja Aktuális/Aktualno, v kateri si prizadevajo obravnavati najaktualnejše dogodke. Tako so v teh oddajah govorili o aktualnih narodnostnih temah, o vprašanih, povezanih z dvojezičnim šolstvom, športom, gospodarstvom, kmetijstvom, zdravstvom.

Ob četrkih so v oddaji Kisebbségben/V manjšini obširneje poročali o dogajanjih v narodnostni politiki. Oddaja Helyzetké/Dejanski položaj je na sporedu ob petkih. V njej posvečajo največ pozornosti aktualnim dogajanjem na področju gospodarstva in kmetijstva. Zelo priljubljena je Egészségügyü müsor/Zdravstvena oddaja, ki je na sporedu dvotedensko.

V sklopu informativnih oddaj je potrebno izpostaviti tudi športno oddajo Sporthétfő/Športni ponedeljek ter Térérő/Polje moči, ki jo zamejstvo uredništva pripravljajo osmo leto zapovrstjo.

Zelo priljubljena je svetovalna oddaja A kertész válaszol/Vrtnar odgovarja. Med svetovalne oddaje spada tudi oddaja Az egészséges táplálkozás művésze/Umetnost zdravega prehranjevanja, ki jo pripravljajo v sodelovanju z Inštitutom za varovanje zdravja iz Murske Sobotice.

Med kulturno-umetniškimi, razvedrilnimi, mladinskimi in verskimi oddajami je potrebno izpostaviti tedensko oddajo s področja kulture z naslovom Horizont ter Tulipános láda/Pisana skrinja, v kateri ovekovečajo v prvi vrsti etnografsko zapuščino prekmurskih Madžarov.

Omeniti je potrebno še oddaje Értékörzök/Ohranjevalci vrednot, Spiritus, Örökségünk/Naša dediščina, Mese-lesen/Na preži za pravljico.

V jezikovne oddaje si prizadevajo redno vključevati domače jezikoslovce in strokovnjake, ki poznajo tudi značilnost prekmurskega madžarskega narečja.

¹⁸ Pogodba med Uradom Vlade Republike Slovenije za narodnosti in RTV Slovenija o sofinanciranju radijskih in televizijskih programov za italijansko in madžarsko narodno skupnost v okviru RTV Slovenija v letu 2011.

DELOVNI OSNUTEK

Pri pripravi otroških in mladinskih oddaj je bil poglobljen cilj vključiti vanje čim več mladih iz narodnostnih šol. V sklopu verskih oddaj so v letu 2011 neposredno prenašali 13 maš oz. verskih obredov.

V prvem polletju so pripravili niz šestih oddaj z naslovom Iskoláról iskolára/Od šole do šole, v katerih so podrobno predstavili šole na dvojezičnem območju.

V Studiu madžarskih TV-programov RTV Slovenija so v letu 2011 predvajali sledeče oddaje:

Barangolások/Potepanja, pretežno prevzeta produkcija Televizije Donava (Vannak Vidékek – Obstajajo pokrajine). V okviru te oddaje predvajajo tudi lastno produkcijo Biseri Madžarske in polurne oddaje o prekmurskih madžarskih vaseh.

Pitypang/Lučka, otroška oddaja, v kateri so bile zajete teme pojem časa-izdelovanje koledarja in ure, ptice, recikliranje odpadkov, zdrava prehrana, spoznavanje okolja, zdravilne rastline,...

Kanapé/Kanape mladinska oddaja z intervjuji oz. prispevki ter novo rubriko Modni kotiček.

Súlypont/Težišče studijska pogovorna oddaja (pogovor z novim predsednikom krovne organizacije; registrski popis prebivalstva; dvojno državljanstvo; ...).

Vendégem/Moj gost, moja gostja...: portretna oddaja.

Nagyító alatt/Pod drobnogledom oddaja z aktualno ali dokumentarno vsebino (izpoved Erike Fürst o grozotah holokavsta; velikonočno prazniki, zgodovinske cerkve v Prekmurju, ...).

Határtalan/Brez meja čezmejna koproducijska oddaja.

Najstarejšo oddajo Hidak/Mostovi so popestrile različne rubrike: Gazda(g)ság/Gospodarstvo – bogastvo, Magvető/Sejalec, Egészségünkre/Na zdravje, Iskolapad/Šolska klop, Hagymányörző/Naša dediščina, Köztünk élnek/Med nami živijo ter nova rubrika z naslovom Rad bi ti nekaj povedal! Obnovili so vizualno-grafično podobo vseh rubrik.

RTV Slovenija je sprejela spremembe meril za določanje dodatka za dvojezičnost na RTV Slovenija in s 1.9.2011 pričela izplačevati dodatek za dvojezičnost tudi za sodelavce, ki delajo na področju tehnike in izvedbe programa.

Prvi korak na področju informiranja pripadnikov madžarske narodnosti v njihovem materinem jeziku je bil storjen leta 1956, ko je bila lokalnemu časopisu Pomurski vestnik dodana priloga v madžarskem jeziku z naslovom Népújság. Od leta 1958 dalje pa izhaja kot samostojni tednik. Izdajatelj je Zavod za informativno dejavnost madžarske narodnosti (v nadaljevanju ZIDMN), ki je bil ustanovljen leta 1993. Poslanstvo in naloga ZIDMN ter časopisa Népújság je obveščanje pripadnikov madžarske narodne skupnosti v njihovem maternem jeziku, ohranjanju in razvoju jezika in kulture narodnosti, krepitvi in razvoju stikov z matičnim narodom ter pripadniki madžarskih narodnih skupnosti v drugih državah ter sorodnimi mednarodnimi organizacijami. Programi ZIDMN so sofinancirani iz državnega proračuna. V poročilu o porabi sredstev za leto 2011¹⁹ ZIDMN navaja, da je uspešno zaključil preteklo leto, saj so realizirali načrtovane dejavnosti in publikacije ter z novimi vsebinami obogatili svojo ponudbo:

Tednik Népújság

ZIDMN je v letu 2011 izdal 52 števil tednika Népújság, ki izhaja v nakladi 1400 izvodov na 24 straneh (16 barvno, 8 strani črno-belo, format B4), v poletnih mesecih (julij in avgust) pa na 20 straneh. Kot prilogo tednika je izdal posebno literarno številko Visszhang (50 let madžarskega manjšinskega založništva), velikonočno prilogo (Himeslap), prilogo ob 20. avgustu (2000 év) ter za božič (Ünnepi finomságok).

Spletna izdaja: www.nepujzag.net

Na spletu je dostopna spletna izdaja časopisa, ki poleg rednih tedenskih vsebin iz tiskane izdaje objavlja tudi dnevne novice iz regije – Népújság Online. Na spletu se objavljajo tudi dodatne vsebine, ki v tiskani izdaji niso dostopne (novice o madžarskih manjšinskih skupnostih v Karpatski kotlini, predstavitev manjšinskih medijev, izbor najzanimivejših prispevkov) ter bogata spletna galerija fotografij.

¹⁹ Pogodba med Uradom Vlade Republike Slovenije za narodnosti in Zavodom za informativno dejavnost madžarske narodnosti o sofinanciranju dejavnosti Zavoda za informativno dejavnost madžarske narodnosti – tednika Népújság v letu 2011.

Druge publikacije

Poleg tega je ZIDMN v okviru založniške dejavnosti izdal tudi tri samostojne publikacije in sicer 35 let organiziranosti avtohtonih narodnih skupnosti v Sloveniji (januar 2011), prva madžarska revija v Sloveniji, formata A4 na 80 barvnih straneh v nakladi 3000 izvodov, z imenom Kerek Perc. Revija nudi bralcem dodano vrednost, je promocija kulture, vrednot in dediščine madžarske narodnosti v Pomurju. Z bogatim fotografskim delom in povzetki v angleščini pa je zanimivo branje tako za domačine kot tudi za turiste. Skupaj z Zavodom za kulturo madžarske narodnosti je ZIDMN izdal tudi letni almanah Naptár, ki ga naročniki Népujsága prejmejo brezplačno.

Mladinski program – mesečnik Ifi

ZIDMN je v letu 2011 izdal 10 mladinskih prilog IFI. Priloga je namenjena mladostnikom (višji razredi osnovne šole in srednješolci), tako tudi vsebine nastajajo v tesnem sodelovanju z njimi, oziroma dvojezičnimi šolami na narodnostno mešanem območju. Mesečnik Ifi ima stalne izobraževalno-zabavne rubrike (Na obisku prirazredu, Dijak na sceni, Ifijev poštni nabiralnik, Ifijev bonton, Knjižna polica, V kinu, Enigmatika), poleg tega pa v vsaki številki predstavijo določeno temo. V letu 2011 so predstavili niz držav, poletne tabore, madžarski pop-rock, fantazijsko literaturo, pomen govora, športa, prijateljstva, ipd. Vsaka številka priloge prinaša tudi poster (glasbeniki, športniki) po želji bralcev.

Promocijska dejavnost

ZIDMN je vse svoje edicije (tednik Népujság, mladinska priloga Ifi, spletna izdaja, nova revija Kerek Perc, 3 samostojne publikacije in almanah) oziroma vsebine vseh edicij tudi promoviral v partnerskih manjšinskih in drugih medijih ter samostojnih prezentacijah. Poleg tega za boljšo prepoznavnost in lastno promocijo prevzemajo medijska sponzorstva narodnostnih kulturnih prireditev in madžarskega gledališkega abonmaja v Lendavi.

V sklopu lastne promocije so 25.3.2011 v Lendavi v preddverju Gledališke in koncertne dvorane, 3.10.2011 pa v vaškem domu na Hodošu odprli razstavo risbic, objavljenih na otroški strani Népujsága v preteklem in tekočem letu. Obe razstavi sta bili zelo dobro obiskani.

Marca in aprila je ZIDMN v sodelovanju s Televizijo Republike Madžarske (MTV), oddajo za zamejce – Kincskereső, uspešno izvedli javni filmsko-fotografski-literarni natečaj s tematiko Pomurja. Septembra je bil organiziran tradicionalni Népujság-izlet za njegove bralce v Keszthely in Hévíz na Madžarskem z visoko udeležbo.

Oktobra 2011 je Népujság dobil dve novih rubriki in sicer svetovalno – Bivanje in dom ter jezikovno rubriko, kjer lingvist analizira specifičnosti uporabe madžarskega jezika v Pomurju.

Od septembra 2011 je možno publikacije ZIDMN kupiti tudi na Madžarskem, v Budimpešti v knjigarni Litea na budimskem gradu.

-

ITALIJANSKA NARODNA SKUPNOST

11.1.a (i)

Kateri ukrepi so bili sprejeti za zasnovo strukturirane kadrovske politike glede radiodifuznih medijev v italijanskem jeziku?

Za potrebe radijskih in televizijskih programov za italijansko narodno skupnost v Republiki Sloveniji je v Regionalnem RTV centru Koper-Capodistria redno zaposlenih 137 oseb (za radijski program 52, za televizijski program 84 ter 1 v vodstvu). V stalnem pogodbenem razmerju je zaposlenih 29 oseb (4 za radijski program, 25 za televizijski program), v občasnem pogodbenem razmerju je 34 oseb (za radijski program 17, 17 za televizijski program), preko študentskih servisov pa 15 oseb (6 za radijski program, 9 za televizijski program). Radijske in televizijske programe za italijansko narodno skupnost v Republiki Sloveniji tako ustvarja skupaj 215 oseb (stanje na dan 1.10.2011).

Radijska postaja v italijanskem jeziku je bila ustanovljena leta 1949. Leta 1971 pa je bila ob radijski postaji ustanovljena še televizijska postaja. Televizijska postaja je namenjena obveščanju italijanske narodnosti v Sloveniji in Hrvaški. Danes se dnevni radijski in televizijski programi pripravljajo v

DELOVNI OSNUTEK

okviru javne RTV Slovenija pri Regionalnem RTV centru Koper/Capodistria (nacionalna RTV Slovenija). Radijski program obsega 18 ur dnevno, 126 ur tedensko, televizijski program pa 9 ur ob torkih, sredah, petkih, sobotah in nedeljah ter 7,5 ur ob ponedeljkih in četrtnih.

Programi italijanske narodne skupnosti dodatno sofinancira tudi država, in sicer glede na določbo 30. člena Zakona o Radioteleviziji Slovenije (Uradni list RS, št. 96/2005). V poročilu o namenski porabi sredstev v letu 2011 na osnovi pogodbe²⁰ je moč razbrati, da so v radijskem programu za italijansko narodno skupnost realizirali načrt, shemo in zastavljene programske usmeritve.

Programska shema Radia Capodistria temelji na informativnem programu, kjer je v ospredju aktualnost in vsakodnevno poročanje. Posebno poudarjajo dogodke, ki se nanašajo na italijansko narodno skupnost, na mednarodno, notranjepolitično in regijsko politiko, z oddajami v živo na terenu. Projekti, dogodki in nove oddaje, ki so jih uspešno realizirali:

GLOCAL, ponedeljska dve urna informativna oddaja, ki obravnava problematike lokalnega in čezmejnega značaja;

PANDORINA SKRINJICA, informativna oddaja, ki zaključí teden in ki obravnava mednarodne tematike;

V MANJŠINI, oddaja namenjena italijanski manjšini v Sloveniji in na Hrvaškem;

GOSPODARSTVO IN OKOLICA, oddaja o gospodarstvu, kjer so obravnavali tematiko vezano na aktualno gospodarsko situacijo;

FURLANSKO OKNO, odprto okno na svet Furlanije-Juljske krajine;

KULTURA IN DRUŽBA, oddaja o manjšinski ampak tudi regionalni, nacionalni in mednarodni kulturi;

PIKA IN ZAČETEK, oddaja, ki obravnava jezikovne tematike v luči aktualnih družbenih tokov;

NEDELJSKA OPAZOVALNICA, nedeljska oddaja namenjena našemu prostoru in širšem balkanskem prostoru, s posebnim poudarkom na Hrvaško, ampak tudi na notranje politično sceno;

ZELENA ISTRA, oddaja, ki je namenjena ekološki, naravovarstveni problematiki;

STEBRI KULTURE, oddaja namenjena dejavnosti Skupnosti Italijanov;

POČITNIŠKE SANJE, turistična oddaja;

V SVETU ŽENSK, tedenska oddaja namenjena ženskam;

SLADKOSLEDNI SPOMINI, oddaja o kulinariki;

ISTRSKI KALEIDOSKOP, trijezična, italijansko, slovensko, hrvaška oddaja;

ŠPORTNE RUBRIKE;

BABILONSKA KNJIŽNICA, pogovorna oddaja o knjigah, filmih, gledališču;

ITALIJANSKA CHANSONA, zgodovina italijanske chansone;

PARLAMENTARNE VOLITVE V SLOVENIJI, PARLAMENTARNE VOLITVE NA HRVAŠKEM;

ORIGINALNE RADIJSKE IGRE;

FESTIVAL OTROŠKE PESMI.

Posebno so poudarili izvedbo koncerta Rade Šerbedžije in Livia Morison band ob 62. obletnici radia. Dvojezični dogodek, predvajan na valovih radia Koper in radia Capodistria, je nastal v sodelovanju s Forumom Tomizza in italijansko skupnostjo Koper. Poudarili so tudi ciklus oddaj o 150. obletnici italijanske države, L'italia è fatta in oddajo o dvajseti obletnici samostojnosti Slovenije. Posebno so poudarili tudi oddajo PANDORINA SKRINJICA, ki so jo realizirali v Puli ob srečanju italijanskega predsednika Giorgia Napolitana in hrvaškega predsednika Iva Josipovića z italijansko narodno skupnostjo.

Zaživela je tudi nova internetna stran radia Capodistria, ki daje novo, multimedijsko dimenzijo informativni ponudbi (<http://www.radiocapodistria.net/>).

Pri TV programu za italijansko narodno skupnost so v veliki meri realizirali zastavljen produkcijski načrt (zmanjšana sredstva za programske stroške), temeljno os programa so sestavljale informativne, analitične, kulturne, mladinske, izbrane razvedrilne, dokumentarne in športne oddaje. Poudarek je bil

²⁰ Pogodba med Uradom Vlade Republike Slovenije za narodnosti in RTV Slovenija o sofinanciranju radijskih in televizijskih programov za italijansko in madžarsko narodno skupnost v okviru RTV Slovenija v letu 2011.

DELOVNI OSNUTEK

na nadgradnji vsebinske in vizualne kvalitete, na informativnem in izobraževalnem značaju ponujenih vsebin in ne na brezvsebinski komercialnosti. Z angažiranjem in trdom vseh uredništev in zaposlenih so nadaljevali z vpeljevanjem nekaj novih vsebin in programskih oz. televizijskih žanrov, ki so po njihovi oceni doprinesli k osvežitvi, raznolikosti in prepoznavnosti njihove ponudbe. Povečali so tudi sodelovanje z Rai-em v okviru Čezmejne televizije in s TV Slovenijo. Veliko oddaj, ki jih je pripravil izključno njihov program, je bilo predvajanih na skupni Čezmejni TV. Pomemben rezultat je bil tudi dokončen prehod na produkcijo in oddajanje vse lastne produkcije v formatu 16:9.

Redne, izredne oddaje ter projekti v letu 2011:

Redne oddaje:

TUTTOGGI I

Osrednja dnevno-informativna oddaja na sporedu ob 19.00 uri. Bolj pogosto so v studiu imeli goste za razčlenitev aktualnih dogajanj.

NAPOVED TUTTOGGI I + VREME

Vsak dan ob cca. 17.55, nekaj minut pred začetkom programa v slovenskem jeziku, so ponudili gledalcem napoved glavnih novic osrednje dnevno informativne oddaje na sporedu ob 19.00 ter vremensko napoved.

TUTTOGGI II

Večerna dnevno-informativna oddaja, ki je vsebovala tudi pregled prvih strani dnevnega časopisja in finančno rubriko.

TUTTOGGI SCUOLA

Tedenska oddaja o šoli in šolstvu, ki je enkrat mesečno predstavila tudi posamezno šolo italijanske narodne skupnosti. Posebne oddaje oz. reportaže so bile namenjene tudi izobraževalnim potovanjem v Italiji učencev zadnjih razredov osnovnih šol italijanske narodne skupnosti ter poletnim kolonijam.

MERIDIANI

Tedenska oddaja v živo, ki je ponudila gledalcem različne poglede o aktualnih problematikah italijanske narodne skupnosti ter problematikah obmejnih področjih Slovenije, Italije ter Hrvaške.

TUTTOGGI MONDO

Tedenski pregled lastne produkcije najpomembnejših dogodkov na mednarodnem političnem prizorišču.

Izredne oddaje

40 LET TV KOPER-CAPODISTRIA

Štirideseto obletnico TV Koper-Capodistria so obeležili tudi z osmimi rubrikami v osrednji dnevno informativni oddaji

20 LET ITALIJANSKE UNIJE

Ob 20-letnici ustanovitve Italijanske unije so konce junija uvrstili v nedeljsko osrednjo dnevno-informativno oddajo serijo posebnih rubrik posvečenih tej pomembni obletnici.

20 LET SAMOSTOJNE SLOVENIJE

Prenos ob dvajseti obletnici samostojne Slovenije.

Čezmejna TV

LYNX MAGAZINE

Nadaljevali so nadgradnjo sodelovanja v okviru projekta Čezmejne televizije. Ob koprodukciji in emitiranju mesečnika Lynx Magazine, so na skupni mreži predvajali tudi dokumentarne oddaje in koncerte, ki jih je tudi samostojno pripravil njihov program.

SINOVI DVEH NARODOV

Iz razvojnih sredstev RTV Slovenija namenjenim implementaciji čezmejne televizije so pripravili v sodelovanju med vsemi radijskimi in televizijskimi programi Regionalnega RTV centra Koper-Capodistria nov niz bimedialnih serij dokumentarnih oddaj v italijanskem in slovenskem jeziku. Prva je bila posvečena »sinovom dveh narodov« druga pa »krajem in običajem« na mešanih narodnostnih območjih v Sloveniji in Italiji.

Uredništvo kulturnega, izobraževalnega, dokumentarnega in razvedrilnega programa:

Redne oddaje:

DELOVNI OSNUTEK

ISTRIA E DINTORNI

Tedenska oddaja, ki je vsebovala prispevke s področja kulture, tradicij, navad in dogodkov v Istri ter posebno in uspešno kulinarčno rubriko.

ARTEVISIONE

Tedenska oddaja o kulturi v kateri so osvetlili najpomembnejše kulturne teme in dogodke. Posebno pozornost so namenili kulturni ustvarjalnosti na področju umetnosti in literature ter kulturni izmenjavi na stičišču držav.

ZOOM

Ciklus oddaj je bil namenjen predstavitvi produkcije mladinskih kratkometražnih filmov ter kreativnemu udejstvovanju mladih na področju filma, videa in gledališča.

ITINERARI

Tedenska oddaja reportažnega in potopisnega tipa v kateri so predstavili gledalcem najzanimivejše kulturne, zgodovinske, turistične, kulinarčne poti v obmejnih pokrajinah Slovenije, Italije in Hrvaške in po svetu.

GLEDALIŠČE

Gledalcem so ponudili gledališke predstave amaterskih gledaliških skupin italijanske narodne skupnosti, ki so jih posneli v svoje studiu.

»Q«

Tedenska oddaja o trendih z zanimivostmi iz sveta, mode, filma, glasbe, interneta in avtomobilizma.

NAUTILUS

Serijski oddaj posvečenih podvodnem svetu v kateri so predstavili video posnetke uveljavljenih podvodnih snemalcev.

K2

Serijski oddaj o gorah, ki se vsebovala tudi amaterske vendar kvalitetne posnetke, ki so jih pripravili ljubitelji gora.

SPECIALI CULTURA

Serijske posebne oddaje brez fiksne periodike o kulturnih in zgodovinskih temah.

IN ITALIA

Sodobni tečaj italijanščine v igrani obliki, ki so ga predvajali v sklopu sodelovanja z italofonsko skupnostjo radijskih in televizijskih programov.

V letu 2011 so obogatili program z vrsto dokumentarnih oddaj domače in tuje produkcije:

SPECIALE NATALE

Posebna predbožična oddaja

BIKER EXPLORER

Prezeta oddaja za ljubitelje motorjev

RUBRICA CINEMA

Prezeta rubrika o novostih na velikem platnu

A TAMBUR BATTENTE

Prezeta razvedrilna oddaja

PROJEKTI:

VIDEOSTRANI-INFOKANAL

S ciljem popolnejšega koriščenja jutranjega programskega prostora na satelitskem kanalu in ustvarjanju konvergenca z radijskim programom za italijansko narodno skupnost so pripravljali projekt videostrani-infokanala.

Uredništvo športnega programa:

Redne oddaje

TG SPORT

Dnevna športna poročila.

TG SPORTIVO DELLA DOMENICA

Petnajst minutni nedeljski pregled športnih dogodkov doma in v tujini

ZONA SPORT

Četrtekova športna magazinska oddaja s prispevki in reportažami o športu in športni problematiki.

V letu 2011 so namenili programski prostor tudi prenosom pomembnih nacionalnih in mednarodnih športnih dogodkov in tekmovanj.

Poleg omenjenih elektronskih medijev ima italijanska narodna skupnost na razpolago tudi tiskane vire za množično obveščanje. Časopisna založniška dejavnost se opravlja preko založniške hiše EDIT na Reki z agencijo A.I.A. v Kopru (prvo institucijo sofinancira tudi Slovenija, drugo pa Slovenija financira v celoti), ki izdaja dnevnik La Voce del Popolo.

Iz načrtovanega dela EDITA za leto 2011:

- objava 302 števil dnevnika »La Voce del Popolo« s povprečno 32 stranmi na izdajo, povprečno naklado 2.200 izvodov dnevno;
- objava 24 števil magazina »Panorama« s povprečno 60 stranmi na izdajo, povprečna naklada 1.500 izvodov na izdajo;
- objava 10 števil otroškega časopisa »Arcobaleno« s povprečno 60 stranmi na izdajo, povprečna naklada 2.060 izvodov na izdajo;
- objava 4 števil književne revije »La Battana« s povprečno 128 stranmi na izdajo, povprečno naklado 1.560 izvodov na izdajo;
- objava 4 knjig avtorjev italijanske narodne skupnosti na Hrvaškem in v Sloveniji, 1.500 izvodov na izdajo;

Iz poročila o namenski porabi sredstev A.I.A. Jadranske informativne agencije v letu 2011 na osnovi pogodbe²¹:

Jadranska Informativna agencija A.I.A. deluje za namen časopisa italijanske narodne skupnosti »La Voce del Popolo«. Koprška redakcija dnevnika je oblikovala svoje delo tako, da je čimbolj informirala pripadnike italijanske narodne skupnosti v Sloveniji s prispevki, ki se nanašajo na spremljanje dogodkov v Državnem zboru, delo poslanca narodne skupnosti in svetnike obalnih občin. Pomembne so bile informacije o delu vlade, sprejetih odlokih in projektov vezanih na našo regijo, prispevki o Evropski uniji in o dnevni kroniki, ki nam omogočajo, da zaokrožimo vsakodnevno poročanje o Sloveniji.

13. člen:

GOSPODARSKO IN DRUŽBENO ŽIVLJENJE

13.1.b

Prosimo navedite konkretne informacije o tem, kako slovenska zakonodaja izpolnjuje to zavezo glede madžarščine in italijanščine.

V zvezi s tem četrti do sedmi odstavek 11. člena Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, 65/09-UPB3, 33/2011, 32/2012, 57/2012) določa:

(4) Poslovodstvo mora zagotoviti, da sporazumevanje z delavci v družbi v zvezi z dajanjem navodil za njihovo delo, vodenjem postopkov, v katerih se odloča o njihovih pravicah, in sodelovanjem delavcev pri upravljanju poteka v slovenskem jeziku, na območjih, kjer živita italijanska ali madžarska narodna skupnost pa lahko tudi v italijanskem ali madžarskem jeziku.

(5) V slovenskem jeziku morajo biti sestavljeni in objavljeni akti družbe:

- če so z zakonom ali aktom o ustanovitvi družbe določeni kot obvezni,
- če so namenjeni družbenikom ali so pomembni za uresničevanje njihovih pravic in obveznosti,
- če so namenjeni osebam, ki so v družbi v delovnem razmerju, ali
- če so naslovljeni na državljane Republike Slovenije v zvezi z zadevami družbe.

²¹ Pogodba med Uradom Vlade Republike Slovenije za narodnosti ter A.I.A. Jadransko informativno agencijo o sofinanciranju dejavnosti A.I.A. Jadranske informativne agencije v letu 2011.

(6) Na območjih, kjer živi italijanska ali madžarska narodna skupnost, se v aktih iz prejšnjega odstavka lahko uporablja tudi italijanski ali madžarski jezik.

(7) Določbe petega in šestega odstavka tega člena ne posegajo v predpise o jeziku v uradnem poslovanju v Republiki Sloveniji in o jeziku pri poslovanju s potrošniki v Republiki Sloveniji.

Zakon o osebni izkaznici ter Pravilnik o izvrševanju zakona o osebni izkaznici, ki določata izdajo in uporabo osebne izkaznice, kakor tudi Zakon o potnih listinah ter Pravilnik o izvrševanju zakona o potnih listinah, ki določata izdajo in uporabo potnih listin, ne vsebujeta določb, ki bi izključevale ali omejevale uporabo jezika pripadnikov avtohtone italijanske in madžarske narodne skupnosti. Jezika obeh manjšin v Republiki Sloveniji se uporabljata tako na samem obrazcu dokumentov (v obliki zapisa poimenovanja podatkovnih polj na obrazcih listin), kot pri personalizaciji (poosebljanju) osebnih podatkov imetnika dokumentov pri izdaji (dvojezičen zapis naslova prebivališča in naziv organa, ki je dokument izdal) v okvirih, ki jih za uporabo slovenskega jezika in jezikov manjšin postavlja Ustava Republike Slovenije.

Uporabo dvojezičnosti na obrazcih dokumentov prej navedena zakonodaja izrecno določa. Osebna izkaznica se izda na obrazcu, ki se tiska v slovenskem in angleškem jeziku, državljanu, s prijavljenim stalnim prebivališčem na območju, določenem z zakonom, kjer živita avtohtoni italijanska oziroma madžarska narodna skupnost, pa se izda osebna izkaznica na obrazcu, ki se tiska v slovenskem, angleškem in italijanskem oziroma slovenskem, angleškem in madžarskem jeziku. Na tako imenovanem dvojezičnem obrazcu se izda osebna izkaznica tudi državljanu s prijavljenim začasnim prebivališčem na dvojezičnem območju, če nima prijavljenega stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji ali v tujini, in državljanu, ki nima prebivališča, če vloži vlogo pri upravni enoti, ki posluje na dvojezičnem območju.²² Dvojezični obrazci osebnih izkaznic so določeni v pravilniku.

Enako se tudi obrazci potnih listin²³ tiskajo v slovenščini, angleščini in francoščini, na območjih, določenih z zakonom, kjer avtohtono živijo skupaj s pripadniki slovenskega naroda tudi pripadniki italijanske oziroma madžarske narodnosti, pa tudi v italijanščini ali madžarščini.

13.1.c, d

Prosimo navedite, kako se izvaja Zakon o varstvu potrošnikov glede madžarščine in italijanščine.

Temeljni predpis na področju varstva potrošnikov, Zakon o varstvu potrošnikov določa, da morajo podjetja s potrošniki poslovati v slovenskem jeziku, na območjih, kjer avtohtono živita italijanska in madžarska narodna skupnost pa tudi v jeziku narodne skupnosti (2. člen). Na področju oglaševanja potrošnikom ni razlikovanja med pravicami avtohtonih in neavtohtonih jezikovnih skupnosti, saj 12. člen določa, da morajo biti oglaševalska sporočila v jeziku, ki je potrošnikom na območju RS lahko razumljiv. Procesu poslovanja, v katerih mora podjetje na območjih, kjer avtohtono živita italijanska ali madžarska narodna skupnost, v skladu z 2. členom ZVPot, uporabljati tudi jezik narodne skupnosti, so podrobneje določeni s Pravilnikom o uporabi jezikov narodnih skupnosti v procesih poslovanja podjetij s potrošniki na območju, kjer živita italijanska in madžarska narodna skupnost (Ur. l. RS, št. 78/08). Nadzor nad spoštovanjem zakonskih in podzakonski aktov na področju uporabe jezika narodnih skupnosti izvaja Tržni Inšpektorat RS. Ta tako na območjih, kjer avtohtono živita italijanska in madžarska narodna skupnost, preverja spoštovanje in upoštevanje zakonskih določb s tega področja in v primeru ugotovljenih nepravilnosti ustrezno ukrepa.

Kateri ukrepi so bili sprejeti za olajšanje in spodbujanje rabe italijanščine v skladu s 1. d odstavkom 13. člena?

Razpoložljivost storitev socialnega in zdravstvenega varstva v obeh manjšinskih jezikih je opredeljena v 61. členu Ustave Republike Slovenije. V skladu z 61. členom Ustave RS je izražanje narodne

²² 7. člen Zakona o osebni izkaznici.

²³ Ki jih določa Pravilnik o izvrševanju zakona o potnih listinah.

pripadnosti svobodno in se ta pravica ne uveljavlja in manifestira pred upravnimi organi v predpisanem postopku, temveč v vsakdanjem življenju. Tako ima posameznik pravico uporabljati svoj jezik in pisavo ter v zvezi s tem na območju narodne skupnosti pravico kadarkoli zahtevati, da postopek teče tudi v jeziku narodne skupnosti.

V zvezi z navedenim Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve za storitve na področju družine in socialnega varstva spodbuja uporabo manjšinskih jezikov na posameznih področjih. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je maja 2012 izdalo okrožnico, da glede na to, da se v praksi na centrih za socialno delo na dvojezičnih območjih pojavljajo zahteve strank – upravičencev ali zavezancev do uskladitve preživnin, da se obvestilo o uskladitvi izda tudi v jeziku narodne skupnosti (obvestilo o uskladitvi preživnine, je bilo prevedeno v italijanski in madžarski jezik). Pri izdaji obvestila o uskladitvi preživnine se smiselno uporabljajo določbe ZUP in s tem tudi določbe o pravici do uporabe jezika narodne skupnosti (62. člen ZUP). V tovrstnih primerih je torej center za socialno delo na območju občin, kjer živita italijanska in madžarska narodna skupnost dolžan na zahtevo stranke izdati obvestilo o uskladitvi preživnine tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku.

Prav tako je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve na področju preprečevanja nasilja v družini izdalo zloženke v obeh manjšinskih in drugih jezikih.²⁴

13.2.a

Katere ukrepe so sprejeli slovenski organi, da se v finančne in bančne predpise vključijo določbe, ki omogočajo rabo madžarščine pri izpolnjevanju plačilnih nalogov (čekov, menic itd.) ali drugih finančnih dokumentov?

Zakonodaja s področja plačilnih storitev je jezikovno nevtralna, to pomeni, da ne vključuje določb, ki bi predpisovale uporabo določenega jezika pri opravljanju teh storitev. Ne glede na to pa Zakon o plačilnih storitvah in sistemih (Uradni list RS, št. 58/09, s spremembami) v 79. členu, ki določa nabor informacij, ki jih mora ponudnik plačilnih storitev posredovati uporabniku pred sklenitvijo okvirne pogodbe, predpisuje, da mu mora posredovati podatek o jeziku, v katerem bo sklenjena okvirna pogodba in v katerem bo potekala komunikacija v času trajanja pogodbenega razmerja.

Katere ukrepe so sprejeli slovenski organi, da se v finančne in bančne predpise vključijo določbe, ki omogočajo rabo italijanščine pri izpolnjevanju plačilnih nalogov (čekov, menic itd.) ali drugih finančnih dokumentov?

Odgovor enak zgornjemu.

13.2.b

Prosimo navedite informacije o organizaciji ustreznih dejavnosti za spodbujanje rabe madžarščine in italijanščine v javnem sektorju.

13.2.c

Kateri ukrepi so bili v posvetovanju z govornici italijanskega jezika sprejeti, da bi zagotovili, da socialne ustanove, kot so bolnišnice, domovi za upokojene in zavodi, ponujajo možnost sprejema in obravnave oseb, ki uporabljajo italijanščino, v italijanskem jeziku?

Socialnovarstveni zavodi, kot so npr. domovi za starejše in drugi domovi, omogočajo sprejem in oskrbo oseb, ki uporabljajo regionalni in manjšinski jezik, v njihovem jeziku. Statuti in akti o ustanovitvi ter ostali interni akti, ki se bodo sicer še spreminjali na področju domov starejših občanov, že vsebujejo določbe, kjer se upošteva manjšinski jezik (npr. madžarščina in italijanščina). Območni centri za socialno delo (obalna in prekmurska regija) imajo dvojezičnost opredeljeno v Pravilnikih o

²⁴ Informacija o zloženkah se nahaja v II delu poročila.

notranji organizaciji in sistematizaciji delovnih mest, kjer so pri zaposlitvi zahtevana dodatna znanja iz manjšinskega jezika. Pravila o hišnih redih so dvojezična.

V skladu z Zakonom o zdravstveni dejavnosti morajo zdravstveni delavci in zdravstveni delavci, ki opravljajo svoje delo neposredno s pacienti na dvojezičnih območjih, obvladati tudi jezik narodnosti. Znanje jezika se dokazuje s spričevalom o končani srednji šoli oziroma s potrdilom izobraževalnega zavoda. Enako velja po Zakonu o opravljanju zdravstvenih poklicev v RS za državljane drugih držav članic EU za zdravstvene delavce, državljane drugih držav članic EU, ki morajo na dvojezičnih območjih poleg slovenskega obvladati tudi jezik manjšin. V praksi se določilo izvaja tako, da je eden od pogojev, ki jih delodajalci v takih primerih na dvojezičnih območjih zahtevajo za zaposlitev oziroma za izvajanje zdravstvenih storitev na kakršnikoli drugi podlagi, tudi jezik manjšine. Ministrstvo za zdravje ni zaznalo kakršnihkoli težav pri izvajanju zakonskih določb.

13.2.d

Prosimo navedite konkretne informacije o ukrepih za zagotovitev, da so varnostna navodila sestavljena tudi v madžarščini.

Pravilnik o uporabi jezikov narodnih skupnosti v procesih poslovanja podjetij s potrošniki na območjih, kjer živita italijanska in madžarska narodna skupnost (sprejet na podlagi 2. odstavka 2. člena Zakona o varstvu potrošnikov), to obveznost podjetij določa v naslednjih poslovnih procesih:

- pri podajanju osnovnih informacij glede značilnosti, prodajnih pogojev, namembnosti, sestave in uporabe izdelka ali storitve;
- v cenikih, če so predpisani s posebnim zakonom;
- v obvestilih o obratovalnih časih.

Kateri ukrepi so bili sprejeti za zagotovitev, da so varnostna navodila sestavljena tudi v italijanščini?

Odgovor enak zgornjemu.

13.2.e

Prosimo navedite informacije o praktičnem izpolnjevanju te zaveze glede madžarščine in italijanščine.

Nadzor nad spoštovanjem določb Pravilnika izvaja Tržni inšpektorat RS. Ta tako na območjih, kjer živita italijanska in madžarska narodna skupnost v okviru inšpekcijskih nadzorov subjektov preverja tudi, ali imajo le-ti informacije o značilnostih izdelka, prodajne pogoje, podatke o namembnosti ter navodila za sestavo in uporabo izdelka tudi v italijanskem oziroma madžarskem jeziku ter ali sta ta dva jezika narodnih manjšin upoštevana tudi pri cenikih (ta določba je aktualna predvsem pri opravljanju gostinske dejavnosti oziroma ponujanju različnih storitev potrošnikom) in na obvestilih o obratovalnem času (slednje je prav tako v večini primerov najpogosteje pri gostincih). V primeru ugotovljenih kršitev ima Tržni inšpektorat RS pristojnosti sprejemanja zakonsko določenih ukrepov za zagotovitev spoštovanja določb o uporabi jezika narodnih manjšin.

14. člen:

ČEZMEJNE IZMENJAVE

Slovenija se je že v ustavi zavezala, da je avtohtoni italijanski in madžarski narodni skupnosti ter njunim pripadnikom zagotovljena pravica, da svobodno uporabljajo svoje narodne simbole in da za ohranjanje svoje narodne identitete ustanavljajo organizacije, razvijajo gospodarske, kulturne in znanstvenoraziskovalne dejavnosti ter dejavnosti na področju javnega obveščanja in založništva. V skladu z zakonom imata ti narodni skupnosti in njuni pripadniki pravico do vzgoje in izobraževanja v

svojem jeziku ter do oblikovanja in razvijanja te vzgoje in izobraževanja. Zakon določa območja, na katerih je dvojezično šolstvo obvezno. Narodnima skupnostma in njunim pripadnikom je zagotovljena pravica, da gojijo odnose s svojima matičnima narodoma in njunima državama. Država gmotno in moralno podpira uveljavljanje teh pravic.«²⁵. V področnih zakonih je to še podrobneje opredeljeno. V Zakonu o samoupravnih narodnih skupnostih je določilo, da se sredstva za ohranjanje svobodnih stikov narodnih skupnosti na različnih ravneh zagotavljajo iz sredstev samoupravnih lokalnih skupnosti (občin), iz proračuna Republike Slovenije in iz drugih virov (drugi odstavek 18. člena: »Sredstva za delovanje organizacij in javnih zavodov, ki delujejo za potrebe narodnih skupnosti in za financiranje dejavnosti iz 16. člena, se v skladu z zakonom zagotavljajo iz sredstev samoupravnih lokalnih skupnosti, iz proračuna Republike Slovenije in iz drugih virov.«)²⁶.

MADŽARSKA NARODNA SKUPNOST

Pomurska madžarska samoupravna narodna skupnost v svojem poročilu o izvedbi programa in porabi namenskih sredstev za leto 2011 na osnovi pogodbe²⁷ navaja, da je imela več medsebojnih srečanj z vodilnimi predstavniki porabskih Slovencev, s katerimi so podpisali tudi sporazum o sodelovanju. Z ustanovo »Aranycsapat Alapítvány« (Ustanova Zlata generacija) so potekali dogovori o povezovanju pripadnikov madžarske narodne skupnosti preko športa in sicer tako tistih, ki živijo znotraj Republike Madžarske kot tistih, ki živijo izven njene meje. Skupnost je prav tako uspešno sodelovala v projektu »Narodov kruh – Nemzet kenyere«, ki ga je organizirala civilna iniciativa na Madžarskem.

Iz poročila o izvedbi programa in namenske porabe sredstev Madžarske samoupravne narodne skupnosti Občine Dobrovnik za leto 2011 na osnovi pogodbe²⁸ je moč razbrati, da je skupnost za namene svojega razvoja spodbujala in organizirala kulturne, raziskovalne, informacijske, izdajateljske in gospodarske dejavnosti; krepila kontakte z matičnim narodom in z madžarskimi skupnostmi, ki živijo kot manjšine. Prijavili so se tudi na razpis in sicer: »V preteklosti je prihodnost – Širitev hiše Györgya Dobronokija« (Program čezmejnega sodelovanja Slovenija-Madžarska 2007-2013). Skupnost želi s tem projektom vzpodbuditi domači podjetniški potencial. Investicija bi se izvajala v kraju Dobrovnik, kjer je veliko število naravnih in kulturnih znamenitosti. V času triletnega etnografsko zbirateljskega dela, katerega cilj je bil položiti materialne temelje za domoznansko-etnografsko zbirko, so skupaj s krajevno mladino sodelovali tudi sodelavci in študentje Katedre za etnografijo univerze Szeged, strokovnjaki Muzeja Móra Ferenc v Szegedu in strokovnjaki Muzeja Kanizsai Dorotya v Mohácsu.

Iz poročila izvedbe programa in namenske porabe sredstev Občine Hodoš za leto 2011 na osnovi pogodbe²⁹ je moč razbrati, da so sodelovali pri organiziranju mednarodnega tabora »Kelepelő«, v katerem so sodelovali otroci iz Slovenije, Madžarske, Vojvodine in Slovaške. Prav tako poročajo, da so bili na svečani seji v zvezi z osrednjo prireditvijo občine Hodoš poleg povabljenih gostov iz Slovenije prisotni tudi vsi povabljeni župani in ostali gosti iz različnih krajev Republike Madžarske, s katerimi imajo tesno sodelovanje, kakor župan s predstavniki iz slovaškega Vydrany Hodoša. Iz poročila izvedbe programa in namenske porabe sredstev Madžarske samoupravne narodne skupnosti Občine Hodoš: Kolesarjenje in pohod po Órségu, spoznavanju novih naselij, kulturnih znamenitosti in ohranjanje stikov sosednjimi vasi na obeh straneh meje, strokovna ekskurzija na Madžarsko, srečanje ob mejnem kamnu 180 Hodoš – Szalafő.

²⁵ Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/1991 ... 68/2006).

²⁶ Zakon o samoupravnih narodnih skupnostih (Uradni list RS, št. 65/1994).

²⁷ Pogodba med Uradom Vlade Republike Slovenije za narodnosti in Pomursko madžarsko samoupravno narodno skupnostjo o sofinanciranju dejavnosti Pomurske madžarske samoupravne narodne skupnosti v letu 2011.

²⁸ Pogodba med Uradom Vlade Republike Slovenije za narodnosti in Občino Dobrovnik o sofinanciranju dejavnosti Občine Dobrovnik - dvojezičnost in druga ustavne pravice – v letu 2011. Del sredstev, ki ji prejme občina, se nameni za poslovanje občinske samoupravne narodne skupnosti madžarske narodnosti.

²⁹ Pogodba med Uradom Vlade Republike Slovenije za narodnosti in Občino Hodoš o sofinanciranju dejavnosti Občine Dobrovnik - dvojezičnost in druga ustavne pravice – v letu 2011. Del sredstev, ki ji prejme občina, se nameni za poslovanje občinske samoupravne narodne skupnosti madžarske narodnosti.

-

ITALIJANSKA NARODNA SKUPNOST

Obalna samoupravna narodna skupnost italijanske narodnosti v svojem poročilu o izvedbi programa za leto 2011 na osnovi pogodbe³⁰ navaja, da je izvajala aktivnosti za varstvo posebnih pravic italijanske narodnosti, ki jih zagotavljata Ustava Republike Slovenije ter zakoni. Skupnost je spodbujala razvoj kulturne, raziskovalne, informativne, založniške in gospodarske dejavnosti s ciljem ohranjanja narodne identitete skupnosti in njenih pripadnikov, razvijala stike z matičnim narodom, pripadniki narodnih skupnosti v drugih državah in z mednarodnimi organizacijami.

Iz poročila Samoupravne skupnosti italijanske narodnosti Piran o izvedbi programa v letu 2011 na osnovi pogodbe³¹:

Zelo pomembni so stiki z matičnim narodom, saj lahko tako predstavljajo svoje dejavnosti v Italiji in tam obiskujejo kulturno umetniške prireditve v maternem jeziku. V tem programu gostijo tudi kulturne skupine iz Italije.

Zelo obiskan je bil deveti tradicionalni Veliki Pustni Ples v gledališču Tartini na katerem je nastopala skupina iz Poreča »La Giostra«, domače plesne šole in glasbena skupina Best Company z DJ-jem Adrianom Roj.

Poleg koncertov (npr. koncert sicilianske pianistke Guendaline Consoli v Tartinijevi hiši) so organizirali tudi gledališke predstave »Odissea isolana« gledališke skupine iz Izole in »I Rusteghi« gledališke skupine iz Trsta.

O nekaterih čezmejnih aktivnostih je poročano tudi pri *Delovnem omizju za manjšinska vprašanja, ki deluje v sklopu Mešane komisije za obravnavo skupnih razvojnih vprašanj med Republiko Slovenijo in Furlanijo-Julijske krajino* ter glede čezmejne televizije pri členu 11 (javna glasila).

V okviru čezmejnih programov evropskega teritorialnega sodelovanja 2007-2013 je v Sloveniji v izvajanju nekaj projektov, katerih aktivnosti so usmerjene v socialno vključenost manjšin, promociji strpnosti, solidarnosti, medkulturnega dialoga itd., nekateri med njimi pa vključujejo tudi aktivnosti, ki specifično vključujejo vidik rabe jezika manjšin. Projekti so praviloma v 85% sofinancirani iz evropskih sredstev, v manjšem deležu (praviloma 10%) pa so sofinancirani tudi iz državnega proračuna RS.

Strateški projekt z akronimom *JEZIKLINGUA* in naslovom Večjezičnost kot bogastvo in vrednota čezmejnega slovensko-italijanskega območja, v okviru Operativnega programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013 izvajajo Italijanske narodnostne skupnosti. Projekt bo trajal 40 mesecev in je vreden 3.0000.000 EUR. Nadaljuje pred leti vzpostavljeno sodelovanje med italijansko manjšino v Sloveniji in slovensko manjšino v Italiji na področju ovrednotenja skupne kulturne in zgodovinske dediščine. Dejavnosti v Sloveniji potekajo v Obalno-Kraški, Goriški in Osrednjeslovenski statistični regiji. Namen projekta je vzpostaviti multimedijski center za promocijo in širitev slovenskega jezika in kulture v Italiji, priprava institucionalnih in strukturnih temeljev za odprte prve italijanske knjigarne v Sloveniji ter organizacija različnih jezikovnih aktivnosti, kot so brezplačni italijansko-slovenski splošni jezikovni tečaji za vso populacijo ter specialistični tečaji za različne ustanove in javne organizacije. Tečaji so namenjeni poglobitvi uporabnega znanja italijanščine in slovenščine kot večinskega oz. manjšinskega jezika na območju programa. Vključene so šole različnih smeri in stopenj v ciljne didaktične aktivnosti na področju izobraževanja, ki so namenjene vzpostavitvi mrež trajnega sodelovanja. Predvidene so tudi znanstvene raziskave, ki bodo osnova za vzpostavitev privlačne komunikacijske strategije, ki bi pritegnila k študiju obeh jezikov. K ovrednotenju skupne kulturne dediščine bodo prispevali tudi s tiskom in ponatisom knjig ter ovrednotenjem dragocenih knjižnih fondov. Opis najpomembnejših aktivnosti:

³⁰ Pogodba med Uradom Vlade Republike Slovenije za narodnosti in Obalno samoupravno skupnostjo italijanske narodnosti o sofinanciranju dejavnosti Obalne samoupravne skupnosti italijanske narodnosti v letu 2011.

³¹ Pogodba med Uradom Vlade Republike Slovenije ter Občino Piran o sofinanciranju dejavnosti Občine Piran – dvojezičnost in druge ustavne pravice – v letu 2011. Del sredstev, ki ji prejme občina, se nameni za poslovanje občinske samoupravne narodne skupnosti italijanske narodnosti.

DELOVNI OSNUTEK

1. Vzpostavitev in delovanje multimedijskega centra in "Info-knjige"/knjigarne

Javni prostor v starem mestnem jedru Kopra je za več let dan v brezplačno uporabo Italijanski samoupravni narodni skupnosti (INS) Koper, instituciji, ki je po ustavi Republike Slovenije pristojna za uresničevanje pravic italijanske manjšine. V omenjenem prostoru je INS Koper v sodelovanju z Italijansko unijo dne 3. decembra 2010 uradno odprla Info-knjigo/Info-libro, imenovano tudi Kotiček italijanske knjige/Il Salotto del libro italiano, na Župančičevi ulici 26 v Kopru-Capodistria.

2. Jezikovne storitve

Posameznim zavodom in ustanovam v RS, ki so vsakodnevno v stiku s strankami (predvsem zavodom/organizacijam, ki delujejo v prid javnosti, kot so npr. bolnišnice, javna uprava, sodišča itd.), so ponujene določene brezplačne jezikovne storitve (jezikovni tečajji - iz strokovnih funkcijskih zvrsti in/ali splošni), z namenom spodbujanja oz. operacionalizacije pragmatične rabe italijanskega jezika kot uradnega jezika nekaterih predelov slovenskega ozemlja (s posebnim poudarkom na območjih, kjer je avtohtono prisotna italijanska manjšina) in jezika prebivalcev sosednje države. Predvidena je izdelava promocijskega gradiva za spodbujanje dvojezičnosti in predstavitev v Sloveniji delujočih institucij italijanske manjšine, ki se ga bo množično delilo med prebivalci predmetnega območja. Do 27.6.2012 je bilo izvedenih 22 od 23 brezplačnih 40-urnih tečajev italijanskega jezika za skupno 261 izobraženih tečajnikov. Dne 29.11.2012 je potekala podelitev diplom tudi za zadnji izvedeni tečaj italijanščine, na katerem je sodelovalo 15 policistov iz policijske enote Piran. Skupno število tečajnikov je 276.

3. Vrednotenje kulturne dediščine

V teku je priprava za izdajo antologije znanih osebnosti oz. slavnih Istranov; publikacija bo namenjena širši javnosti, in naj bi služila tudi kot pomožni učbenik za srednje šole in univerzitetni študij. Poskrbljeno bo tudi za slovenski povzetek glavnih vsebin (zgodovinskega pregleda, bibliografije in kritike izbranih avtorjev), ki ga bodo bralci dobili skupaj s publikacijo v italijanskem jeziku.

4. Didaktične dejavnosti

Omogočanje izmenjave know-howa na področju izobraževanja od vrtca do srednje/višje šole in spodbujanje razvoja medsebojnega sodelovanja med izobraževalnimi zavodi oz. šolami.

Projekt z akronimom *LEX* in naslovom Analiza, izvajanje in razvoj zaščite narodnih skupnosti v Sloveniji in Italiji, v okviru Operativnega programa čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013 izvajajo Italijanske narodnostne skupnosti. V sklopu projekta, katerega skupna vrednost je 604.800 EUR, potekajo didaktične delavnice oz. srečanja z zaključnimi letniki srednjih šol, na katerih prejmejo informacije pravno- zgodovinske narave. Izdelali bodo dvojezične publikacije, ki bodo vsebovale zbirko zakonov na področju varstva manjšin na mednarodnem, evropskem, državnem, regionalnem in lokalnem nivoju, rezultate opravljenih raziskav ter analiz in modelov, pripravljenih v sklopu projekta ter komunikacijske in informativne aktivnosti.